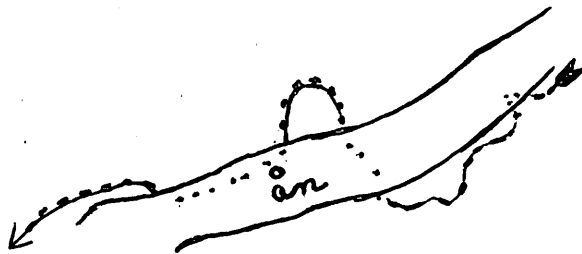

1935-01-20.

x)

Krankesjön (med) Nils (och) Lappen. Från Mordcaféet iakttogets skrattmåsar över ån, i ån låg boschas, knipor, storskrak, en sångsvan juv. Kaffe i Harlösa, gick sedan utefter åns södra strand och över Klingvallån till utloppet ur Våmbsjön. 50 sångsvanar, snösparv, 23 sothöns, mycket änder, salskrak, storskrak. Svanspar m fl spår. Utterspar (se skiss härinvid!). Isöverdrag över buskar vid Våmbsjön. Kniphona, svan. Ång(-arna): gäss 500, harar. Gulnäbb. Bergfink.

Vi gick över Krankesjön till Revingeby. Kaffe COGNAC. Krankesjön 14 cm is. Mera?

Kommentar 1985-09-04:

Nils = Nils Noréhn, ornitolog, bl a specialist på storken i Sverige. Noréhn och jag höll rätt mycket ihop särskilt åren 1935-39.

Lappen = Erik Runqvist, naturvetare från Ångermanland, läste i Lund; blev så småningom växtförädlare och föreståndare för någon sådan anstalt i Norrland. Han och jag umgicks rätt flitigt åren c 1931-36/37. Gulnäbb är förstas = Gulnäbbad hämpling, det vanliga svenska namnet på Carduelis flavirostris, innan den döptes om till vinterhämpling. COGNAC är en lättförståelig transskribering av ordet konjak (cognac). Men observera att COGNAC skall uttalas på kemist-språk (sé o gé énn a sé). - Vid denna tid fanns det ett gästgiveri även i Revingeby, in-

till järnvägsstationen. Skissen av utterspar finns i originalanteckningarna, är avritad här. Ån var öppen, men av spåret framgår att uttern korsat ån och därefter ånyo gått i vattnet ~~och~~ simmat en sträcka men stigit upp på samma sida av ån. x)

och

1935-02-05.

Sjölunda med Engdahl. Bergfink 200, bofink 10 - 20, grönfink, steglits, snösparv 40. Stare 4 mot norr kl 1240 över vägen, sedan kom 8 mot söder kl 1500 över vägen. Minst 8 (andra starar) satt kl 1500 på telefontråden. Summa 20 st. Över 300 svanar, alla jag kunde bestämma var sångsvan, över 90 procent måste bevisligen varit sångsvan, och de bruka ju ej blanda sig. Skrattmåsar ej sällsynt. Gråtrut, fiskmåsar, 10 havstrut. En skrattmåsar nyss slagen av en falk, peregrinus? Gräsand 5000, knipa, kricka 50. Kråkor. 4 rörhöns, 25 sothöns, en flock ejder på c 55 stycken.

Kommentar: Engdahl = Sven Engdahl, naturvetare som jag också umgicks rätt mycket med på 30-talet.

x) Forts. på kommentarerna:

"boschas" var vid denna tid en bland ornitologer mycket vanlig benämning på gräsanden, vars vetenskapliga namn då var Anas boschas.

"Mordcaféet" är dessvärre (eller rättare var dessvärre) benämningen på ett litet café, jag tror det var gulfärgat, som låg i Revingehed, alltså militärförläggningen Revingehed, norr om övriga byggnader och alltså med utsikt över våtmarkerna vid Kävlingeån, som vid denna tid ännu var oreglerad, (och ofta översvämmade kringliggande ängsmarker). Här hade relativt nyligen begåtts ett mord; en värnpliktig hade dräpt en flicka, om jag minns rätt.

1935-04-07, söndag.

Föne, Kr. Våmb 8 - 13.

21

grå kråkan } alla vid eller i
råkan } närheten av Föne-
kajan } sjön osv. Råka och
skatan } Kråka ofantligt
talrika

nötskrikan: ett par ex i dungen
vid Revingehed station. Skrek
och djävlandes.

staren ytterst allmän, satt i
flockar på fälten, samt c 100
st. i sydosthörnet i alarna.
Allmän Våmb's ängar.

domherren 3 st., varav 1 hona,
Spyken (Lund) på morgonen
hämplingen var allmän vid Föne-
sjöns S sida. Här sutto ett
par hannar och sjöngo i en
björk för sina honor. Även
2 hannar (vid) Krankes(jöns)
nordstrand.

grönfink: 5 st. Univ. Lund på
morgonen. Lyfte från gatan

bofink my. allmän överallt

gråpjodd

pilfink

gulsparv: 1 hanne, som var in-
tressant genom sitt nästan
helt guldgula huvud och sin
starkt gula undersida nästan
utan fläckar, sjöng i en ek
vid Fönesjön Ö

sävsparv var vanlig i Föne(sjön)
och på Våmb's ängar i buskar
vid åkanten

sånglärka mycket allmän

ängsfiplärka allmän vid Föne &
Våmb's ängar. Jfr följande.

trädfioplärka 2 st. i buskar
Föne NV. Satt i träden; mjukt
lockläte, ett ofta upprepat
siip eller siv, fullkomligt
olikt ängsfiopl(ärkans) vassa
ist. Vickade sakta med stjär-
ten. Markerade fläckar på
brösten, som var ljus f.ö.
Beteende helt olik föreg.
En ängsfioplärka kom för resten
och slog sig ner i samma
buske. (Se kommentar!)

talgoxe flerstädes, bl a 2 st i
hornuggledungen på ängarna

blåmes (i) skogen vid Föne(sjön)

entita dito i barrskogen

koltrasten dito i barrskogen

taltrasten sjöng vackert litet
varstans, särskilt vid Re-
vinge baracker. Härmning!
Även (vid) Krankes(sjön) SÖ

sparvhök 1 ex Vipeholm Lund, och
1 ex Bökebjärsmossen tillsammans
med en kråka

tornfalk: 1 ex nära hornugglans
dunge över ängarna

ringduvan lyfte helt nära Föne
(-sjön) S sida, i skogen

skogsduvan: 11 st. kom över Kranke
(-sjön) mot N

rapphöns: 4 olika omgångar upp-
skrämdes rapphöns, alla gånger-
na 2 st tillsammans:

1) Fönesjöns V sida på våt mark
bland buskar, tillsammans
med fasan

2) Krankesjöns nordsida

3) Våmb's ängar

4) Kvinnevad, dungen hitom ån.

fasan: honor uppskrämdes i massor
vid Fönesjöns västra sida

vipa allmän

storspov allmän, drillade överallt,
Föne, ängarna, ån, osv. Många
ute på ängarna, flögo över ån
rödbena 3 st lyfte vid Kranke(sjöns)
N sida. ~~Flög~~ Flög ikring, mycket
vackert

kärnsnäppa: en ensam lyfte framför
mig vid Klingvallsån, där den
stora poppeln stått. Den enda
för dagen

enkelbeckasin mycket allmän. Ofant-
ligt livligt spel över Fönesjön.
7 st. i full fart. 2 lyfte
(från) Bökebjärsmossen (och)
4 (vid) ån nedanför översväm-
ningarna

sothöna: 1000-vis

vattenrall upphävde grisvrål ur
Föne

häger: 1 st. översvämningarna

rördrom!? Föne. Läte omöjligt att
att avståndsbedöma, jag gick
runt Föne 1½ ~~varv~~ varv, (lätet)
kom bevisligen från vassen, lät
"mmm" med slutna luftvägar.

storskrak 1 hona Krankesjöns Ö
~~strand~~ strand, 1 hanne längre ute,
och ett par, hanne + hona, i
sjöns SÖ del

salskrake: 3 st lyfte för mig i SÖ
men flög till ett öppet vatten
längre västerut..... Det var
1 hanne (och) 2 honor. Dessutom
stod en hona på en vassbank ~~längst~~
längst i SÖ tillsammans med 1
brunandhona, sothöns och boschas.
Trevligt. (Se kommentar!)

brunand: 1 hanne fällde i Föne.
 Allmän i Krankesjön. 3 ex
 fällde nedanför villan i norr.
 Flera dussin ex i SO delen
 (se kommentar!)
 vigg: näst sothöns vanligast,
 över 500 (ex i Krankesjön)
 knipa: den 3:dje vanliga fågeln
 i Krankesjön (d v s efter
 sothöns och vigg i talrikhet)
 skedand: ett par kom och cirkla-
 de över Föne, slog ner till
 sist. Ett par Kranke. Flera
 st. översvämningarna
 gräsand mycket vanlig. Flera
 hundra på översvämningen till-
 sammans med föreg....
 bläsand (på) översvämn. en stor
 flock; ~~en~~ över 50 st i en sär-
 skild flock, dessutom ett par
 säkert bestämda ex i gräsand-
 flock(en)
 kricka en flock i Föne(sjön), ~~en~~
 dessutom (sedd på) översvämn.
 Årta såg jag inte.
 knölsvan: 5 st. i Kranke.
 sädgås 82 st. i god belysning
 på ängarna. 4 st. kom även
 flygande över Krankesjön
 mot Ö. Grågås eller bläsgås
 fanns ej där!
 skrattmåsar mycket allmän, bl a
 över Fönesjön
 fiskmåsar allmän Krankesjön
 gråtrut: 1 ex över Krankesjön,
 och 5 ex (mot SV) i flock över
 Klingvallssån i blåsten
 skäggdopping allmän Kranke, dels
 ute på sjön, dels på klar-
 vattnet
 gråhakedopping 1 ex i utsökt be-
 lysning i Fönesjön
 smådopping: häpnadsväckande liten;
 1 ex på få meters håll i Föne,
 det första djur jag såg på
 dagen. Dök för näpet

Kommentarer:

- 1 Allmänt: de flesta förkortningar
 nog lättbegripliga. Föne = Föne-
 sjön. Kr eller Kranke = Kranke-
 sjön. N S V O betyder resp.
 norr, norra delen; söder, södra
 delen, osv.
- 2 De flesta lokalangivelser också
 lättförståeliga. Enstaka undan-
 tag, t ex om skäggdoppingen,
 förefaller mig oviktiga.
- 3 Jag betvivlar storligen min be-
 stämning av trädpiplärkan; datum
 förefaller mig alltför tidigt.
 Dock svårt att säga vilken art
 det gällde!
- 4 Ordet "boschas", som står nämnt
 under salskrake, är ett gammalt,
 av Linné givet vetenskapligt
 namn på gräsand (jag tror det
 sattes på hannen). Har hamnat i
 synonymi, eftersom artnamnet
 platyrhynchos, givet på honan,
 har rad-prioritet, om jag minns
 rätt. Men säkert är att ordet
 "boschas" på 1930-talet ~~var~~ an-
 vändes mycket ofta på gräsand
 bland dåtidens ornitologer. Men
 naturligtvis hade det en komisk
 biton.
- 5 "Villan i norr", nämnd under
 brunand, är säkerligen det hus,
 som då var Arbetarkvinnornas
 semesterhem. Numera är det sedan
 länge bas för Lottarörelsen.
 Är det enda hus som ligger nära
 Krankesjöns norra strand, rätt
 fritt synligt.
- 6 OBSERVERA anteckningen om rör-
 drom! Bestämningen var helt
 korrekt, och detta var min första
 bekantskap med rördrommen.
- 7 Jag har intrycket att rätt många
 fågelarter verkligen förekom i
 stor mängd, mycket mer än nu, år
 1985. Detta gäller ej endast and-
 fågel och vadare. Detta sagt även
 med hänsyn till min tendens att
 använda entusiastiska ordalag.
 Men mina sifferuppgifter är abso-
 lut riktiga.

Renskrift och kommentar gjorda 1985-11-07. GRck

SLUT

1935-04-11, torsdag.

Jag vandrade längs Kävlingeån från Örtofta till Gårdstånga. Det hade varit starkt regn föregående dag. Marken var blöt, åns vattenstånd högt. Regntung himmel, då och då litet regn. Ej särskilt kallt men blåsig. Artlista:

kråka my. allmän vid ån. Bo med
5 ägg funnet vid Viderup
råka allmän
kaja "
skata vid Viderup
stare utordentl. talrik på ängarna, stora flockar överallt.
Somliga smärre flockar absolut
samtidiga i sina rörelser!
hämpling sjöng i björk-sälg-kärret
vid Viderup
bofink: stor flock i Viderups
bokdunge vid ån Ö om parken
pilfink
gråsparv
sävspurv här och där vid ån. Både
hannar och honor sedda
sånglärka mycket allmän
sädesärlan 3 st vid Viderup
ängspioplärka my. allmän, sjöng
vid Örtofta osv.
? trädpiplärka?
talgoxe sedd i dungen Ö om Viderups
park, 2 ex.
snöskata 2 st. vid kråkboet
rödvinge 34 st. Ö om Viderup
ormvråk 1 st. Ö om Viderup, den
lyfte från åkanten
sparvhök 1 hane V om Viderup
brun kärrhök 1 hona V om Viderup
den ofredades av vipor och
kråkor och råkor
rapphöns på fältet invid Viderup,
norra sidan av ån. 2 st.
fasan: 17 honor och 3 hannar, var-
av 11 honor i vassen vid Ör-
tofta, resten vid Viderup på
båda sidor av ån
större strandpipare 1 mitt emellan
Viderup och Gårdstånga, den
lyfte och flög mot V.
vipan utomordentl. talrik. Vid
Viderup över 300 räknade sam-
tidigt. En flock på 62 stod
ute på en gräsbank i ån.
rödbena my. allm, regelbundet
2 - 3 pr 300 meter vid ån.
N om Viderup iakttogs samti-
digt 6 ex.
skogssnäppa: 1 st lyfte vid Ör-
tofta och 5 st vid Viderup,
flög alla mot V.

enkelbeckasin: 14 lyfte vid Ör-
tofta 100 meter Ö om broarna,
sedan oavbrutet hela vägen,
ofta flera ex samtidigt.
sothöna 4 st vid Örtofta, ~~2 st~~
2 st vid Viderup osv.
rörhöna 2 st omedelbart Ö om
broarna vid Örtofta
gråhägern: 1 st flög över Ör-
tofta högt mot Ö. 1 ex lyfte
senare Ö om Viderup från
åkanten. Kanske samma individ?
vigg: 6 st varav 3 hannar, låg i
flock nedanför bokdungen vid
Viderup.
skedand: ett par lyfte vid Vide-
rup på översvämn. vid N stran-
den; sågs sedan upprepade ggr
längre mot Ö
gräsanden my. allmän i hela ån,
parvis i regel
krickan my. allmän i hela ån,
fortfarande i regel i flock
på 5 - 18 st.
sädgås 570 st., alla V om Vide-
rup. Lyfte från fältet för
andra gången och försvann i Ö.
Sågs sedan från Gårdstånga
station, lyfte då från fälten
norr om ån.
skrattnås } en flock på 56 drog
fiskmås } utefter ån mot V vid
Örtofta, helt lågt;
denna flock bestod av 17
skrattnåsar och resten, 39,
fiskmås. Strax därefter en
flock på 100, varav 80 var
skrattnås, samma riktning.
Båda arterna, dock mest skrattnå-
s, fanns (dessutom) vid
Viderup och Gårdstånga vid ån
i stora flockar.

= 36

Kommentar, gjord vid ren-
skrivningen 1985-11-09:

- detta var innan Kävlingeån natur-
vårdats modell Otto Ramel på Öveds
kloster i samarbete med tidningen
Arbetet i Malmö.
- frågetecknet vid trädpiplärka
finns i originalanteckningarna,
likaså artsumman 36, i vilken
trädpiplärkan icke är inräknad.

1935-04-13.

På kvällen var det svensexa för Karl Björling på Palladium i Malmö. Därefter sillsexa hos Cronquist. Vi var tio personer. Hög stämning. Jag kinesade kl 4 - 9 hos Nils Peter (Berg, medicinare).

1935-04-14.

Jag reste till Lund med tåget 0945. Träffade lille Alf Åberg och for med honom till Krankesjön, start kl 11.10. Rik dag.

Från tåget Malmö - Lund sågs tofslärka, detta var inne i Malmö. Vid Sjölundastarar, krickor etc. Från Harlösa-tåget sågs en fasan-tupp nära Östra Stationen, osv.

Artlista (från Krankesjö-området):

Grå kråka allmän

Råka allmän, sågs flyga över Krankesjön

Kaja allmän

Skata allmän, bl a Kalvmossen, Silvåkra osv

Staren my. allmän, särskilt (på) ängarna och på kvällen i och omkring Harlösa, i trädtopparna och på telefonträdarna

Hämplingen sjöng och fanns i flera ex vid Fönesjön och Kalvmossen

Bofink my. allmän, stora flockar särskilt i Kr.S.O.

Gråsparv } Kvarnen, Silvåkra
Pilfink }

Gulspårven satt och sjöng fulltonigt, bl.a. i skogsbrynet vid Kalvmossen

Sävspårven sågs på nästan alla ställen, Fönesjön, Krankesjön S.O. och N.; ängarna flera ex hannar och honor, Hjälmaröd och vid Våmbsjöns strand för övrigt, vid stora ladan osv.

Sånglärkan my. allmän, sjöng över Heden, Ängarna, åkerfält osv.

Ängspioplärkan var ofantligt my. talrikare än förut i vår; hundratals ex ute på ängarna, Kr.S.O., Fönesjön, osv. Tydligt kommen på allvar.

Sädesärulan sågs på ett par ställen, nämligen vid Kr.N. samt 2 st. vid Hjälmaröd, översvämn. V om vägen i Våmbsjöns N.V. hörn

Talgoxen 2 st i skogen S om Fönesjön, osv.

Blåmesen flera ex i skogen S om Fönesjön i gran- och björktopparna

Tofsmesen: dess avvikande läte hördes plötsligt i Salix-snärljet vid Kr.N., och så kom den framflygande och lät sig beskådas på ett par m. håll. Sjöng och hade sig hela tiden.

Kärrmesen iakttogs särskilt noga vid Fönesjön. Klängde kvittrande i björk- och grantoppar.

Kungsfågeln iakttogs i samma skog. Många hördes, men jag fick blott syn på 1 ex ibland grangrenarna. Ytterst fint lockläte, och ännu högre och finare "sång" cillisisiss cillisisicilli

Koltrasten Kr.N. och i skogen vid Fönesjön

Rödhaken 1 ex bland granriset i Föne skog, där det just nu gallras.

Ormvråken 1 ex helt nära, mycket vackert ur talldungen nära Våmb Norregård. Kvällsbelysning utomordentlig. Lyfte ur en trädtopp helt nära.

Bruna kärrhöken, hanne ad, kom flygande och slog ner högst i toppen på en av ungtallarna vid Fönesjöns S kant. Beskådades noga. Svävade sedan iväg.

Ringduvan sågs på flera ställen; bl.a. kom ett par, troligen σ och ϕ , ut över Fönesjön från skogen, σ gjorde trevlig bröllopsflykt. - 2 st i dungen strax vid (fiskar) Bergströms på kvällen, osv.

Fasanen hördes skrika vid Kr.S.O. i snärjet bort mot Silvåkra gård. Större strandpiparen sågs i ett ex vid översvämnarna. OBS: dessa mycket omfattande, vattenstånd högt! Strandpiparen plockade i en översvämmad gräsvall tillsammans med 2 kärrsnäppor. Det var ej mindre strandpipare, ty jag hörde locklätet en gång.

FORTS

1935-04-14 forts.

Tofsvipa mycket allmän på ängarna. Något bo anträffades dock icke, men jag sökte ej därefter så mycket ^{sett}

Storspoven var ofantl. my. allmännare än jag någonsin ^{sett} förut. Ute på ängarna spelade den ivrigt, ofta såg jag ett helt dussin omkring mig på en gång. Nere vid översvämningarna var den talrikast. Bakom stora ladån voro ett par stengärdesgårdar nästan översvämmade. Här stod rader av storspov på södra sidan mot Norregård samt långt ute i vattnet på dessa gärdesgårdar och på en långt ut befintlig gräsvall, som var hemvist för ett rikt fågelliv. Gräsvallen, som var lång och smal, beskådades av mig från N sidan ån, ungefär från vägen som från Fiskar Bergströms går upp till järnvägen. På gräsvallen ~~3~~ 3 storspovar ^{sutto}, 9 andra lyfte från stranden (av översvämningarna), och drygt 30 ex sågs stå i en lång rad på stengärdesgården. - Gräsvallen, som ~~låg c~~ låg c 250 - 400 meter västerut från Stora ladån, hyste (kort därefter) många storspovar, en stor flock kärrsnäppor, som då och då flög ikring med pilsnabba vändningar; dessutom fanns där vipor samt massor av krickor, kanske även årtor, men detta ej säkert.

Kärrsnäppan: se storspov och större strandpipare. Ovannämnda flock innehöll c:a 30 - 40 ex. ^{lyfte}

Enkelbeckasinen var vanlig, tickade i Kalvmossen; och ~~lyfte~~ ute på ängarna flera gånger. På S sidan av översvämningarna lyfte väl 10 - 12 st, och på N sidan 2 st. tillsammans med de ovannämnda 9 storspovarna.

Sothönan låg i Fönesjön, här c:a 25 st. I Våmsjön från ladån och uppåt också c 25 st. I Krankesjön massvis: när jag stod vid N sidan och tittade ut över sjön, lyfte plötsligt många hundra, kanske tusen fåglar för ett par fiskebåtar. Jag kunde se att alla de lyftande var sothöns, om man undantar kanske 10 vigg.

Vita storken hade kommit till Revingeby 8. Ena ex promenerade vid en mägergrav ej 10 meter från tåget, andra ex låg i boet. Roliga att återse.

Hägern 1 ex lyfte från Krankesjöns öststrand; sedan sågs 3 på långt avstånd över sjöns sydsida. Nere vid översvämningarna vid Norregård lyfte 3 ex helt nära, sedan sågs en häger flyga över vattnet mot S, osv.

Storskraken: vid Krankesjöns N strand såg jag 2 storskrakpar flyga förbi mot V, de passerade förbi å det praktfullaste. Senare, vid S.O. hörnet, sågs en hona slå ned mellan vassruggarna bland all fågeln där.

Salskraken fanns kvar; på ett klarvatten inne bland vassarna i S.O. hörnet låg en praktfull hane och en hona; jag tror att dessutom en annan hona skymtade bakom desaa.

Ejdern. När jag stod på heden ovanför Fönesjön, sågs en flock mycket stora änder komma farande på långt håll. De torde ha hållit sig ungefär över Krankesjöns N. strand. De flögo högt och höllo rak kurs mot Ö. så långt jag kunde följa dem. Jag är absolut övertygad om att det var ejder, och detta så mycket mer som jag ju förut anträffat en ejderskalle vid norra stranden, dessutom har jag sett änder flyga in över land vid Åkarp och försvinna mot Ö, osv.

Brunanden var vanlig i Kr. Utefter hela ostsidan låg den litet varstand, och den låg i stort antal i S.O., där den också sågs flyga flera ggr. Även i sjöns N.O. hörna låg den bland sothöns och vigg osv.

Viggen var allmän. 2 par låg i Fönesjön. I Kr. såg jag en rätt stor flock flyga mot NV; ett par dussin lågo i N.O., många utefter nordsidan osv; parvis eller enstaka kommo de ibland i rasande fart och slog ner i Ö. - I Våmsjön låg c:a 25 vigg. Våmsjön innehöll f. ö. endast skäggdopping c:a 25 st!, sothöns c:a 25 st, vigg c:a 25 st, knipa en flock på 10, gräsand ett par, skrattnås osv. Dessutom änderna på översväm., se nedan.

FORTS

1935-04-14 forts.

Knipan. Sågs ligga utanför vassen mitt på Kr:s nordsida, c 5-6 st. Vidare 2 st som kom och slog ned vid stranden utanför Frode Lunds "villa". Dessutom de 10 i Våmsjön på kvällen.

Skedand. Liksom alla finare änder såg jag den ej förrän på kvällen på översväm. och i Våmsjön. 1 ex, en hanne, nära Hjälmarsö. Strax därefter fick jag syn på den andflock som låg på vattnet innanför "strandsporrén" i Våmsjöns N.V. hörn. Denna flock var anmärkningsvärd, ty den innehöll c:a 30 skedänder varav minst 18 hannar, c:a 40 bläsänder varav hälften hannar, och c:a 40 - 50 krickor. Det var en praktfull syn i kvällssolen. De lyfte sedan och flög långt ut i Våmsjön. Krickorna flög dock ner över Stora Ladan till översväm.

Gräsand: my. allm. Lyfte ur Kalvmossen, låg här och där i Kr., i denna sjö dock ej så talrik som krickan. Ute på översväm. bakom Ladan var gräsanden däremot mycket talrik. Här lyfte säkert 500 st., glänsande i solen. - Ett par låg i Våmsjön vid stranden. F.ö. lyfte den ur vattensamlingar på ängarna osv.

Bläsanden: se ovan under skedand och nedan under kricka. Praktfulla att skåda där de lågo och plockade. Honorna roliga att se så bra.

Stjärtanden, ett enda ex, en hanne i praktdräkt upptäcktes bland gräsänderna på översväm. Den låg där i splendid isolation bland alla gräsänderna och var, trots det rätt långa hållet, ståtlig att skåda.

Kricka var mycket allmän. En hona lyfte från Kr. N i snärjet nära tofsmesen; sedan sågs flockar flera i Kr. S.O., där vingspegeln glänste grön i solen, när de kastade sig fram och tillbaka. Även ute på översväm. fanns krickor. - När jag stod vid ormvårksstället, sågs flera, ungefär 5, flockar om 20 - 60 småänder komma flygande utifrån Våmsjön längs med ån och slå ner rätt långt åt V. Första flocken bestod av krickor samt c:a 3 bläsandhannar, de följande flockarna var krickor; den sista flocken, som bestod av c:a 30 småänder, innehöll några ex som var rätt ljusa och de hade ett tydligt vitt band utefter huvudet mot nacken. Det var årtor. Jag hann inte granska alla ex i flocken individuellt, men 5-6 årtor vågar jag garantera.

Årta: se ovan under kricka

Knölsvanen: endast 2 st syntes i Kr. De lågo nära varandra vid södra strandens mitt. Däremot blev jag förvånad då jag, efter att ha avverkat ängarna, kom ner till översväm. och fann 4 st knölsvanar ligga tills. här. De lågo helt nära S stranden. 4 helvita.

Sädgås: när jag kom upp över Silvåkra kvarn, såg jag en massa gäss på ängarna. De sutto vid Klingvallsån neråt "spången". - Gjorde min runda efter trana (=0) och rödspov (=0), gick så på gässen. De voro c:a 700 st, såg dem bra men intet annat än sädgås kunde upptäckas.

Sedan historien med Leuciscus idbarus! 1 ♀, 44,8 cm lång slogs med en bjälke. 7 st. sågs.

Skrämde upp gässen för andra gången neråt Norregård. Sedan slogo alla ner på översvämningarna, där de äntligen lyfte, när jag kom. De voro nu säkert 900. Utsökt belysning. De flesta kommo över mig i flockar på 10 - 30 st. eller 1 - 2.

Fjällgås. I en gåsflock upptäcktes två, i en annan en fjällgås. Deras läten ytterst trevliga att lära känna, litet strävt kort högt, dock ej alldeles som bläsgås. Utomordentligt stora svarta fläckar, vit bläs, små som en storskrak ♂.

Fiskmå: c:a 40 st flögo mot V vid Krankesjöns N. sida. F ö ungfåglar och gamla vid översväm. osv.

Skrattmå allmän Kr. och Föne och översväm, många hundra syntes (dessutom) neråt Tapperöd vid Våmsjöstranden.

FORTS

(27)

1935-04-14 forts.

Havstrut. 2 härliga gamla följdes åt över översvåmn. mot S.V., över vråk-stället, syntes sedan från strandpiparstället. Skäggdopping idag allmän i alla tre sjöarna. Parningslek.

= 52

Väder idag: alldeles klart, klar luft, ej kallt men något blåsig.

Kommentarer till denna dag, skrivna 1985-11-11, i samband med renskrivandet av originalanteckningarna.

- a) Förkortningarna i texten är nog lättförståeliga. Kr, = Krankesjön, o s v. N = norr, norra delen. S.O. = sydost, sydöstra delen, etc. Heden = Revingehed, ~~Revingehed~~ heden vid Fönesjön och invid militärförläggningarna, alltså inte samma som jag på sista c 15 åren kallat Heden eller - oftare - Stora Heden, vilket är den öppna sandiga hedmarken mellan Krankesjön och Klingavälsån, öster om landsvägen Harlösa ← Silvåkra by. Ängarna = Vombs ängar.
- b) artbestämningarna är säkerligen riktiga, men ett par fall skall kommenteras. Avsnittet om ejdern förefaller nu mycket svagt. Men det innehåller ett skrivfel. Orden "sett ändra flyga in över land vid Åkarp" skall lyda: "sett ejder....". Ty redan 1935 hade jag observerat ejderflockarnas beteende på våren: de kommer söderut genom Öresund, somliga fortsätter ner till Falsterbohalvön och svänger där österut, andra flockar svänger österut redan norr om Malmö och fortsätter över land. Artbestämningen är faktiskt nästan 100-procentigt säker; man kunde tänka på sjöorre också, men dess sträck österut över Skånes inland sker ~~inte~~ praktiskt taget alltid på natten. Avsnittet om fjällgåsen verkar kanske diskutabelt, eftersom den arten endast ~~sällan~~ sällan, i våra dagar mycket sällan, kommer på passage över Skåne.. Men jag hade sett fjällgås i Lappland redan 1932, kände arten rätt väl; och därtill kommer att flera äldre kolleger till mig, bl a Gunnar Nordqvist, hade sett ~~flera~~ några få fjällgäss på Vombs ängar år 1935, visserligen utan noggrant angivande av datum.
- c) OBS att avsnittet om viggen innehåller uppgifter även om några andra arter
- d) "historien med Leuciscus idbarus" förtjänar verkligen att räddas undan glömskan. Vombs ängar var mycket starkt översvåmnade, det fanns kilometervida vattenytor. Jag gick i mina gummistövlar långt ute i vattnet ett stycke norr om vägen Öbacken - Södergård. (Vägen var dåförtiden smal och blöt och eländig, med djupa hjulspår, men dess sträckning var ungefär som idag.) Vattnet var ett par tre decimeter djupt, ofta mera. När jag stod där, såg jag plötsligt ett antal stora fiskar som sakta simmade framför mig. De kom allt närmare. Jag fick fatt i en stor träbjälke, troligen en staketstolpe, och kastade den med all kraft mot en fisk, som träffades i sidan och dog nästan momentant. Jag tog fisken med mig till Lund. Det var en id, Leuciscus idbarus, något som jag misstänkt redan från början, ty fiskarna var mycket nära och kunde studeras noga. Alla 7 var ungefär jämnstora, mycket kraftiga och breda över ryggen. Säkert var mitt beteende olagligt, men eftersom detta tilldrog sig för just över 50 år sedan utgår jag från att brottet är preskriberat.

FORTS

- e) Beträffande Frode Lunds "villa" (med citationstecken i originalet) som omtalas under knipan, kan jag tyvärr inte ge några närmare upplysningar. Det måste rimligen ha varit en anspråkslös stuga, och högst sannolikt bör den ha legat vid Krankesjöns östra strand eller kanske rentav dess sydöstra hörn, ty vid sjöns övriga stränder fanns inga hus förutom byggnaden ~~1938~~ som var Arbetarkvinnornas Semesterhem och låg nära norra stranden (nuvarande Lottagården, dock sannolikt starkt renoverad). - Frode Lund själv träffade jag aldrig men tror mig minnas att han var chef för någon bilhandel.
- f) "Spången" som omtalas under sädgås var en grov fyrkantig bjälke, som låg tvärs över Klingvallsån några hundra meter nedströms Öbacken. Under mina första Lundaår korsade jag ofta ån på den "spången". Det var en fin gammal bjälke. Den och mycket annat vackert försvann när Kävlingeån och nedre Klingvallsån reglerades åren 1938-42, möjligen redan före 1938.
- g) Vid renskrivningen har jag gjort några förkortningar och förtydliganden, men med lätt hand. Understrykningar är desamma som i originalet, detsamma gäller även ordböjningar etc, och förkortningar (t ex c:a i stället för c, N.O. i stället för NO, o s v). Originalets tecken ♂ och ♀ har däremot måst utbytas mot "hanne" och "hona", eftersom denna skrivmaskin saknar tecknen ♂ och ♀.
- h) Nog framgår det väl av anteckningarna hur rikt fågellivet var i denna trakt, ej minst på Vombs ängar, innan naturvården modell Ramel + Arbetet satte in.

S L U T

1935-04-16, tisdag.

(29)

Gunnar (Nordqvist) undrade om jag ville följa med på fågelexkursion till Skanör osv. Jag reste till Malmö 10,15, gick sedan upp till Slottsgatan 6. Start efter choklad-inköp kl 11,30. Väg: Malmö - Vellinge - Skanör - reveln N:S Flommen - lunch - Skanörs kyrka osv - Eskilstorp. Vädret på morgonen strålande, men mulnade vid 1-2-tiden; sedan kyligt. Stark östlig vind. Fåglar:

Kråka bl a på Flommen

Råka allmän

Kaja på vägen

Skata från tåget till och från Malmö

Staren allmän, bl a Eskilstorps ängar

Grönfink 1 ex vid Skanörs hamn

Sånglärka sågs allmänt på Ljungen och vid Eskilstorp

Ängspioplärkan Ljungen, hördes från bilen, var f ö allmän

Sädesärlan sågs på flera ställen i Skanör och vid Eskilstorps ängar

Kungsfågeln: 2 st små fåglar flögo framför bilen i Ljunghusen. Vi stannade för att se vad det var. Kunde ju varit lövsångare! Men (det) var endast 2 kungsfåglar, som slog ner i en ligusterhäck vid vägkanten

Rödhake 1 ex Torget Skanör

Stenskvätta 1 ex ute vid Skanörs hamn

Tornfalk blev dagens enda rovfågel. 1 ex nära bilen ute på Ljungen

Fasan. När jag på hemväg passerade Sjölundas kl 18,48, gick ett fasanpar och plockade mellan nya vägen och järnvägen, innan Segeå passerades på väg mot Arlöv. Detta har jag ej sett förut.

Strandskatan var på Flommen och norr om kyrkan (=Skanörs kyrka!) mycket talrik. Satt i flockar på upp till 25 st på stränderna, gick och plockade i de grunda vattensamlingarna osv., flög i flockar skrikande över en osv. Inalles hundratal. När vi stod nere vid skärfläcke-platsen, stod en stor flock strandskator på c 25 st ute i tången S om hamnen.

Större strandpiparen var också mycket allmän. Sprang på sitt typiska sätt i vattensaml. och plockade. Parningsflykt iakttagen på reveln. Fanns i hundratal.

Svartbent strandpipare: Längst ute i norr, där vi vände på reveln, stod 1 ex. Sedan 3 ex på Eskilstorps ängar.

Ljungpiparen: en flock på 30-40 st. lyfte från Eskilstorps ängar på eftermiddagen i blåsten när vi kom ner. Rolig att se på vårflytting.

Tofsvipan fanns på Ljungen och på Flommen i ett - några ex. samt var ju allmän på Eskilstorps ängar. Här på ängarna (fann vi) ett bo med 3 ägg och dessutom ett par trasiga ägg.

Rödbenan var allmän utanför Skanör, i pölarna gick ett par flockar, vardera på c:a 15-20 st. och plockade. Flera st. även Eskilstorp.

Kärnsnäppan: en flock på ett par tre hundra gick i en pöl alldeles N (om) vägen till Skanörs hamn. De flesta i denna flock voro vitbukiga, d v s nordliga rasen enl. Nordqvists uppfattning; endast 15 - högst 20 procent voro svartbukiga. Vi sökte i flocken efter andra snäppor, men allt vi kunde se var att en av kärnsnäpporna hade en vit fläck på höger vinge; troligen något osymmetriskt och tillfälligt färfällande. Storleksskillnaderna inom flocken voro rätt stora. Vid ett tillfälle sågs en liten, svartbukig, mycket kraftigt färgad fågel, en hane av sydliga rasen enligt Nordqvist, gå bredvid en mycket större och mycket ljusare fågel med ■■■ helt ljus buk,

X) en nordlig hona enligt Nordqvist. - X)

Alla de fåglar, som vi speciellt tittade på - och man försöker

X) hanen är mindre än honan, men honan lär ju ha renare färger än hanen (Swanberg. Kr).

Kommentar vid renskrivningen: denna fotnot, i ovanstående skick, står i originalet

1935-04-16 forts.

naturligtvis såvitt möjligt undersöka varenda individ i flocken -
voro kärrsnäppor.

Uppe på Eskilstorps ångar på eftermiddagen var däremot förhållan-
det ett annat. Häruppe stod på den vattendränkta gräsmarken en rätt
stor flock kärrsnäppor, c:a 50. Här voro alla eller så gott som
alla svartbukiga. De voro alltså av sydliga rasen enligt Nordqvist
och ämnade väl häcka på platsen, åtminstone många av dem.
Enkelbeckasinen hördes från bilen, när vi voro på väg mot Skanör.

Det var det vanliga tickande lätet.

Skärfläckan För s-n höll jag ju på att glömma: vi såg 22 stycken!!!
Rörhönan sågs i Segeå när jag var på väg tillbaka på kvällen från
Malmö till Lund. Dessutom hördes ett ex. i dammen vid Malmö Museum,
där vi stod och såg på alla änderna

Småskracken sågs upprepade ggr ute i havet vid Reveln och utanför
~~hamnen~~ hamnen (=Skanörs hamn) osv.

Ejdern: 2 flockar på c:a 35 st. vardera flög mot söder när vi var på
återväg från Skanör över Ljungen,.

Den första flocken flög över land-
tungan ner mot Kämpinge och korsa-
de vägen på c:a 100 m höjd strax
framför bilen. Den andra flög lågt
över vattnet uppe i norr. Se bilden:

(Alfågeln: ett ex dött, söder om ~~hamnvägen~~
hamnvägen i Skanör)

Viggen sågs i Malmö Fågeldammar. Flera
hundra exemplar. Vild!

Skedand: ett par när vi låg på Flommen
söder om Skanör

Gräsand: några stycken på samma plats

Stjärtand: 2 hannar och 2 honor innan-
för, c:a 20 st. utanför. Största
flock jag hittills sett av denna
fågel. My. trevligt.

Kricka låg här också

(Svan: 3 st. flög nere i viken, Fote-
viken. Jag såg dem ej, endast
Gunnar N. Art oviss)

Gravanden var vanlig litet varstans på Flommen osv. Låg och vilade
vid pölarna där kärrsnäppan gick.

(Gäss: en gäsflock kom på my. stort avstånd från land ute i väster.
Art omöjlig att avgöra, avstånd drygt 3 km.)

Skrattmås my. vanlig, c:a 100 stod i kärrsnäppevattnet tillsammans
med rödbena, större strandpipare, strandskata, kärrsnäppa och
två gravänder

Fiskmås vanlig

Gråtrut sågs från Reveln osv.

Havstrut: bl.a. ett ex 1 3/4 år gammalt, flög över Ljungskogen

Kentska tärnan. Just som vi kommit ut till Skanörs hamn, kom 2 tärnor
från norr och försvann med full fart mot söder i blåsten. De
höjde sig över hamnen över oss. 2 kentska!

Summa c:a 40 arter.

På hemvägen Eskilstorp (utbyte där angivet härovan). Sedan Malmö,
där vi besökte olika dammar och såg på bl.a.:

Branta canadensis

Cygnus cygnus

Cygnus olor

Somateria mollissima

Oidemia nigra, en ensam ♀

Nyroca ferina

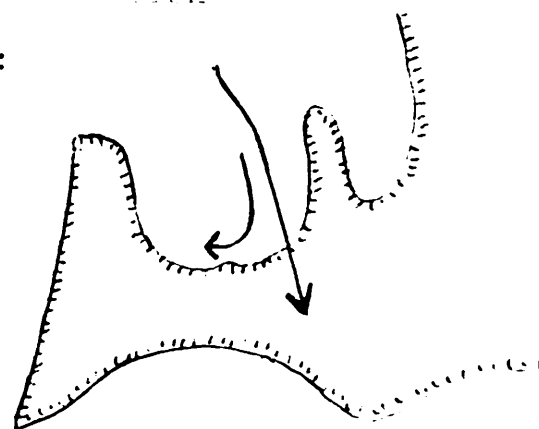
Fuligula fuligula: de flesta vilda
(jfr anteckningen ovan!)

Clangula clangula

Casarca casarca

Branta leucopsis

Dendrocygna

1935-02-04.

OBS: från snälltåget 4/2 tidigt på morgonen ovanom Eslöv stora gåsfloccar i dagningen mot SV. Tillsammans över 400 ex. Natt efter snöstormen.

Kommentar 1985-09-04: Jag hade alltsedan hösten 1932 mitt föräldrahem i Stockholm, eller rättare sagt, i Storängen mellan Stockholm och Saltsjöbaden,. Jag reste nattåg till Lund, alltid i sittvagn. Iakttagelsen gjordes nära Eslöv, ungefär vid dåvarande Bosarps hållplats. Utan tvivel var det sädgäss.

1935-02-08.

Örtofta - Gårdstunga - Örtofta utefter ån, som var tillfrusen så hårt att man hästan överallt kunde gå på den och över den.

1 enkelbeckasin, 1 häger, 50 + 12 + 4 + 20 gräsänder. Det enda öppna vattnet förutom obetydliga vakar i åns strömfåra var ett litet dike från söder. Fasaner ur vassar osv i massor, 100-tals. Inalles 6 ormvråkar mellan Gårdstunga och Örtofta, (därav) en ljus, vitbrokig. 2 tornfalkar, 1 sparvhök. Kråkor, 11 ängspiplärkor i en flock. Gårdsmyg. Sothöns vid Örtofta. Domherre, gulsparrar, mesar, bofink Viderup, vildgäss 100 st (vid) Gårdstunga på och över en åker som var mer eller mindre snötäckt. 2 kniphannar Gårdstunga, 1 storskrakhanne dito. Mycket harar, råkor, kråkor, skator.

1935-02-09.

En ensam grönsiska utanför UB i Lund.

1935-02-10.

Med Sahlin och Engdahl (till) Krankesjön. Tåget 7.32 till Harlösa, kaffe därstädes. (Gick) ån ner till stora ladan: fast is på alla översvämningar men ej på rinnande vatten. Fenomenalt vackert väder, frostdis, sol, molnslöjor över höjderna neråt Öved, gnistrande snö och is.

Gräsand inalles över 100, viggas inalles över 30 varav en flock på 20 kom från Våmbssjön tillsammans med 1 brunand i alla tiders be-lysning. 1 stenfalk, 133 sångsvanar, några knipor, 2 storskrak-hannar och 9 dito honor, 1 salskrak, 30 - 35 sothöns.

Vi gick över Våmbssjön till udden. Fattigt på liv. Spår av räv, hare och kanin i snön. Vi gick ner till V:s (=Våmbssjöns) sydligaste punkt och genom furett upp till byn. 1 rödhake, 1 gårdsmyg, mesar, kungsfågelflock; snösparv en flock [ängarna över].

1 hare vid stora ladan på isen, flera andra harar på ängarna.

Vi gick via Södergård. Här var vatten. Gäss över 300, förvånande. 4 gulnabb(-ade hämlingar). Vi gick långt mot söder över dammluckan (den som dämmer upp Klingavälsån så att vatten rinner ut i diken över Vombs ängar). Bergfink, bofink, gräsand. 5 sångsvanar häruppe. Utterspår. Ormvråkar, tornfalk, sparvhök.

Silvåkra grönsiskor. Krankesjön överkorsades på isen, vi åkte kana. Spår som vi inte lyckades tolka. 15 sångsvanar slog ner här. 6 (sångsvanar) över Revingehed, heden; och 4 (sångsvanar) över ån. Råkor, kråkor.

Vi hade gått långsamt, sparkat is, haft skönt. Reste hem med tåget 17.14 från Heden (=Revingehed station).

OBS storskrakhonan på isen nära Klingavälsåns inflöde. 1 död kanin vid Furett. 1 häger!! Gårdsmyg även vid Silvåkra. En [redacted] ute i vassvipporna på den hårdfrusna Krankesjön. Gick upp till Revingehed, kom dit kl 17.10.

Kommentar: ordet "blåmes" är struket så som skett här. Iakttagelsen förefaller alldeles riktig, men kanske jag vid denna tid inte visste om blåmesens vana att besöka vassar och därför bedömde obsen som osannolik (?). GRck 1985-09-04.

här stod
blåmes.
senare
överkorsad.
Gick 940612

1935-02-24, söndag.

Med Nils (Norehn) vid Sjölanda. 12 vipor och flera hundra starar. 30 större strandpipare. Ejder i flockar. Gräsand. Gravand precis 50, närmare bestämt 42 + 8. Sångsvan 30 st. Vigg, knipa, snösparv, ängs-
piplärka, gulspurv, 15 grönfinkar, lärkor i massor. Starar sjöngo även. Skrattmås.

1935-02-28.

Jag kom oförberedd med till Krankesjön. Gunnar, Gislén, prof. Hanström, Löwis.

Gårdstunga 17 unga (och) 16 gamla cygnus. 125 gamla.

Ekeberga: vipor, lärkor samt 100-tals svan (därav) 3 knölsvanar, sällsynt, Ormvråk.

Krankesjön 2 havsörn, vigg, knipa, brunand, boschas, krickor, ~~storskrak~~ storskrak, gäss litet varstans, sothöns.

Våmsjön 4 salskrakar + storskrak, sedan 1000 gäss, 13 vitkindade, en flock bläsgäss. 4 bläsänder. Ängs-piplärka. Insekter!

Heljesjön 5 salskrak + storskrak + de tre dykandslagen.

Vipor: 2 flockar à 30 stycken vid Ekeberga, och en flock på över 40 ex över Våms ängar.

Kommentarer 1985-09-04:

Gunnar = Gunnar Nordqvist, som jag umgicks mycket med alltifrån c 1934. Från omkring 1950 och senare träffades vi mera sällan, eftersom jag då kom att arbeta utomlands och så småningom även i Stockholm före återkomsten till Lund 1966. Gunnar Nordqvist var en synnerligen god och kritisk fältobservatör och har lärt mig oerhört mycket om fågel och om ~~dykandsslagen~~ fältornitologins möjligheter och begränsning. Och om vikten av att vara skeptisk både mot folk och mot litteraturuppgifter. Och om mycket annat.

Löwis = Yngve Löwegren, zoolog, lärdomshistoriker, som så småningom blev chef för Zoologiska Museet i Lund, med början c 1955 och slut 1965. Jag blev hans efterträdare, med tillträde januari 1966.

"Gislén, prof. Hanström...": ordvalet antyder att Gislén vid denna tidpunkt redan lagt bort titlarna med mig, men att Hanström inte gjort det.

Alla svanarna vid Gårdstunga, 17 unga och 16 gamla och ytterligare 125 ex, var sångsvan. OBS vad som ett par rader längre ner säges om förekomsten vid Ekeberga av 3 knölsvanar!

Skada att intet säges om vilka insekter som sågs denna februari-
dag!

"De tre dykandslagen" betyder: vigg, brunand och knipa.
OBS: flera tidiga data!

1935-03-03.

~~Torsten~~ Torsten, Hjelmquist. Till Harlösa 8,15. Kafébesök. Sedan: snösparv, tornfalk, 1000 gäss däribland bläsgäss på 25 meters håll flera ggr. Utterspår mycket elegant, hundra meter i snön. Likaså rävspår. Lärkor. 2 gamla havsörnar.

Smögo oss på gässen, som lyfte och snart, i småflockar, foro omkring runt hela horisonten. Äntligen ro igen. Smögo på nytt. Iskallt! Upptäckte bland 250 sädgäss på nytt de vitkindade, ~~smågäss~~ 8 stycken, lågo på ängen, lyfte.

Gårdsmyg 1, raphhöns 10 st. Pilgrimsfalk, ormvråk, sångsvan. 1 vipa över ladan!

Våmsjön storskrak hanne. Salskrak 1 hanne och 3 honor. Knipor, gräsand, 1 smålom, 5 ängs-piplärkor, starar, lärkor, blåhök juv.

Gick över ängarna. Gäss, gäss, gäss gäss, råkor, kråkor, kajor, starar. Vått som f-n. Hjelmquist skadade knäet.

1 flådd räv låg vid Silvåkra kvarn.

1935-03-03 forts.

4

Krankesjön: sothöns, 32 salskrakar (varav 15 hanner!!! Brunand, 37 sångsvanar + ytterligare 2 svanar ute på vattnet, dessa obestämbara, möjligen knöl- ? Stor snöskateflock 100 ex. Gräsand, bergfink, bofink. Tornfalk flera ggr över ängarna osv. 1 ung havsörn helt nära, följdes länge.

Ute på vattnet från sydsidan (sågs) en stor mängd dykand, inalles c 200, (därav) vigg 125, knipa ett par dussin, storskrak också ett par dussin. Sedan åter 2 unga havsörnar, iaktogs flyga i Silvåkraskogens bryn, en satte sig, en flög i solen, oändligt ståtligt, ut över sjön, följdes mycket länge. Alla änder lyfte, viggflockar susade åt alla håll, örnen sänkte sig ner till vattnet.

Vi gick genom skogen ut till Ringvall, sedan rungorna och gravarna där. Sothöns lågo där, 25 - 30 stycken, och ett par mycket granna viggflockar. 1 tornfalk jagade här. Vi örlade runt länge här, sedan tillbaka till Krankesjön, dock dessförinnan matrast. 3 svanar flög ~~mycket~~ mycket högt mot V. I björksnåren snöskata. Brunänder kommo över, liksom förstås gräsand.

Vid Krankesjöns västsida 19 sångsvanar + 2 gamla havsörnar, som sutto där men lyfte och tillsammans flögo mot V, stego som vråkar i kretsflykt kring varandra och uppnådde helt snart en fabelaktig höjd i väster, där de försvunno bland molnen. Samtidigt en ung blåhök helt nära i svävflykt en ~~stund~~ stund. Hägrar iaktogs här i ett par omgångar. Första hägern idag sedd redan vid Klingvallsån mitt för Norregård.

Gärdsmyg nummer 2 idag sågs vid Hjälmared.

Vi gick mot N. Kvarnen flock på över 60 lärkor. 1 styck gulsparv här, likaså en sparvhök.

Sedan till Revingeby.

Inalles 44 fågelarter, skriv upp dem.

På ängarnas översvämnings c:a 125 cygnus + rätt mycket gräsand, storskrak osv. 1 småskrak hanne Våmbsjön.

Alla tiders örn- och gåsdag. 1350 gäss den antagligaste siffran. Utterspår ytterst intressanta.

kråka

råka

kaja

skata

stare

gärdsmyg

bofink

bergfink

gråsparv

pilfink

snösparv

gulsparv

ängsbiplärka

sånglärka

gröngöling vid
väständer (av
Krankesjön)

koltrast ett par ggr

vid Våmb(sjö)stran-
den och SO-hörnan

snöskata

havsörn

ormvråk

blåhök

pilgrimsfalk

tornfalk

sparvhök

häger

vipa

vigg

knipa

brunand

storskrak

småskrak 2

salskrak

sädgås

bläsgås

vitkindad gås

gräsand

smålom

sångsvan

skrattmåsar flera ggr

fiskmåsar dito

(gråtrut från tåget
vid Arendala)

havstrut 2 granna ex
på översvämn.

rapphöna

fasan: stor flock vid
sydstranden (av Kran-
kesjön). Här lyfte
över 20 st. med brak
och dån; detta var
emellertid det enda
stället där de sågos
idag.

Även ett rådjur ~~sedd~~
nedanför Silvåkra
gods vid stranden.

Kommentarer se
nästa sida.

Kommentarer till exkursionen 1935-03-03:

Torsten = Torsten Herner, medicinare, småningom överläkare på Långbro sjukhus i Stockholmstrakten. God vän till mig sedan c 1933; vi exkurrerade ofta tillsammans redan på 30-talet och har sedan hållit kontakt även när vi arbetat på olika platser, långt ifrån varandra. Torsten Herner har mångsidiga intressen: fågel, växter, konst, särskilt klassisk konst, etc.

Hjelmquist = Sven Hjelmquist, så småningom professor i geologi. Vi träffades i fortsättningen föga, men kontakterna blev livligare från omkring 1978-79 i Lund.

Ordvalet i inledningen visar att vi for med det vanliga tåget från Lund c 0732, till Harlösa 0815.

Ringvall = en gård vid västra änden av Krankesjön; jag minns namnet väl sedan gamla tider men minns nu inte närmare var gården låg.

"rungorna och gravarna där": Rungorna kallades sumpmarken vid väst-änden av Krankesjön. Delvis buskmark, delvis vass, delvis annan sumpvegetation. Till stor del svårframkomlig terräng. Gravarna: gamla torvgravar, tydligen upptagna efter Krankesjöns sänkning före sekelskiftet. Jag minns att de bearbetades åtminstone något ännu på 30-talet, men kanske, eller troligen, bara i ringa omfattning, och bearbetningen upphörde snart helt. Sedan dess har gravarna börjat växa igen, men fortfarande är de vattenfyllda och i regel omöjliga att korsa till fots.

Artlistan finnes i originalet och är återgiven troget här. Antalet fågelarter i listan är 44, såsom säges i texten. Gråtruten, sedd vid Arendala nära Lund, står inom klammer i originalet eftersom den inte sågs i Krankesjö-området.

Jag anser att obsen av småskrak bör slopas; jag hade vid denna tid inte klart för mig hur sällsynt arten var i Sydskånes inland, trots att detta uttryckligen säges i Swanbergs bok 'Krankesjön'. Eller också gjorde jag helt enkelt en felbestämning, åtminstone är det sannolikt en felbestämning.

Iakttagelsen av smålom är diskutabel: kanske rätt, kanske fel. Bör inte godtagas. Alla andra bestämningar står jag fast vid, helt och hållet.

1935-03-06, onsdag.

Upp kl 5,15, reste med Erik Dahl från Lund 6,05, till Åkarp 6,13, till Alnarp, skulle skjuta kråkor för "Gyllingska uven" i trädgården strax väster om västkustbanan. Ett par gödseldrängar kommo dock ivägen. Inget skytte, såg endast en vråk, ormvråk, liten. Gick en runda i parken, stor flock gulsparv, litet starar, domherrar osv. Dock inget särskilt. Frukost med kusinfamiljen Dahl på Alnarp. Tillbaka till Lund 9,32.

Kommentar: Erik Dahl kom till Lund hösten 1933 om jag minns rätt.

Vi umgicks mycket på 30-talet och även senare ehuru inte lika livligt. Han blev så småningom professor i zoologi i Lund, och jag har haft mycket att göra med honom icke minst åren 1966-78, "Kusinfamiljen Dahl": Erik Dahls farbror var chef för Alnarps trädgårdar. Han hade en son vid namn Sven som studerade i Lund, han var humanist, jag kände honom endast obetydligt. Sven Dahl var alltså kusin till Erik Dahl.

(6)

1935-03-10, söndag.

Bil till Skanör osv. med Sigge, Helmertz, Torsten Herner, T. Bro-man. På vägen sågs gäss vid Klågerup, även sparvhök därstädes. Besök-te A Ebbes ateljé nära Vellinge/Hököpinge. Sedan direkt Flommen. Här (sågs,) i korthet:

ejder 10 ex, hannar och honor vid stranden. En död hona prutgås: 1 ex flög långt ute över havet, skrattmåsar flögo förbi oss, därav 2 ex m. svarta huvuden småskrake låg vackert i havet utanför Flommen

vigg

knipa

bergand enligt Sigge

strandskata: 1 ex hördes och sågs.

Mellan Flommen och fastlandet låg is, dock med ett par vakar; i en av dem 40 sothöns tätt samlade, även 1 knölsvan juv. gravänder stodo på revlarna, inalles 15 stycken, därtill 2 ex på isen vid sothönsen

gräsänder fanns mycket talrikt.

Norrut massor av fågel, fiskmåsen dominerade, 1000-tal. Skratt-mås också vanlig. 10 eller 11 havstrutar. Gråtrut fanns.

Gräsand var vanligast f ö, över 1000. Strandskator $4 + 1 = 5$. 30 kärrsnäppor + ett par större strandpipare. Kärrsnäpporna ljusa undertill, ej svarta. Här kom även först 1, sedan ytterligare 1 stjärtand hanne. Obs tillspetsad stjärt, grå, ljus, inget vitt vingfält. Syntes bläsand här? Nej. Däremot ett par krickor. Här låg ej så mycket svan, endast c:a 10, utom långt ute mot NV, där en flock syntes. De 10 voro alla bevisliga knölsvanar. De lyfte f ö, liksom så småningom de flesta här, och flög mot ö ett stycke. Strandskatorna gingo dock kvar, och kärrsnäpporna togo till vingarna då och då men voro snart tillbaka.

(Vi) gick barfota delvis på isen. Åt, gick tillbaka. Ängspip-lärka, grönfink och stare i flock på landsvägen. Ett par småskrak alldeles intill. (Vi) drack kaffe i Falsterbo. För sedan till Hammarsnäs. Gick ut där; såväl till vänster i Höllviken som till höger i Foteviken låg svan. 116 räknades t.v., 346 t.h. om anslags-tavlan, därtill 50 nära stranden bakåt till vänster, = summa 500 st. De undersöktes noga. Det befanns att det låg sång och knöl blandade. Både Sigge och jag såg båda arterna. Längst ute utanför udden låg en flock på 7 sång, ett stycke därifrån 1 knöl, till vänster mycket knöl, till höger båda arterna blandat, jag såg rätt mycket sång. F ö oerhört med fågel, knipflockar lyfte vinande, tusentals gräs-(änder), småskrake allmän, ett par småflockar bläsänder med vitt vingfält. Viggen var ytterst allmän, stora flockar på hundratal lyfte för oss och örnen.

Beträffande örnen, som säkerligen var kungsörn, fråga Torsten. Örnen var kungsörn.

Retur: mycket muntert och oändligt vackert. 3 snösparvar. 1 orm-vråk.

Blåhök juv 1 ex Skabersjö alldeles invid slottet på morgonen. Punkteringar.

Kommentar 1985-09-04:

Sigge = Sigurd Berggren, naturvetare som jag umgicks rätt flitigt med på 30-talet. Ett stort original, mycket kunnig både på fågel och exempelvis akvariefisk m m, men han hade sina sidor. Han var starkt sockersjuk. Vi kom ifrån varandra efter några få år. Helmertz = Karl-Henrik Helmertz, lärarson från Helsingborg, tog studenten året före mig, läste biologi i Lund. Vi höll mycket ihop i skolan, men i Lund blev det inte mycket, och efter några år tappade vi kontakten helt. Han stelnade tidigt i underliga former och blev letargisk och tråkig.

6

Kommentarer till 1935-03-10 forts.

T. Broman = Tore Broman, medicinare, umgängesvän till min bror Johan,. Tore Broman blev så småningom professor i Göteborg. Han var yngre bror till Sten Broman, på 30-talet lindrigt sagt illa känd i Lund efter sin underkända disputation; men mycket senare i livet blev Sten Broman som bekant en "super-kändis" bl a som ledare för ~~musiktävlingar~~ musiktävlingar i TV. - Tore Broman träffade jag endast sällan, och Sten B. praktiskt taget aldrig.

Sakuppgifter 10 mars, som tål att diskuteras (eller, rättare sagt, måste diskuteras):

prutgås: från mina tidiga exkursioner till Skanör-Falsterbo-området har jag åtskilliga obsar av prutgäss, ensamma eller i småflockar, vid årstider då arten knappast brukar förekomma i landet. Det är tänkbart att övervintringsområdet på 30-talet var annorlunda än nu, men jag betvivlar faktiskt riktigheten av dessa tidiga obsar från mars/april och vintermånaderna. Obsen underkännes!

bergand: ordalydelsen säger tydligt att jag inte såg fågeln. Iakttagelsen är dock sannolikt helt OK, eftersom Sigge Berggren exkurrerat mycket i området Malmö-Falsterbo och säkerligen kände arten sedan flera år.

fiskmås: det verkar egendomligt att fiskmåsen dominerat så starkt, och att gråtruten skulle varit så fåtalig. Uppgiften bör inte användas.

gråtrut: se föregående art

knölsvan och sångsvan i Höllviken och Fotevik: jag är verkligen övertygad om att jag såg båda arterna. Men min tro är att knölsvanen dominerade i antal starkare än texten låter förstå, sannolikt mycket starkt. Ordalydelsen tyder på en viss osäkerhet. Jag hade nästan säkert inte klart för mig att området är ett favorittillhåll för stora mängder knölsvan snart sagt hela året, så länge öppet vatten finnes. Sedan är det en annan fråga hur isläget var denna dag. Men det förefaller tydligt att mycket öppet vatten fanns.

"örnen" som plötsligt dyker upp i texten utan att ha blivit "presenterad", är ett särskilt kapitel. Ordalydelsen visar tydligt hur osäker jag var. Jag tror mig minnas, att örnen satt på en stor sten rätt långt borta och att den flög en sträcka åtminstone någon gång. Jag tror mig också minnas att örnen var mörk utan påfallande ljusa teckningar. Men hur därmed må vara, säkert är att örnen vistades över havet, nästan säkert också att den satt på stenblock i havet. Det är så gott som klart att fågeln var en havsörn, säkerligen en havsörn juv. - Jag hade vid denna tid sett havsörnar ad och juv många gånger vid Krankesjön och andra skånska inlandslokaler; däremot var min fälderfarenhet av kungsörn ännu mycket ringa.

Det är bergsäkert att obsen gällde en riktig örn, en stor örn. Att den härövan står inom citationstecken beror på att det är ett citat ur dagboken.

1935-03-11, måndag.

Trädkrypare 1 ex vid UB-dammen.

Kommentar: UB (=Universitetsbiblioteket) med tillhörande UB-parken och UB-dammen ligger alldeles intill Zoologiska Institutionen.

57
8
1935-03-12, tisdag.

Jag gick en vända i Botan med Bergelin. Såg 2 stenknäckar, hanne och hona. Dessutom endast det vanliga: grönfink, bofink, även honor allmänna. Över Botan kom 4 gäss, sädgäss.

Bergelin hade dagen innan sett grönsiskor, 2 styck, i stadsparken.

Jag gick sedan en tur från Lunds Östra - Hardeberga - Räfte - i sicksack - Flyinge - Gårdstunga (Getinge) - Lund. Start kl 11,00, hem 17,00. Såg 2 harar slåss. De stod upprätt och dammade på varandra. De voro stora som tusan. ~~800~~ lärkor i oändlighet, kråkor, råkor. Vid korsningen järnväg-landsväg hitom Hardeberga såg jag en vipa komma farande från Kungsmarken, en svartmes klänga i en unggran - där var ett bestånd sådana -, samt en ormvråk. Efter Hardeberga 2 tornfalkar tillsammans svävande över åkrarna runt i ringar, stodo stilla då och då. Räftenskogen stilla och ljuvlig i solen: nötskrika flera st., nötväcka 2, blåmes, talgoxar, koltrastar, fasanhöna, 1 ormvråk, starar allmänna.

Gick ner till Flyinge. 61 sångsvanar i ån. De lyfte senare och flögo omkring, men slutet blev att endast 10 flög mot V, de övriga 51 mot Ö efter ån. En ensam gås, tydl. skadad, låg bland svanarna, gulröda ben, inget vitt i pannan, gulröd näbb delvis, vita fjäderkanter på ryggen, vitt på undergumpen. Sädgås. Den gick sedan upp på land och lade sig. Tryckte när alla svanarna med brak flögo upp. 17 knipor fenomenalt granna i solen. ~~80~~ ungfågl.

Mycket gräsänder vid Flyinge och ännu mycket mera nedåt Gårdstunga. 26 + 16 sädgäss, den första flocken flög mycket högt, kom i åns riktning mot Ö. 2 bläsänder upptäcktes lyfta bland gräsänderna. Större strandpipare hördes dju - ly, något starkare tonvikt och mera utdraget på första stavelsen. 3 storskrakar lyfte också, varav 1 ♂.

Promenad Gårdstunga - Lund varmt och härligt, men inget av intresse sågs.

På kvällen supé hos Gislén. Mycket trivsamt och bra kväll.

Kommentar 1985-09-06: i Lund fanns två studenter vid namn Bergelin. Jag tror de var bröder. Åtminstone den ena var naturvetare. Jag var bekant med båda, men endast flyktigt. Båda fanns länge kvar i Lund; och även nyligen har jag sett en av dem.

1935-03-15.

Långpromenad Sjöholmen - utefter åns norra sida i krokar - Rönneholm - landsväg till Munkarp - landsväg Hallaröd - landsväg via Dagstorpssjön (S!) till Höör kl. 17,50. Ringsjön tillfrusen, ån öppen; vid utflödet 17 storskrakar (varav) 10 ♂♂, vidare 60 gräsänder på iskanten, 10 viggas ♂♂, 8-10 knipor. Särskilt kniphannarna kråmade sig värre. 2 gårdsmyg(år). Jag gick utefter åns nordsida. Först 2 kniphannar som ej lyfte utan höll sig framför mig. Blott den ene flög vid ett tillfälle c:a 70-80 m. Kniphann(arna) kom ner till 1 salskrak ♂ och 1 kniphona, som låg tillsammans. ♂ friade ivrigt, böjde halsen bakåt. Därnedanför åter ytterl. 1 salskrak ♂ ensam, ett stycke därnedanför 10 storskrakar + några knipor. Gräsänder stod på åkanten. Så småningom lyfte en flock bestående av 1 salskrak ♂ 1 knip ♂ 2 knip ♀ och flög motströms, de övriga medströms först men sedan uppåt. 1 vipa.

1 sädgås, hördes först, och sågs på väldig höjd komma fr V mot Ö, böjde över sjön mot NÖ. Sedan 3 sädgäss fr. NV mot SO-O.

Stor flock snöskator > 50. Massor av lärkor, 1 tornfalk, 1 bofinkhaneflock. 2 rapphöns. Gulsparvar, talgoxe vid torvströfabriken; (jag går) ut på mossen: 1 huggorm 40 cm. 1 sparvhök; (jag) gick

(9)

1935-03-15 forts.

ner till än igen, då lyfte en del storskrak och knipa åter samt flera hundra gräsänder. 2 rapphöns till ute på mossen. 2 orror ♂ vid stranden (av Rönneån) en trevlig sträcka nära Rönneholm. Lyfte 2 ggr. Sedan 2 rapphöns. Rönneholm granna ekar osv. 1 domherrflock, nöt-väcka, mesar blå, talgoxe och talltita: läte, strupfläck! Granbestånd fanns ju talrikt i närheten.

Nära Rönneholm även gröngöling. Sedan hela dagen fattig. Vid Hallaröd nötskrika, entita, f.ö. skön promenad. Dagstorpssjön ligger väl rätt högt. Starar allm. Kråkor skräckinjagande allmänna h.o.d. Råkor sutto vid sina bon i Sjöholmen.

Gulspurv vanlig näst. överallt vid gårdar osv.
Entita även n(orr) om Munkarp på krokiga vägen.
Från tåget fasan och Buteo vid Örtofta.

Kommentar 1985-09-06:

Beteckningen S! efter ordet Dagstorpssjön, varvid S! står inom parentes, betyder "södra delen, södra stranden, sydspetsen" eller dylikt. På motsvarande sätt använder jag också bokstäverna N, O och V jämte kombinationerna NO, SV etc. Tidigt slopade jag parenteserna.

Observationerna av orre trevliga, även salskraken ihop med knipan etc. Vissa frekvensuppgifter också av intresse, liksom naturligtvis en del omogna reflektioner.

→ Huggormen avgjort trevlig att se!

OBSERVERA att renskriften noga följer originalet. Understrykningar i renskriften finns även i originalet. Intressanta observationer som ej understrukits i originalet är ej heller understrukna i renskriften. Vid helt få tillfällen, när texten är oklar eller felaktig i originalet, har jag måst ändra ordvalet i renskriften. Detta anges i så fall i kommentaren.

1935-03-17. söndag.

D.O.F. 97 st. danskar, dessutom Nordquist general, övr(iga) svenskar Bergengren, Härstedt, ego.

4 bussar fr. Köpenhamnsbåten. Väg via Lund - Getinge - Flyinge - Ekeberga - Krankesjön - Harlösa (rekognoscering!) - stora ladan - Vämsby - tillbaka via Harlösa till Krankesj(öns) norra sida - hem över Lund.

Vipor i flock från mitt tåg till Malmö på morgonen 8,45.

1 flock 13 över Lund, 1 flock 12 Åkarp, f.ö. överallt.

Flyinge: 9 sång, 7-8 knipor, 1 häger, gräsand, 2 penelope.

Ekeberga 20 sång, gräs-, vigg, krickor.

Krankesjön isfri, full av sothöns (1000-tal), dykänder (vigg, knipa, brunand).

Rekogn. 5 albellus, skrattmåsar, storskrakar

Vämsjön 8-900 gäss, därav 5 bläs (bläsen syntes utmärkt!).

Mycket knipor. Detsamma omigen + 1 grågås, när danskarna voro med. Jag såg ej grågåsen, kikaren utlånad! Havsörn över Heljesjön.

Krankesjön 1 havsörn till i S.O. långt håll men alla fick se den.

Tofsmes och svartmes till danskarnas stora förnöjelse.

1 råbock galen 1/2 m(eter) fr(ån) mig, skräm av folkmassan.

Sedan hem över Sjölanda, där jag ej var med. Där hade de sett kärrsnäppa, större strandpipare. Storspov hörd! Ärtä, kricka, stjärtand, sked(-and), bläs(-and), gräsand m m. Tutte har artlistan, varför jag ej är så noggrann.

Kommentar: se nästa sida.

y f

1935-03-17 forts.

10

Kommentar till denna exkursion:

- a) det gäller alltså en exkursion med Dansk Ornithologisk Forening med ej mindre än 97 deltagare. Gunnar Nordqvist var ledare; han och övriga svenskar mötte vid Köpenhamnsbåten. Färdväg därefter utefter Kävlingeån, där observationer gjordes på angivna platser. Ån var då ännu lyckligt oreglerad. Med andra ord: naturskydd modell tidningen Arbetet och modell godsägaren hovstall-..., förlåt överhovstallmästaren friherre Hans Otto Ramel (med son Otto Ramel) hade alltså ännu ej satt in.
- Vid Harlösa stannade bussarna, men Nordqvist och övriga svenskar rekognoscerade Vombsjön och Vombs ängar per bil, ty Nordqvist färdades i egen bil redan före år 1930. Efter rekognosceringen hämtades danskarna.
- På återvägen steg jag av i Lund, var därför ej med vid Sjölanda.
- b) den synnerligen enkla skissen visar, att råbocken hade ett horn med två taggar och ett med tre (sådant kallas visst på jägarspråk "en udda sextaggare", en typisk jägarlögn, dock betydligt oskyldigare än många andra sådana)
- c) Ledaren stavade sitt namn Gunnar Nordqvist. Jag måste i sanning ha varit oerfaren eftersom jag i originalanteckningarna skrev Nordquist. Denne märklige man kallades ofta Tutte.
- d) Bergengren = Arne Bergengren, zoolog i Lund, amanuens på Zool. Inst., mycket god fåltornitolog, jägare liksom Nordqvist. Nära umgängesvän till mig, speciellt på 30-talet men även senare, om ock mycket mera sparsamt. Härstedt = Erik Härstedt, också zoolog, nära vän till Bergengren och Nordqvist. Härstedt var helsingborgare och studentkamrat med min bror Johan. Själv träffade jag Härstedt mycket litet, nästan bara på bjudningar hos Nordqvists.
- e) I originalet är följande ord strukna: "årta, kricka, stjärtand, sked blås gräsand m m." Detta innebär inte att uppgifterna är oriktiga. Men vid en tidig excerpering av somliga arter strök jag över de excerperade uppgifterna, dock så att de fortfarande är lätt läsliga.
- f) Närmare uppgifter om utbytet på denna exkursion finns otvivelaktigt i DOFT (=Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift) för år 1935, OBSERVERA särskilt, att Gunnar Nordqvist endast sällan antecknade vad han såg. Detta är mycket beklagligt, ty han var en utmärkt observatör, särdeles kritisk, även självkritisk, och han hade mycket stor fålterfarenhet bl.a. från Skåne. Det faktum att han, kort sagt, inte förde dagbok medförde kanske att jag kom att anteckna så mycket flitigare.

1935-03-18.

Rödhake 2 stycken i Botan.

1935-03-19, tisdag.

Sjölanda. Ner till stranden 1500 meter norr om Segeåns mynning. Extremt lågt vatten, 4 dm under det vanliga; torrt långt ut! Jag såg mycket:

Kråka allmän på torrlagda stranden, sophögar

Råka allmän sophögarna osv

Kaja

Stare >500 ängarna Arlöv

Bergfink 14 st. Segeåns mynning i flock

Gråpjodd

Pilfink

FORTS

1935-03-19 forts.

Snöspår förnämligt sedd: först 2 hannar och 1 hona vid skjutbanan på 3-4 m håll, sedan 1 hanne och 1 hona neråt Sjölund på stranden

Tofslärka allmän på vägarna

Sånglärka mycket allmän

Ångspilärka flera stycken på Arlövs strandängar osv

Strandskata: 2 styck flög tillsammans, skrikande, mot norr

Större strandpipare: först 2 styck; sedan 12 stycken tillsammans med de 6 kärrsnäpporna i en flock, (de) plockade i det centimeterdjupa vattnet i sanden. Strandpiparna stodo stilla, rusade sedan.

Tofsvipa: intressant. Allmän på ängar och åkrar från tåget och vid stranden; dessutom vid Åkarp en flock på 38 (ex) och en på 19 (ex), lyfte för tåget.

Storspov 16 st.: 9 + 1 + 6 långt ute i det grunda vattnet. De stodo glest så: på ett par hundra m(eters) sträcka:

.

Jag gick och plumsade så långt ut som möjligt 300 - 400 m från land. Spovlätet hördes också.

Kärrsnäppa 6 st, se ovan (under större strandpipare)

Sothönan allmän; utanför och omkring svanarna (se nedan) lågo massor av fågel, t.h. över 800, varav åtminstone en mycket stor del bevisligen var knipa, allt vet jag dock ej. Viggroligen med. T.h. däremot 150 sothöns, doko typiskt, sedan vid Sockerbolagets kran 30 st. + 150 till på andra sidan kranen vid Herrbadet tillsammans m(ed) viggarna. Se nedan.

Gråhäger: 2 st, stodo ute på den torrlagda botten och kurade, lyfte för mig. Voro nära!

Ingen skrake sågs, ingen ejder. Den mycket stora avlägsna flocken kunde visst icke avklaras tillfullo, men ejder fanns ej i den, och jag såg som sagt massor av knipor. Jag är själv övertygad om att det var knipor + mer eller mindre vigg. Jfr nedan. Eventuellt dock även Oidemior, men de torde ligga längre ute, liksom ejdern.

Brunand: något dussin vid sockerbolagets kran. Där låg sothöns 30 ex i det avstängda vattnet + gräsand 20, därutänför litet gräsand, viggas över 50, brunand, varjämte 4 krickor senare kommo och slog ner där. Brunand här både ♂ och ♀. Vidare 2 brunand ♂ i den stora viggflocken (se nedan)

Vigg : se ovan. Dessutom den stora flock som låg vid herrbadet i vattnet väster om sockerkranen alltså. Denna flock var ytterst nära, lyfte ej. Den bestod av 380 viggas, räknade!, och jag kunde avgöra hur stor inblandningen av andra fåglar var. I utkanten av flocken t.h. liksom utefter "parapet"-kanten lågo några knipor, 5-6, ♂ och ♀, mitt i flocken 2 brunand ♂ (se ovan), samt i flockens västra kant ett gräsandpar ♂ och ♀. I omedelbar anslutning till denna trevliga flock men för sig själv bortom låg 200 sothöns i renkultur.

Knipan: i början av turen konstaterades att knipor i stort antal lågo därute, där någon sand ej längre stack upp ur grundvattnet, eller rättare 300-400 m utanför den yttersta sanden. Här var dock helt grunt! Svanar stack ner halsen! - Kniporna voro alltså my. talrika, hundratal, och funnos litet överallt, dock ej utanför sopbränningsplatsen. För grunt (där)!

Egentliga änder såg jag ej alls så många som Tutte (Nordqvist) i söndags. Detta berodde på (fina arter) att det ej fanns några andra helt enkelt.

Gräsand satt faktiskt överallt, även i Krick-kärret, inalles över 1500.

FORTS

1935-03-19 forts.

Kricka: högkvarter med 50 st, kanske fler, i invattnet innanför nya vägen. Endast 2 par sågos utanför (vägen) i Sege(å)s mynning. Sedan kom dock en flock på 20 st, när jag stod vid sockerkranen. De voro långt borta, men 4 ex slog ner där, jfr ovan.

Sångsvan: alla svanarna hade jag lyckan att kunna bestämma var och en för sig. De voro alla sångsvan och lågo på lång, km-lång linje spridda därute där vattnet idag var halvmeterdjupt enligt min förmodan. 112 st. konstaterades!

Gravand låg eller stod i småflockar praktiskt taget överallt på den blottade sandbotten eller det mycket grunda vattnet där.

Funnos från längst i norr upp mot Lomma till nedanom Segeåns mynning, nästan alltid 2 - 6 tillsammans, 110 st. räknades, varav 75 norr om en linje från Segeåns mynning. My. vacker.

Vildgäss; en flock på 14 st. kom på mycket stor höjd och långt avstånd. Jag stod vid sopbränningsplatsen, när de kommo, och fick syn på dem något sent. De flögo mot väster eller sydväst in ~~mot Malmö stad~~ mot Malmö stad men vände sedan mot söder. Vid en vändning såg jag deras baksidor och vingar rätt bra och kan ej finna något skäl för annat än att de voro vanliga sädgäss.

Skrattmåsen var bevisligen den vanligaste måsen, och att dess antal från längst i norr till och med Malmö hamnanläggningar uppgick till bortåt 5-6000 är fullständigt säkert. Den hade i mycket stor utsträckning fått svart huvud eller åtminstone kommit så långt att huvudet var svart med vitt på övre näbbroten och pannan. Över 90 procent verkade sålunda att ha svarta huvuden, men jag såg naturligtvis andra också.

Fiskmås allmän. Flera hundra.

Gråtrut allmän. Måsflocken på avstjälningsplatsen, det var över 1000 ex idag, bestod till stor del av gråtrut ad, ett par hundra ex, samt ännu fler unga trutar vilka väl med 100 procent sannolikhet till allra största delen voro argentatus.

Havstrut: 2 i invattnet darsammastades samt på vågbrytarstenarna
längst ut.

30 st, arter.

De "finare" egentliga änderna hade jag beräknat att få se idag också, men det lyckades ej alls. I oktober med Arne K såg jag dock vid avstjälningsplatsen på nära håll och i utsöktaste belysning skedänder, stjärtänder, bläsänder, krickor och gräsänder tillsammans. Årta har jag endast sett i Krankesjön. Snattherand hittills, 19/3 35, aldrig iakttagen.

Kommentar till denna exkursion:

- a) jag får ett mycket bestämt intryck av att bestämmningarna av knipa [REDACTED] är oriktiga eller åtminstone högst osäkra. För övrigt finner jag bestämmningarna helt pålitliga, dock att min erfarenhet av vildgäss vid denna tid var ringa, [REDACTED]
- b) storspovarna stod tydligen i enkelrad [REDACTED] i det mycket grunda vattnet på sanden. Fast antalet punkter i skissen är bara 15, inte 16.
- c) En lapsus finnes betr. sothönan. Den ena av förkortningarna "t.h." måste rätteligen betyda "till vänster".
- d) Slutorden om egentliga änder (som var den vanliga beteckningen på simänder) gäller hösten 1934; min dagbok från den tiden har varit förlorad sedan 50 år. 'Arne K' i nyssnämnda slutord syftar på Arne Klementsson.
- e) Vissa frekvensuppgifter är intressanta, ej minst om tofslärkan.
- f) Lokalen är sedan länge helt förstörd. Det hela inleddes nog med att den nya vägen - omnämnd härövan - anlades.

1935-03-22, fredag.

Vellinge strandängar.

Vipa: ett par hundratal, dels skrikande över ängarna, dels vadande ute i ebben i flockar

Strandpipare, större: också mycket allmän, överallt på ängarna ehuru ej i samlade flockar utan springande eller stående ensamt eller ett par tre tillhopa, männe ♂? Även i ebben. Hundratal.

Kärrensäppa my. allmän, flera hundra. Susade omkring flockvis och slog ner vid småvattnen eller ute på sanden. En jätteflock långt ute! Ofta tillsammans med strandpipare. Om en flock på 20 - 30 kärrensäppor flög tillsammans, lyfte ofta någon ensam strandpipare och slöt sig till dem. En gång följdes en strandpipare och en kärrensäppa åt. Somliga kärrensäppor voro svarta, andra ljus grå undertill.

Starar i flockar, ofta flera hundra, på ängarna

Gravänder vanliga

KNölsvan några st. långt ute

Skrattmåsar my. vanlig.

Bäst var dock rödbenan, 3 st. + 2 + 2 + 1, ungefär. Eleganta, skygga, men nära håll. Sutto på ängarna vid vattnen, lyfte och flög omkring.

- - - -

På tåget hem: en stor flock fiskmåsar vid Burlövs kyrka + 1 (en) skrattmåsa.

Över Åkarp däremot flera hundra skrattmåsar.

- - - -

På kvällen Zoologiska Föreningen. Löwis: Adelsbergergrottan.

Gislén: Nordamerik. grottamfibrier Typhlotriton, Typhlomolge.

Lovén: Öresundsdekapoder Reptantia Lithodes, Hyas (2), Portunus arcuatus.

Supé: Tutte, Sylve, Kjellin m.fl.

Spovent fanns i Säkterberga redan i söndags 17/3 enl Sylve och Kjellin.

- - - -

3 ormvråkar över Lund 22/3.

Kommentar gjord vid renskrivandet 1985-09-16: Tyvärr inga uppgifter om vilka personer jag hade i sällskap. Men flera av mina nära umgängesvänner vid den tiden, t ex Sigurd Berggren, Arne Klementsson och Nils Norén, var väl bekanta med denna lokal, bl a brukade de ringmärka vadarungar där.

Artbestämningarna helt korrekta.

Personer nämnda från Zool. Fören:s sammanträde:

Löwis = Yngve Löwegren, dåvarande amanuens vid Zool. Inst.

Gislén = Torsten Gislén, sedan ett par år professor i zoologi

Lovén = Per-Magnus Lovén, amanuens vid Zool. Inst, marinbiolog

Tutte = Gunnar Nordqvist

Sylve = Sylve Gyllander

Kjellin = Ingvar Kjellin.

Löwegren, Nordqvist, Gyllander och Kjellin voro nära vänner och ivriga jägare. Det blir säkert tillfälle att nämna mer om dem och andra kolleger i fortsättningen.

1935-03-24, söndag.

Billighetsresa till Stockholm. Från Lund kl. 7,46.
2 duvor, ring?, vid Sjöholmen. En my. stor duvflock på mer än 75 st.
norr om Tjörnarp. Ringduvor. ~~Hä~~por här och där upp till Linköping.
Starar flockar överallt, vanliga särskilt på östgötaslätten.

Hemma söndagen.

mar.beb. ute med Gugg på morgonen, bekikade Västerbron. Sedan
Norrviken på kvällen.

6 st starar över Tureberg norr om Stockholm 25/3.

Roligt ner! Olle Ryberg, Bendz, Sundquist. Bridge, vermouthe.

Kommentarer:

- a) jag hade mitt föräldrahem i Stockholm eller dess närhet från hösten 1932 till någon gång år 1941. Bodde först, det var ungefär fram till 1937, i Storängen halvvägs till Saltsjöbaden; därefter inne i staden vid Banérgatan 5 och, de sista åren före mina föräldrars återflyttning till Skåne, vid Värtavägen 14.
 - b) "mar.beb." betyder Marie Bebdelsedag
 - c) Gugg var den vanliga benämningen på min kusin och namne Gustaf Rudebeck, son till min farbror Sven, som var officer (avliden år 1930). Jag umgicks flitigt med Gugg och hans två bröder.
 - d) Norrviken är ett samhälle c 20 km norr om Stockholm, på linjen mot Uppsala. Där hade jag en kusinfamilj boende, närmare min moster Ruth och hennes make Ernst Ohlson och deras två söner.
 - e) Nerresan till Lund var livad. Bara sittvagnar fanns naturligtvis, fast färden skedde på natten. Tillsammans med de angivna kollegerna (och kanske någon därutöver) satt jag i sista vagnen. Vi spelade bridge och drack vermouthe.
- Olle Ryberg: känd zoolog, vid denna tid amanuens på Entomologiska Avdelningen av Zoologiska Institutionen.
- Bendz: tveksamt vilken, kanske den som långt senare blev professor i latin.
- Sundquist: ytterst ovisst vem som avses, möjligen en magister Sundquist som sedan förekom i Lund många decennier. Han var humanist med visst naturintresse; jag tror han arbetade på bokförlag eller dylikt.

T bestämt

1935-03-28, torsdag.

Sjölund. Lågt vatten, men västlig vind.

Kråkan my. vanlig på den blottlagda sanden.

Kajor funnos på ängarna.

Staren fanns i tusental, täta flockar i luften och på ängarna norr om Segeåns mynning.

Sävspurv: 1 hanne vid krickvattnet i några fjolårsstjälkar alldeles vid nya vägen.

Snöspurv: 1 hona ensam vid samma krickvatten, alldeles nära; lyfte sedan och flög över vägen ut till stranden. När jag följde den med kikare, slog den ner invid 2 vackra hannar. Sent!

Sånglärkan mycket talrik.

Ängspioplärkan: flera st. 1 st. sjöng ivrigt på vanligt sätt i luften nära Segemynningen.

Strandskatan 1 ex höll lustigt nog till på den stora dy- och skit-holmen som Sege å bildar vid utloppet.

Större strandpipare allmän utefter stranden. Först enstaka på var 25:te meter. När de skrämdes, flög de upp och satte sig på ängen. En stor flock på 32 st. mitt för Krickvattnet vid stranden. Dessförinnan (sågs) en flock på 6 st.

Tofsvipan my. allmän, dock ej någon enda ute i vattnet.

Storspoven fenomenalt allmän, över 450 räknades i grundvattnet nedanför den lilla fiskarstugan. Enstaka ibland mäsarna även vid Segeåmynningen.

Kärnsnäppan: 3 st, varav en svartmagad, lyfte tills. med en större strandpipare. Alla fyra flög in och satte sig på ängarna nära norr om Segeå vid järnvägen.

Sothöns: jag såg endast två vid landsvägsbron. Dessutom torde de svarta fåglar, som lyfte med bläsänderna, varit sothöns.

Rörhöns 2 st lyfte vid järnvägsbron.

Ingen häger idag.

Ejdern: en flock på 38 st. kom på stor höjd från norr mot söder helt nära. Praktfulla hannar.

Knipan fanns i flockar utanför svanarna.

Gräsand ytterst allmän, över 500 vid Segeåns mynning; vidare långt ute i grundvattnet, lyftande från småvatten osv.

Bläsand: en utomordentligt stor och grann flock slog ner ute vid sångsvanarna utanför storspovarna. Över 150 st. i varje fall. Beträktades länge.

Kricka över 50 i vanliga vattnet och i åmynningen.

Sångsvan: ett band på 53 st. i grundvattnet.

Gravand allmän ända inne vid stranden, dock ej så många som sist.

C:a 10 sågs väl idag.

Skrattmåsar flera tusen.

Fiskmåsar vanlig.

Gråtrut mycket vanlig, flera hundra.

Havstrut påfallande vanlig, jag såg minst 8 gamla vackra fåglar, varjämte ett par alldeles säkra ungfåglar i tredje året eller möjligen i andra året.

Kommentarer: Alla artbestämningar är riktiga. Även sifferuppgifterna säkert vederhäftiga. Storspovarnas antal är imponerande. Så stora flockar ser man aldrig numera. - Redan vid denna tid hade jag klart för mig att unga havstrutar är "storfläckigare" än unga gråtrutar och att ungfåglarna därför faktiskt kan bestämmas till arten om obs-betingelserna är goda. Och så var fallet här. Om de omnämnda havstrutarna var inne i sitt andra eller tredje år, den frågan må lämnas olöst. GRck 1985-09-17.

OBS ejderflocken på 38 ex: betecknade.

1935-03-29, fredag.

När jag vaknade på morgonen låg det snö på alla tak och på gator osv, men solen sken från klar himmel. Reste till Revingeby med godståg, kom dit kl. 12,30 efter att ha stått i Hardeberga 40 minuter. När tåget gick, mulnade det, och ute vid sjön och ängarna var det stark nordlig vind. Från kl. 12,20 till c 13,30 var det då och då kornig snö. Under denna tid gick jag Revingeby - Fönesjön genom talldungarna osv samt sedan ner mot Krankesjöns nordvästra hörn.

Sedan (d v s efter c kl 1330) klart, varmt och härligt (väder) med utomordentligt granna molnformationer som drogo förbi både i öster och väster. Under denna period rundade jag Krankesjöns NV hörn. Ungefär kl 14,15 blev det en ny snöby utefter Krankesjöns västsida, där jag då gick. När jag c kl. 15 kom in i Revinge rungor och torvgravarna, klarnade det upp och solen sken. Likaså var det vackert väder när jag gick genom mossarna och skogen fram till almen och vidare utefter sydsidan fram till Silvåkra gård. Här blev det en ny snöby och mulet och kallt, kl. c 16,15 - 16,45. Jag fortsatte då utefter sjöns södra strand till sydosthörnan. Här kom solen åter fram, och jag låg i tallbacken på östra sidan strax norr om tilloppet i gassande sol-sken,. Sedan höll sig vädret vackert. Då jag gick över ängarna var det utomordentligt gott kvällsljus. Ett oväder svepte över Våmsjön, där en gigantisk molnvägg stod upp över Furet.

När jag stod på sandbackarna vid Våms Norregård, gick solen ned, sedan gick jag förbi stora ladan och på Kävlingeåns norra sida i över-svämningarnas kant ett stycke, vek sedan upp över fältet och gick på järnvägen fram till Harlösa station, dit jag kom precis kl. 19,35.

Någon snö låg ej på marken därute, och det säger sig själv att snöbyarna ej medförde så mycket nederbörd. Här och där bakom tuvor osv samlade sig snökornen.

Klingvallsån var uppdämd, ängarna vattendränkta.

Dagen blev utomordentlig.

I Hardeberga såg jag från tåget en sparvhök, en flock björktrastar, stora lärkflockar - männe i samband med snön!? - samt en enkelbeckasir vid Fågelsång. Vipor allmänna.

Kaffe på Revingeby hotell. Gick Revingeby - Fönesjöns västsida. Här fanns nästan inget djurliv i talldungarna. Vid Fönesjön lyfte en flock fasanhonor, 9 stycken, ur hedsluttningen, vidare en ormvråk ur en ek och flög över sjön. Jag såg den sedan i Kalvmossen igen. 2 gäss sågos flyga förbi långt borta. I sjön låg 30 sothöns, 1 vigghane, 2 vigghonor samt några gräsänder i en vasskant, därtill 2 gråhake-doppingar. En sparvhök höjde sig över en ljungräcke i segelflykt runt. Ringduva en flock Kalvmossen på 8 - 10 stycken; sedan 2 stycken vid almen. Talgoxar vanliga i strandsnåren. Blåmes i skogen S om Fönesjön. Domherre i träden vid Kalvmossen. I Kalvmossen lågo gräsänder par om par, men inga brunänder. Vråken syntes igen. 2 krickor kom från Fönesjön (med) 100 km/t. Kråkor och skator voro vanliga vid Fönesjön.

(Jag) gick sedan genom tallskogen mot V, plockade insekter på ved-travarna.

Gick ner till Krankesjön.

- a) utefter norra sidan 1000-tals sothöns
- b) utanför dessa knipor i stort antal
- c) en gråtrut, stor som tusan, flög mot V
- d) 4 storspovar kommo över sjön, " " "
- e) viggas syntes ute i sjön
- f) skratmåsar kommo över fälten, en stor flock + några fiskmåsar i teten
- g) långt nere i S.O. hörnet 2 svanor, knöl.

Jag gick mot V. Häger, 1 styck, syntes här.

- h) i sjön låg en skäggdopping nära stranden
- i) 3 - 4 hämplingar flög längs stranden mot Ö

FORTS

1935-03-29 forts.

- (17)
- k) en sävsparvthane
 - l) några ängspiplärkor
 - m) gräsänder lyfte parvis här.
Måsarna sutto vid stranden
 - n) 19 storspovar sutto också vid stranden, lyfte, flög sedan en lång stund, slog ner igen, flög sedan ut över sjön, vände, flög in över rungorna
 - o) 7 knölsvanar i en flock vid väståndan.

Här: pilgrimsfalk för första gången; först en, art dock osäker, sedan en hona över S.V. vassarna.

En väldig råkflock satt på fältet vid en plöjare. Kajor också.

Västsidan: först klart väder. En havsörn flög först på rätt ringa höjd men skruvade sig allt högre och högre. Ännu när den var mycket högt, lyfte änder ur sjön, viggas, krickor en stor flock på över 70, och gräsänder. Örnen lyfte sig allt högre och högre, slutligen var den på fabelaktig höjd, kunde endast ses ss en prick i kikaren. Utlöpare, trasor, av ett snömoln kommo högt uppe, sedan försvann örnen. Snöbyn kom.

Jag gick in i rungorna. I den stora torvgraven norr om lilla tillloppet lågo 105 brunänder i en tät och vacker flock, sedan några vigganar. Tyvärr syntes ingen trastflock här, men i solen, som åter lyste, lyfte en grann fasantupp. Viggas och sothöns allmänna i de övriga dammarna.

Jag gick till almen. Jag såg nu knölsvanarna igen, deras antal hade ökat till 9. De lågo nära! Jag kröp upp i skogen och tittade ut. Här låg i sjön massor av knipor, vigg, sothöns, spridda brunänder; en storskrakhona lyste bland de övriga; en salskrakhona kom flygande och slog ner i det fria vattnet innanför vassen, utmärkt ljus, trevlig att se, dök ideligen liksom sothönsen.

Sydsidan: var 25:te meter, åtminstone på vissa sträckor, låg resterna av gräsanddrakar och sothöns.

En gröngöling skrek från skogen. F.Ö. inget särskilt förrän vid S.Ö. (hörnet av sjön); här lyfte först 10 fasanhonor ur ett snärje i vattenkanten. En liten fågel hoppade omkring här, ett tu tre slog den sig ner i en buske framför mig på 2 meters håll: järnsparv. Utmärkt. En koltrast hanterades skrämde upp, lärkor lyfte från fälten, och en flock på över 200 bofinkar passerade rakt över mig och slog ner runt omkring i alarna.

S.Ö: (=sydöstra hörnet av sjön): 1 årthanne, grann att skåda, slog ner nära stranden. 1 knölsvan här, ensam. Vid bäckens utlopp låg 3 salskrakhanar, f.ö. bara gräs, sothöns osv. Mycket vigg.

Vid bryggan låg vigg, en storskrakhanne utsökt grann + 2 honor, och 1 skäggdopping till.

En sparvhök kom jagande helt nära över fältet ner mot alarna. I Silvåkra by pjodd.

Jag gick ner på ängarna, finfint kvällsljus. Härnere inträffade märkliga ting. Gäss kommo på långt håll från söder, det var ett par flockar sädgäss. Ute på ängarna gick på en översvämning, där gräspetsarna stucko upp ur vattnet, ängspiplärkor och några sånglärkor och plockade precis likt kärrsnäppor, det såg lustigt ut. Några vipor flögo skrikande omkring.

En pilgrimsfalk, en mycket stor hona, visar sig och börjar jaga en vipa. I korthet gick jakten till så här:

Falken slog flera gånger, vipan verkade ej särskilt ängslig, den undvek skickligt. Fåglarna voro mycket nära mig, c:a 30-40 m ibland.

FORTS

1935-03-29 forts.

Falken slog uppifrån, ofta hade den ej riktigt samma rörelseriktning som vipan utan så som vidstående skiss visar. De båda fåglarnas flygbanor tänkas sedda uppifrån:

Om banorna istället tänkas sedda från sidan, blir falkens rörelse en jämn båge, så:

Vipan däremot rörde sig ungefär som den streckade linjen visar här, alltså i ett tydligt litet "gupp". Om vipan rört sig i en jämn kurva så som falken gjorde,

skulle de ha stött ihop, men just innan detta skedde, sänkte sig alltså vipan plötsligt. När djuren voro i lägsta punkten på sin bågformiga bana, voro de blott en eller ett par decimeter över marken.

En gång, när vipan kastade sig ner mot marken, gjorde falken en tvärbromsning så att ett starkt väsande ljud uppstod. Fåglarna voro då c:a 5 meter från mig, som stod stilla på den lilla vägen.

Nästan alla de gånger, då falken misslyckats, fortsatte den i jämn kurva med fruktansvärd fart

uppåt och gjorde en fulländad looping (som vidstående skiss), beredde sig sedan omedelbart på ett nytt anfall, höjde sig efter vipan och slog på nytt. Slutligen lyckades den. Den ^{kom} ifatt vipan, hade mycket högre fart än denna

och gav den ett tjuvnyp. Jag skulle tro att den utdelade "nypet" med klorna. Det hela gick på bråkdelen av en sekund. Fåglarna voro då blott några decimeter över marken. Vipen föll till marken med ett skri och gjorde en kullerbytta framåt; falken susade långt förbi men vände och kom tillbaka och satte sig på vipan.

Ej förrän i detta ögonblick märkte den att det var ugglor i mossen. Vipen låg på den översvämmade ängen, falken satt ovanpå med vatten upp på tarserna. Falken hackade ej på vipan utan satt stilla och tittade åt mitt håll. När jag lyfte ner kikaren från ögonen såg den rörelsen och lyfte, hållande vipan i klorna. På 4 - 5 m höjd släppte den vipan, flög bort och satte sig på 100 m avstånd på en gärdesgård. Den satte i att skrika värre, giack giack.

Redan innan jakten tagit slut, hade jag sett att två andra, mindre falkar flög helt nära. Pilgrimsfalk [♂] ? lärkfalk ?

Nu, när falken tagit sitt byte, tittade jag upp och såg på nytt att två andra falkar flög över mig på nära håll. Den ene var mycket mindre än pilgrimsfalken (som slagit vipan),.... den andre var däremot en pilgrimsfalk den också.

Jag tog vipan, den var inte död utan kunde springa. Sår i bröstet och vid ena vingfästet. Höger vingpennor voro som avskurna med en rakkniv. (Se skiss:)

Spolarna snett avskurna så (som undre skissen visar):

snittyta ^{spole}

(Härmed slut på redogörelsen för falkjakten)

FORTS

Rapphöns 2 st sedda här strax innan falkjakten. 1 enkelbeckasin. Sävsparvar vanliga här! 500 gäss i fin belysning, även bläsgäss syntes och hördes, dock troligen blott en eller annan individ. Gässen lyfte och flög ner till ängen vid stora ladan. Där stod de sedan. Starar i tusental över ängarna, flög mot Kranke! Stora flockar.

I Våmsjön låg 6 skäggdoppingar och litet knipor i skymningen. (Jag gick) hem utefter ån, här bläsandvissling, kricka, gräsänder i tusental. Alla låtena. Större strandpipare 2 st lyfte. Trevliga. Dessutom vipor + 2 hägrar här.

Artlista:

1 kråka allmän	33 häger 4
2 råka allmän	34 storskrake 4
3 kaja allmän	35 salskrake 4
4 skata allmän	36 brunand 105 + 10
5 stare 1000-tal	37 vigg flera 100-tal
6 domherre 3	38 knipa flera 100-tal
7 hämpling 4	39 gräsand 1000-tals
8 bofink 100-tal	40 bläsand flera
9 gråsparv	41 kricka 100-tal
10 pilfink	42 årtä 1
11 gulsparv allmän	43 knölsvan 2 + 7, + 1?
12 sävsparv allmän	44 bläsgås 1
13 sånglärka my. allmän	45 sädgås 500
14 ängsfiplärka allmän	46 skrattnås 1000-tals
15 talgoxe allmän	47 fiskmås flera
16 blåmes 2	48 gråtrut 3
17 järnsparv 1	49 skäggdopping c 12
18 koltrast 1	50 gråhakedopping 2
19 snöskata stor flock	
20 gröngöling 1	
21 pilgrimsfalk 3, eller 4?	
22 ormvrak 1	
23 havsörn 1	
24 spärvhök 2	
25 ringduva över 10	
26 rapphöns 2	
27 fasan över 20	
28 större strandpipare 2	
29 tofsvipa 100-tal	
30 storspov 23	
31 enkelbeckasin 2	
32 sothöna flera 1000-tal	

Kommentarer till denna dag: se följande sida.

Kommentarer till denna dag

- 1 Vipan dog snabbt. Jag tog den med mig till Lund och fick den uppstoppad av Lloyd Lundström. Han monterade den mycket bra, med låg hållning - tarser starkt framåtsträckta - och med vingarna utbredda, så att man kunde se hur höger vinge såg ut. Vipan stod sedan på mitt bostadsrum i Lund; först hyrde jag privatrum, men fr o m 1937 fick jag amanuensrum på Zootis. Där stod vipan och förblev länge välbevarad, men så småningom försvann den, nästan säkert i samband med min bortflyttning från Zootis och förberedelserna för vår Sydafrika-expedition sommaren och hösten 1950. Ännu idag beklagar jag att detta exemplar gick förlorat. Ett modernt studium av fågeln och dess skador hade kanske kunnat ge många intressanta upplysningar, både om falkens jaktteknik och om annat.
- 2 Observera att jag vid denna tid ännu var mycket okunnig om lärkfalkens flyttningssvanor. Jag trodde ju, eller misstänkte, att någon lärkfalk fanns med bland de övriga observerade falkarna. Textavsnittet härom är medtaget för att ge rättvisande besked om min kunskapsnivå år 1935. - Jag skildrade mina upplevelser för Arne Bergengren, som var mycket vänlig, men han sade mig rentut att lärkfalken inte kommer till Sverige så tidigt som 29 mars. Och däri har han ju rätt.
- 3 Naturligtvis framgår det också av texten att jag var okunnig om lärkfalkens fältkännetecken, eller åtminstone inte tränad på fältbestämning av den arten.
- 4 Ett långt och mycket ofruktbart textavsnitt om antalet sedda falkar - manne tre eller fyra? - och om deras storleksförhållanden ~~och~~ och art-tillhörighet har jag utelämnat vid renskriften. Visshet kan inte nås nu, men nästan säkert såg jag bara tre falkar inalles på Vombs ängar, och det är så gott som säkert att alla var pilgrämsfalkar.

Denna kommentar skrevs 1985-11-07.

1935-04-16 forts.

(31)

Aix sponsa	Anser anser
Aix galericulata	" albifrons
Anas falcata ♂♂♀♀	" erythropus
" strepera ♂♂♀	" fabalis
" platyrhyncha	" brachyrhynchus!
" querquedula ♂♂♀	Ciconia cic. ciconia
" discors	Ardea cinerea
" penelope	Cygnopsis
" crecca	svart svan
" acuta	magellans gås
Spatula clypeata	skäggdopping

Vidare:

Chrysolophus pictus

Chrysolophus pictus x amherstiae

(Chrys. pictus) x (Chrys. pictus x amherstiae)

Lophophorus och

silverfasan m.fl.

skånsk jaktfasan Phasianus x Gallus gallus m.m.

Småfågelkorsningar fanns i volièrerna:

hämling x kanariefågel

steglits x hämling osv.

En mycket lärorik dag, särskilt andhonorna i parken, och gässen.

Kommentarer till ovanstående protokoll:

Ja, det är verkligen på flera sätt ett intressant protokoll. Det framgår att jag tog tåg Lund-Malmö, därefter for med Gunnar till Skanör med omgivningar, sedan till Eskilstorps ängar vid kusten ungefär V om Vellinge samhälle; sedan tillbaka till Malmö där det blev ett grundligt besök vid fågeldammarna i Pildammsparken och volièrerna därbredvid; och på kvällen tog jag tåget från Malmö tillbaka till Lund.

Vid ankomsten till Malmö gick jag till Slottsgatan 6, där Gunnars moster, Thekla Edstrand, hade sin bostad. Även Gunnar bodde alltid här när han vistades i Malmö; sitt hem hade han annars på Stenänga i Sjöbo. Gunnar var mycket begiven på sötsaker och måste alltid köpa med sig sådana i riklig mängd före varje exkursion; vanligen blev det choklad av allra bästa kvalitet.

De fåglar som sågs i Skanör och vid Eskilstorp är sammanförda i en lista, som dessutom innehåller ett par enkla obsar från min tågresä Lund-Malmö-Lund. Alla parkfåglarna som studerades i Pildammsparken - mest andfågel men även en del annat, som synes - finns däremot upptagna i den andra listan.

Mina anteckningar från turen till Skanör och Eskilstorp är i hög grad påverkade av Gunnar. Särskilt tydligt framgår detta av texten om kärrsnäppan. Gunnar och kollegan P O Swanberg diskuterade nämligen vid denna tid med stor iver frågan, till vilken geografisk ras de kärrsnäppor hör, som häckar i svenska fjällkedjan. Även frågan hur man skiljer raserna Calidris alpina alpina och Calidris alpina schinzii.

FORTS

1935-04-16 forts.

32

Kommentarer forts.

och detta inte bara på museimaterial utan också i fält. Själv hade jag år 1935 en viss kunskap om dessa raser och deras utbredning, men jag vågade inte bestämma raserna i fält och ~~.....~~ visste nästan ingenting om nordsvenska kärrsnäppors raskaraktärer.

Det var av stort intresse för mig att se beteendet hos ett par ejderflockar som på våren flyger söderut genom Öresund. Att de gör så lärde jag mig redan på 1920-talet i Helsingborg, men beteendet nere vid Skånes sydvästhörn hade jag sannolikt inte sett förut. Skissen som visar flockarnas beteende är inte trogen mot originalet, eftersom jag där ritat en felaktig strandkontur. Skissen är naturligtvis approximativ, men med säkerhet ~~■~~ ungefär riktig. (här)

Förvisso var det synnerligen vänligt av Gunnar att ta mig med till Pildammsparken i Malmö och demonstrera de många arterna av andfågel m m. Jag kan nu, femtio år efteråt, inte ange hur mycket jag visste om alla dessa arter. Något visste jag, men säkert inte mycket; och det var en stor upplevelse att se alla dessa arter och höra Gunnar tala om dem. Han hade alltsedan sin tidiga ungdom varit stor odlare av rasduvor, desslikes expert på jakthundar och prydnadshöns m m m, och han var särdeles kunnig på parkfåglar av alla slag, inte minst änder och gäss.

OBS att den stora majoriteten av viggas (dåvarande vetenskapliga namn: *Fuligula fuligula*) i Pildammarna utgjordes av vilda fåglar.

Den plats, som betecknas som "Reveln" i Skanör, är stranden från Skanörs hamn norrut, ända längst ut, där sandrevlarna blir oerhört flata och så småningom övergår (eller övergick) i ytterst grunt vatten, bara ~~■~~ några cm djupt. Denna revel var på 30-talet mera markerad än exempelvis på 40-talet och senare, åtminstone i sina ~~■~~ norra delar. Jag minns tydligt att man på 30-talet kunde finna bon av vadare och tärnor och andfågel, t ex småskrake, kilometervis norrut räknat från Skanörs hamnväg. Senare blev sandrevlarna häruppe alltmera utplanade och vegetationslösa, delvis helt försvunna.

Ovanstående kommentarer skrivna 1985-11-30, samtidigt med att originaltexten blev renskriven.

1935-04-19, långfredag.

a) Fågel Sjölunda-Lomma-Alnarp:

Grå kråkan
Råkan
Kajan
Skatan
Staren
Bofink
Gråsparv
Pilfink
Grönfink
Sävspurv
Sånglärka
Ångspiplärka
Sädesärla
Nötväcka
Talgöxe
Blåmes
Kungsfågel
Stenskvätta
Rödhake
Ringduva

Strandskata
Större strandpipare
Tofsvipa
Storspov
Myrspov 56!!!
Rödbena
Kustsnäppa över 80!!
Kärnsnäppa

Trana
Ejder

Knipa
Skedand
Gräsand
Bläsand
Stjärtand
Kricka
Knölsvan
Sångsvan 1 st.
Grayand
Skrattmå

Fiskmå
Gråtrut
Havstrut

Silvertärna = 44 arter

Därtill ännu en art, den ensamme klagande vadaren med klippande vingslag. Ej svart på buken, ej starkt rödbrun.

b) Fågel i Lund och på utfärden till Krankesjön, blott viktigare eller nya:

Hämpling
Trana 29
Sparyhök
Vipa

Fasan
Tornfalk
Stork
Vigg Revingehed
Storspov

= 9 arter varav 6 nya

c) Fågel vid Krankesjön och Fönesjön på kvällen, alla av intresse:

Enkelbeckasin
Storspov
Sädgås
Snöskata 2 st. vid Föne
Fasan ♂ Föne
Ångspiplärka
Brun kärrhök
Räpphöna
Sothöna
Gråhakedopping
Kricka
Gräsand
Lövsångare

Ladusvala
Skäggdopping
Vigg
Skrattmå
Fiskmå
Brunand
Starar

Bofink
Knölsvan
Lärkfalk
Blå kärrhök
Häger
Rödhake
Rördrom
Ejder!
Hornuggla

Vipa
Rödbena
Kattuggla
Järnsparv

= 33 arter varav 19 nya

= ialles 69 fågelarter denna dag, inte dåligt.

Kommentarer, skrivna 1985-12-04:
Jag känner mig inte övertygad om att kustsnäpporna och lärkfalken är korrekt bestämda.

Se även kommentarer omedelbart efter 1935-04-XXXX 22!

→ denna kommentar utgår, blev aldrig skriven. X Gek

1935-04-20, påskafton.

Samtliga säkra fågelarter Harlösa - Våmbsjön - Ängarna - almen - Revingeby:

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Nötskrika
Stare
Steglitsa!
Hämpling
Bofink
Gråsparv Våmb by

Gulspurv
~~Sävsparv~~
Sånglärka
Ängspiplärka
Trädpiplärka
Sädesärta
Gulärta
Lövsångare
Järnsparv
Koltrast

Stenskvätta
Buskskvätta!
Ladusvala
Mindre hackspett!
Brun kärrhök
Ormvråk
Ringduva
Fasan
Rapphöna
Tofsvipa

Storspov
Rödspov
Brushane
Rödbena
Kärrensäppa
Vattenrall
Sothöna, bland dem en albino!
Trana
Stork vid Revingeby
Häger

Storskrake!
Brunand
Vigg
Skedand
Gräsand
Bläsand 1000
Stjärtand
Kricka
Knölsvan
Sångsvan!

Grågås
Sädgås
Skrattmå
Dvärgmå!
Fiskmå
Skäggdopping
Svarthalsad dopping

= 57 arter. Understrukna arter
icke sedda igår.

OBS: mesar ej speciellt eftersökta.

Kommentarer, skrivna 1985-12-05: Alla artbestämningar är säkert
riktiga, kanske dock med undantag för dvärgmåsen. Se f ö
kommentarer till ~~1935-04-22~~ 1935-04-22.

1935-04-21, påskdagen.

Fågel Revingehed - västvassen - almen - västsidan - Revingeby -
Revingehed. Viktigare arter:

Sothöna, även albinon!

Vigg
skedand
kricka
gräsand
rödbena
brun kärrhök
dvärgmå
enkelbeckasin
vipa

storspov
brunand
häger
Rördrom!!
Sångsvan
Ormvråk
Trädpiplärka

gulspurv
ladusvala
lövsångare
sävsångare
orre, tupp
storskrak, en hona
hämpling
storken 2 st. samt en till över ån

= 25 arter; understrukna arter
icke sedda de två föregående
dagarna.

Kommentarer, skrivna 1985-12-05:
Artbestämningar säkert riktiga,
men om jag ansåg gårdagens dvärgmå-
sobs tvivelaktig, måste jag väl anse
detsamma om dagens.
~~Se f ö kommentaren efter följande dag.~~
Se även förmoten härmedan.

Kommentar 1985-12-05:

ordet "västvassen" är nästan säkert lapsus för "östvassen". Övriga
lokalangivelser tycks visa att jag gått runt sjön medsols.

1935-04-22, tisdag.

Cykel Lund - Getinge - Skarhult - skogen - Kungshult - Stehag -
Kungshult - skogen - Skarhult - Flyinge - Linnebjerg - Räften - Lund.
Dovhjort 26 st.
Stinkpadda!

Fåglar, viktigare:

Kråka
Råka kolonier, obs. kolonin i
Flyinge park
Skata
Kaja
Stare: Flyinge på kvällen flera
1000 i ett träd
Nötskrika i skogen, allmän.
Bofink flocken "mossen"
Gulspurv allmän
Kornspurv flera
Sånglärka
Gulärta Getinge
Sädesärta allmän
Ängspiplärka
Trädpiplärka vid mossen
nötväcka skogen
entita
talgoxe
blåmes
Kungsfågel
Lövsångare
Ladusvala vid åtskilliga gårdar,
mossen, Flyinge, Getinge osv.
Järnsparv sjöng allmänt, över 4
st!
Koltrast
Taltrast allmän Skarhults skog
Snöskata stor flock mellan Stehag
och Kungshult
Rödhake allmän
~~Stenskvätta~~
Gärdsmyg ♂ skogen
Gröngöling ♀ ett ex
Ormvråkar 4. Ett bo m. färsk
grankvistar
Sparvhök
~~Bivråk~~ 1 ex kvällen Flyinge,
korsade vattnet ej säkert
Ringduva
Blåduva
Fasan
Rapphöns ♂
Vipa
Storspov
Rödbena Getinge
Rörhöna Flyinge
Sothöna Flyinge
Stork Flyinge
Häger Flyinge
Skedand Flyinge
Årta ♂ Flyinge

Gräsand bland annat Flyinge
Skrattmåsar " " "
i plog, även sedd mossen
Skäggdopping ett par i mossen
Gråhakedopping 3 par i mossen

= 49 arter, varav 9 nya,
d v s icke sedda de tre före-
gående dagarna. Dessa 9 under-
strukna.

På 4 dagar blir det 96 sedda
fågelarter.

19/4 - 24/4, då detta skrives,
ha alla varit verkligt ljunna,
sköna, soliga dagar. Varmt även
på nätterna. Natten till påsk-
aften regn i Revinge och Har-
lösa kl. 21,50 - 22,40 ungefär.

Kommentarer till denna dag,
1935-04-22:

Stenskvättan överstruken utan
kommentarer, tydligt redan ti-
digt, säkerligen på 30-talet.
Artbestämningen säkert riktig,
men arten sågs ju redan 20 april.
Att arten överstrukits 22 april
kan bero på att namnet skrivits
dit felaktigt eller att arten
inte ansågs höra till de "vikti-
gare".
Bivråken också tidigt struken,
säkerligen också mycket tidigt,
snarast c 1938-1939, när jag
lärt mig mera om dess normala
ankomsttid på våren - och om
dess utseende.
Bestämningarna för övrigt säkert
riktiga.

~~Fåglar i skogen 1935-36~~
~~Fåglar i skogen 1935-36~~
~~Fåglar i skogen 1935-36~~
Dessa kommentarer skrivna
1985-12-05.

1935-04-29.

Hjälstaviken. Aprilväder, vackert de första timmarna - 11,30, så hagel och långvarigt snöfall till kl 13,00; då en stunds uppehåll och bättre sikt till 13,30, därefter åter snö och blött till kl. 14,15. Då blev det vackert igen, men helt snötäcke.

Fr. Sthlm 7,00, t Ekolsund 8,23

fr. Ekolsund 15,54, t Sthlm 17,28.

Kråka

Kaja allmän vid plogen

Skata

Stare ännu i flockar, som i mars i Skåne. (Lät höra) lövsångar-lätet

Grönsiskan: locklätet hördes, och (den) sågs och spelade i skogen N (om) Ekolsunds station

Hämplingen: efter snöfallet (vid) fabriken i hög och tät gran-skog

Bofink allmän

Pjodd

Gulspårven allmän vägen upp och ner

Sävspårven allmän. 3 ex i tallarna Ö (om viken) kl 13,30

Sånglärkan allmän

Ängsplärkan mycket allmän

Trädplärkan sjöng i tallbacken Ö (= på östra sidan av viken)

Sädesärulan allmänt kommen, sågs på flera ställen ~~na~~ S vägen kl 14,00, 2 st Viken, överallt

Nötväcckan skrek (vid) stationen
Talgöxe hördes överallt i ~~skogen~~ skogarna

Blåmes sågs bl.a. i skogen N (om) stationen

Entita likaså

Snöskatan ytterst allmän, snart sagt överallt någon flock

Sångtrasten allmän

Dubbeltrast 1 ex ensamt, dagens första trast N (om) stationen, jfr Riksm.

Rödvinge i skogen med hämpl.

Koltrast Ekolsunds slott ner mot viken osv.

Stenskvätta 2 ex. nära Jynx-lokalen

Rödstjärt 1 ♂ på Jynx-lokalen på en stubbe

Rödhake my. allmän, sjöng vackert vid stationen m.fl.st.

Gröngöling 2 ggr, först Jynx-lokalen

Spillkråka 1 ex vackert att studera (på) Jynx-lokalen

Lärkfalk 1 ex V. noga

Ormvråk 1 ex E-skogen kl. 14,45 vackert

Fiskgjusen 2 st över viken oavbrutet, korsade ofta stora landsvägen, ytterst givande att studera

Sparvhök 1 ex. i början

Brun kärrhök minimum 5 ex, säkert 6, varav 4 i norr samtidigt

Skogsduva 2 ex. S.V. ljusa!

Ringduva hördes och sågs, barr-skogen Ö

Fasanen katastrofalt allmän, även "skogsfasan"

Rapphöna: 2 ex. S. vägen kl. 13,30, och 2 ex stationen.

Orren: en tupp spelade kl. 14,30 N (om) stationen, just som det blivit grant väder efter all snön.

Vipan allmän, över 100

Storspöven 9 + några (exemplar därtill vid) viken. Över 22 ex S. vägen i snöyran när båda gjusarna, en brun kärrhök hona och jag kom

Enkelbeckasin: 2 + 7 + 3 osv., vanlig!

Sothöna: jättetalrik

Storskrak 1 ex helt nära tåget innan vi stannade i Ekolsund. 1 ♂ vackert

Brunand allmän i sjön

Viggen: något dussin låg NV. ♂ ♀ även i mitten fanns den

Knipan upptäcktes ute i sjön kl. 13,15, en ♂ låg och kråmade sig för ♀. Var vanlig söder om vägen i vintervattnet.

Skedand allmän och noga studerad läte ♂ och ♀!

Gräsand allmän ♀

Snatterand se nedan

Bläsand allmännaste and, 100-tal Stjärtand blott ett par ♂ ♀ NV.

Årta likaledes blott ett par ♂ ♀ V centr. Noga skallrande

Krickan var nästan så allmän som bläsand i N

> 300 i flockarna

FORTS

1935-04-29 forts.

Knölsvan > 50, grann parnings-
lek
Sädgäss 18 st.
Skrattmåsar allmän, undersöktes
utan resultat
Fiskmåsar stod här och där på
vassen, eller flög

Gråtrut ej sällsynt, flög
Sillmåsar allmän (i) Stockholm men
ej däruppe
Skäggdopping allmän, (men) ej
förrän kl 13,30 och senare
= 60 arter, god dag.

Snatteranden: på västsidan fanns mycket änder, bl.a. stod en flock på 5 fåglar på stranden med huvudet under vingen. 4 av dessa var krickor, 2 ♂ 2 ♀, men den femte var större än krickorna och hade andra färger: ♀ vitt vingfält, rätt mörkt huvud utan glans, bröstet fläckigt, allt ljusare nedåt undersidan, d v s allt glesare fläckar. Denna fågel är jag själv nästan övertygad om att det var en snatterand ♂, men då jag ej såg det brunröda på vingen och då jag tyckte att den hade väl skarp färggräns mellan huvudets och bröstets färg och framförallt emedan jag aldrig sett fågeln i det fria förr, vill jag uttala mig med en viss försiktighet.

- - - - -

Kommentarer:

1. Det är förvisso märkligt att jag nämner att vissa fåglar setts på "Jynx-lokalen" (alltså lokalen för göktytan), samtidigt som jag har glömt att nämna göktytan som art! Inte heller är "Jynx-lokalen" angiven!!
2. Lokalangivelserna "S vägen" och "N vägen" gäller stora landsvägen, som går tvärs över vattnet eller rättare över våtmarken och separerar själva Hjälstaviken från resten av Mälaren. Vägen var stor redan vid mitt besök; sedan dess har den byggts om radikalt, men - om jag minns rätt - ligger den kvar på ungefär samma ställe vid korsningen av våtmarken.
3. Tecknet anger oläsligt ord.
4. "Stationen" betyder Ekolsunds järnvägsstation.
5. De ord som står inom parentes ~~är tillfogade i renskriften.~~ är tillfogade i renskriften.
6. Hänvisningen till "Riksm." (= Naturhistoriska Riksmuseet) under dubbeltrast kan jag nu inte förklara. Troligen hade jag vid besök nyligen på Riksmuseet studerat dubbeltrastar i den utställda samlingen.
7. Bestämningen av snatterand är ju enligt mitt eget ordval osäker. Det är jag glad för. Den bestämningen kan inte accepteras. Övriga bestämningar säkert helt riktiga.
8. Naturligtvis är det fel att medtaga sillmåsen (=silltruten) i artlistan. Bestämningen visserligen helt OK, men fågeln sågs ju på en helt annan lokal, vilket borde markerats genom att anföra den i ett tillägg.
9. Dessa kommentarer skrevs 1985-12-05, samtidigt med att originalanteckningarna blev renskrivna.

SLUT 1935-04-29

1935-05-05.

Reste med Arne (Klementsson) från Stockholm 7,25, till Örebro kl. 10,38. Fikade, startade kl. 11,30, körde till Bondsätter, däri-från till Kvismaren söder om kanalen. Flera uppehåll: spov, vipor. Lövsångare allmän. Här och där vacker skog. Utsökt trevligt där kana-len korsades. Virkesupplag: Acanthocinus aedilis. Buskskvätta. Insekter mycket talrika på vägarna Amara, Aphodius, Philonthus, Silpha opaca, Hister osv. Pterostichus.

Västra Kvismaren: spov ytterst allmän, vipor, 1 blå kärrhök ♂ vet, 1 brun d:o d:o, skrattnås, fiskmås, 2 par knölsvan, gräsand, kricka. 5 tranor på ofantlig höjd, (som) 5 små rörliga punkter mot ett sommarmoln.

Östra Kvismaren: satt på branten: där mycket småfågel, ängsپیل., busk- och stenskvätta, gulspärv, bofink, grönfink, hämpling. Trädپیل. allmän på flera ställen. Svan 10 st., f ö skrattnås, f ö ej så mycket.

Hemvägen: steglitsa 2 st Almy, fågelliv rikt, härlig dag.

Cyklade till Karlslund, kungsfiskarlokalen iakttogs noga. Fågeln fanns ej där, endast starar, bofink, lövsångare osv. Större hackspett.

På kvällen det utomordentligt roliga Rosenbergsbesöket.

- - - - -

Kommentarer, gjorda i samband med renskrivningen 1985-12-06:

1. Observera förkortningen "♂ vet", som uppenbarligen betyder "gammal hanne". När jag vid renskrivningen stötte på detta uttryck visste jag inte att jag någonsin använt det. Ty ända sedan mina mycket unga dagar har jag brukat skriva "ad" för att beteckna gammal fågel.
2. Tydligt gott om skalbaggar på vägen denna dag. Hur är det numera, månnetro?
3. Beklagligt att inga anteckningar finns från besöket hos Rosenberg. Mina minnesbilder därifrån är svaga på gränsen till obefintliga.

Härmed är min dagbok "Ornis Scanica I" färdigrenskrivnen. Den om-fattar tiden fr o m 1934-11-25 t o m 1935-05-05. I boken har dess-utom funnits inlagda lösa blad med anteckningar från tiden fr o m 1935-05-06 t o m 1935-05-18, men dessa blad har troligen gått för-lorade.

1935-06-01, lördag.
Tentamen för Gislén.

1935-06-02--03.
Utfärd. Redan avhandlad! OBS! den egendomliga kråkan med vitt vingband vid Orås.

1935-06-04.
Förhör för Hede.

Kommentarer till dessa dagar:

1. Tentamen för professor Torsten Gislén var en del-tentamen i zoologi nästan säkert den del som omfattade djurrikets systematik. Det var en rätt stor deltentamen. Den gick bra, men mina minnesbilder från dagen är ytterst svaga och otydliga.
2. Jag gjorde en utfärd per motorcykel 2-3 juni. Anteckningar gjordes också, men de har gått förlorade.
3. Orås är en liten by eller snarare namnet på några gårdar, belägna c 5 km nordväst om Bjärsjölagård. Jag kom förbi där på motorcykel, och en kråka med vitt längsband på vingarna - alltså vita tvärband över vingpennorna - flög förbi på nära håll. Jag minns fallet mycket tydligt ännu i dag. Kanske var det första gången jag antecknade att en vild fågel var abnormt färgad. X)
4. Jag hade gått paleontologikurs för Ernhold Hede, biträdande lärare i geologi. Flera nära vänner till mig, bl a Gunnar Nordqvist, hade också gått kursen. Den 4 juni var det förhör, kanske slutförhör, inför kursledaren.
5. Dessa kommentarer är skrivna 1985-12-07, samtidigt med att ovanstående dagboksanteckningar renskrivits.

X) förhastat gärande! Redan 1933 hade jag ju den vita sothönan vid Kråkesjön; även iakttagen upprepade gånger sedan dess.

1935-06-06.

Rördromutfärden + Köpenhamn.

Start från Lund kl. 4,15 morgonen, via Dalby - T:a Häll till Krankesjön, dit 4,45.

Gick ner till Almen. På vägen hördes kornknarr i fältet t.v., sedan törnsångare, trädgårdssångare, talgoxe, svarthätta. Alla sågos och sjöngo. Hitom almen på gräset 5 kråkungar halshuggna (av Tutte). Stor åndflock nedanför Almen: brunänder ♂♂, viggas 12 ♂, skedänder, gräsänder. Här låg en ensam krickhane. Årtör syntes också. Skäggdopp & en sothöns skull m. ngra ungar. Tornsvalor jagade. Rördrommen bölade vid södra stranden nedanför Silvåkra gård. Jag gick ditåt, tills jag var alldeles innanför honom. Den lät höra sig då och då, men ej så ofta och aldrig 6 ggr i följd som förut. Jag beslöt att ~~seöka upp den~~ söka upp den. Den hade ju låtit höra sig fr. västandan alltid förut. Jag tog av mig och gick ut. Sävparv och rörsångare syntes och hördes, sävsångare hördes. Ute i vassen stod jag stilla. Ett tu tre ~~se~~ satte rördrommen igång, nu ej 10 meter bort. Först en sträv, dov upptakt hū el. hrr, sedan ett våldsamt booo. hu-booo! ljudet. Jag gick ditåt. Och ett tu tre fick jag för första gången i mitt liv se rördrommen. Det var vassvegetation. Halvvuxna, högst meterhöga års-skott + hög fjolårsvass. C:a 6-7 meter t h om mig såg jag något miss-tänkt: en stor, grönbrun näbb stack upp i mellan vasstråna. (Vassen var ej så värst tät). Och under näbben en spolförmig spräcklig kropp. Fågeln stod orörlig och jag tittade på den en stund. Tyvärr sade den ingenting och jag fick ej se hur den bar sig åt när den utstötte sitt läte. Jag gick då fram emot den. Den lyfte och flög ikring mig med indragen hals en sväng, därefter lyfte ännu en fågel, som jag ej hade sett men som legat mellan mig och den första. Den var alltså ej mer än ett par meter fr. mig. De båda fåglarna kretsade nu på låg höjd omkring mig, då och då hördes ett rop kraaah, från dem, ropet var djupare än hos hägern och längre ner i basen. De båda fåglarna seglade nu runt som vråkar allt högre och högre och drog sig bort mot öster till (S.O.hörnet). Innan de ännu voro mer än 100 meter borta, hördes plötsligt till min stora förvåning ett dånande hu - booo från vassen alldeles inpå mig. Jag vågade dock ej tro att det var en tredje. Men några minuter senare, då de båda första rördrommarna på stor höjd seglade runt flera hundra meter öster om mig, alltså över sjöns östra sida, började åter bölandet från vassen. Intet tvivel mer, här fanns också en tredje rördrom! Jag gick nu åter in på den dyiga stranden. Rördrommarna seglade rätt länge omkring, men så småningom sänkte de sig med hängande ben och ämnade tydl. slå ner i sydosthörnet; Den förste kom ned utan bråk, men den andre, som var c:a 20 meter efter, blev ofredad av en brun kärrhök ♀ som slog efter den en gång innan den hann ner. De fällde nu utanför videbuskarna här. Hägrar såg jag också ett par ggr här. Innan jag gick tillb. kom en hel del ånder från den hörnan flygande förbi mig. Det var gräs & skedand ♂ samt en förvånande mängd vigganar, 38 stycken. För nu till SO. Här syntes 4 krickor alla ♂, dessutom flera årtpar, rörhöns & en knölsvan i en vasskant.

När jag kom till Harlösa, hade klockan hunnit bli 7,50. För ner till Våmb's ängar. I Våmb'sjön skäggdopp. annat? För till Våmb's Nygård. Här jagade backsvalor ute över ängen där det gamla grustaget ligger, och på ängarna alldeles utanför gården gingo 5 storkar och plockade. Praktfullt! Ibland gingo de 2,2,1, ibland dock spridda eller 3,2. Mycket trevligt. Jag gick upp till gården. Ågaren Nilsson presenterade sig och vi pratade. Taket på logglången lades just om, och boet hade placerats på marken. Ägg hade ej lagts. Boet skulle läggas upp igen på taket, men någon häckning torde väl ej kunna bli av där i år (ej heller förra året trots att 2 storkar fanns där då också).

För sedan ut på vägen förbi Södergården. T.v. om vägen ute på ängarna gick ytterl. 2 storkar, ngra 100-tal m. fr. de övr. Det var inte litet. Spovar, enkelbeckasiner voro vanl. brushane av båda könen syntes flygande då och då, rödspov syntes och hördes nere på

FORTS

(41)

1935-06-06 forts.

sitt vanliga tillhåll. En satt länge & skrek på staketet. Jag gick där en stund, men jag såg aldrig mer än 2 samtidigt. De skrek hela tiden. Det var ett rikt liv ute på ängarna. En sävsångare sjöng ivrigt i ett dike med Sparganium och annat, sävsparvar voro vanl. Trädpipl. gulärta.

Jag for upp till Fönesjön sedan. Här sågs gråhaken igen + ungfåglar? vita, spräckliga, spräckl m svart på huvudet, skymtade i vassen & Equisetumveg. Det måste varit sådana. Säv rörsångare, trädpiplärka, hämpl. osv. En stork kom flygande från Revinge-hållet, helt nära och lågt.

For sedan hem efter en tröttsam men finfin morgon, var hemma kl. 11,30.

Jag reste till Köpenhamn för att säga adjö till Johan. Vi träffades på Blegdamshospitalet på kvällen och gick med Fredrik Koch och pratade en stund.

När jag väntade på Johan, satt jag i parken nära sjukhuset vid den polytekn. laereanstalt. Här hoppade en mycket originell koltrast, jag tror det var en ♂, det var svårt att avgöra. Den hade hela huvudet och halsen helt vitgrå, dessutom ett par vitgrå fjädrar på ryggen. Den hoppade omkring på en gräsmatta & var naturligtvis mycket orädd, kom på 1,5 - 2 meters håll ideligen. Den hade mörk näbb med ljusare spets och nog tyckte jag att den hade svart-brunsvart dräkt. Den hade mat i näbben ofta, tydl. ungar i närheten. Dessutom en ringduva i parken utan ring på halsen!

1935-06-07.

Reste till Stockholm kl. 14,38 d. 7/6 efter en forcerad packning. Fåglar från tåget:

Kommentarer till anteckningarna av 1935-06-06 och 1935-06-07:

- 1 Renskriften följer originalet troget; någon enda liten avvikelse är dock gjord för tydlighetens skull och för att slippa långa förklaringar. Alla parenteser i renskriften finnas även i originalet. (Detta påpekas särskilt, eftersom ord eller delar av ord inom parentes i renskriften annars brukar utgöra tillägg, som inte finns i originalet). OBS att även frågetecknet betr. gråhake-ungf. finns i orig.
- 2 Exkursionen till Krankesjön och Vombområdet företogs med motorcykel.
- 3 När jag berättade för Tutte (=Gunnar Nordqvist) om mina upplevelser, sade han rentut att det var han som dräpt kråkungarna.
- 4 Min bror Johan skulle göra en utrikes resa, varthän har jag glömt nu. Jag vill minnas att han någon tid hade tjänstgjort på Blegdamshospitalet i Köpenhamn. - Fredrik Koch var också medicinare och i många år, särskilt perioden 1925-35 men även senare, en av Johans allra närmaste vänner.
- 5 Beträffande anteckningen från 06-07: Den är korrekt avskriven. Förmodligen såg jag från tåget åtminstone någon fågel som väckte mitt intresse, men intet blev antecknat.
- 6 Ringduvan utan "ring" på halsen var naturligtvis en ungfågel. Antagligen kände jag vid denna tid ännu inte till ungdräkten.

1935-06-12.

Hjälstaviken med Pappa. Från Ekolsund station vanliga vägen. I skogen här större hackspett, löv- och grönsångare vanligt, trädgårds-sångare, sädesärta vid gårdarna, svarthätta. Domherre och grönsiska också, likaså rödhake.

Vid n(orra) skogsbr(ynet) dubbeltrasten precis på s(amma) st(älle) som sist, plockade på ängen t(ill) h(öger). Snöskata var vanlig här. Trädpipl. i en dunge vid vägen.

Vid Ekolsund slott tornsvalor, ladu- och hussvalor, gröngöling, mindre hackspett, gräsand 7 drakar + 1 ♀ m. 2 ungar i kanalen.

Gick ner till stranden av viken. Gulsparv & göktyta sågs här mycket bra. Åt vid stranden i en ekdunge. Här kom en glada alldeles förbi uteder stranden mot S.O, slog ner på en kraftledningsstolpe. Jag gick sedan ner & såg på denna närmare. Den syntes bra, var ljusfläckig på mörk botten på ovansidan. Stjärten var kluven så: Ej djupare. Stjärten verkade rätt kort men var ljusbrun; vingarna mörka m. ljusa fläckar. Satt länge på tvärsån på ledningsstolpen.

Jag gick sedan uteder stranden mot N. Vipan talrik, enkelbeckasinen likaså. Gick i vatten upp till knäna ända ~~upptill~~ upp till N. ändan. Regn & dålig sikt nu. Vipor i flockar ibland, ett par brushanar flögo under en vipflock. Storspov syntes ofta. 2 knölsvanar lågo på boet rätt öppet synliga). Skrattnåskolonin gick till väders; krickor, årtor i par; gräsanddrakflockar i övergångsdräkt my. talrika. Skedänder syntes, ibland 7 stycken ♂ i en flock, även 2 ♂ + 1 ♀, enstaka ♂ osv. Fann ett sävsparvbo m. 6 ägg, där ♂ ruvade, i en starrtuva i N. ändan mitt ute på ett stort starrfält m. gyttjigt vatten mellan de höga tuvorna. ♂ gick av boet rakt under mig. ♂ var my. skarpt tecknad och flög oroligt, slog ner men kom fram igen & ville locka bort mig. En enkelbeckasin här var högst egendomlig i sitt uppträdande, satt på en hög staketstolpe & tickade helt orädd men my. orolig.

Ringduvor syntes då vi åt i skogen, men här uppe kom en skogsduva ut ur ~~skogen~~ tallskogen och slog ner i brynet på my. förnämligt håll. Flera skogsduvor kommo sedan. En tornfalk lyfte i brynet. En ärtsångare förvillade mig, sjöng avvikande, hade dels törnsångarstrofen nästan identiskt, dels sin egen drill men helt avvikande, särskilt i början, klapprandet på slutet ej så skarpt "avsatt" från det övriga. - Här tittade jag ut över sjön: svanen allmän, > 20 låg på vattnet, fisktärnor en stor massa + skrattnåsar + flera, dock enstaka fiskmåsar. Änder inga nyheter. Talgoxe, bofink i barrskogen & de gamla ekarna, tornsvalor fenomenalt allmänna, hundratals över ängarna & sjön. Sothöns + dopping allmän, gök, sävsångare sjöng inne bland enbuskarna på flera ställen!! En gröngöling kom kort förbi & försvann det måtte väl ej ha varit gräspett? Fick nu först syn på bruna kärrhökarna, 3 stycken, först en ♀, sedan ♂ + ♀. Flög över vassarna. Ett tu tre kom en fiskgjuse förbi fr. söder mot N.N-Ö, rak flykt, rätt högt, en 25 cm lång fisk i klorna.

Fr. landsvägen sågs blott en gulärta, den satt på en telefontråd & befanns ha mycket mörkt blåsvart huvud, nästan svart på sidorna! Nordisk! Gick tillbaks till matstället & hämtade ränseln, här låg sothönsägg på stranden urdruckna & väl 100 fasanägg. Kajor kom i ~~flockar~~ flockar över här, kråkan var allmän. Gick nu g(eno)m dungen till stora landsvägen. Här i dungen fanns en ståtlig törnskat ♂, koltrast & sångtrast sjöng, den ~~förre~~ förre från en my. hög grantopp.

På vägen till stationen gulsparv & starar vid gården, en gulsparv ♂ (hade) ytterst skarpt gult huvud. Vägen till stn f.ö. inte mycket. Grundlig tur, god träning, bra resultat, dock klen med somliga änder. Tysk hare allmän överallt. Jätteblöt!

SLUT

Utfärd 16/8 - 20/8 1935

(43)

Tåg till Enköping, cykel därifrån kl. 14,25.

- 1) vid Irsta en steglits
- 2) i Västerås fikning, 15 min. uppehåll, start 16,10
- 3) uppehåll i Kolbäck 15 min.
- 4) " " Köping 15 "
- 5) passerade Valskog
- 6) uppehåll Arboga 20 min., cyklade därifrån kl. 20,00. Cyklade till kl. 21,10, då jag vid Lillkyrka stannade för dagen. Lade mig bakom en havresnes, somnade mätt och belåten kl. 22,00. Vaknade kl. 3,45, en bivrak seglade just då mot S. F.Ö. rikt fågelliv kattuggla, grönsiska i stora flockar, 1000-tal, stare 1000-tal, törnskata en ♀, gulspurv, hämpling, bofink, sädesärta, gulärta, buskskvätta, stenskvätta, gröngöling 1, lövsångare allmän, trädpiplärka en kull, tornsvala, kråka, skata, kaja, hussvala, ladusvala, nattskärra funnen död. Vad mera? Grönfink, Passer.

Kom till Örebro kl. 7,30. Fikade på stationen, drack upp all grädden, 1/3 liter, cyklade via Karlslund, där ån och ankdammen trots noggrann undersökning lämnade resultat = 0, for vidare till Tysslingen, vipa 2-3, enkelbeckasin 1 + 1, 4 fiskgjusar, 2 bruna kärrhökar, svan 5, ormråk, bivrak, tornfalk, skäggdopping, gräsand, sothöns. Cyklade norr om sjön via Eker tillbaka. Åt körsbär i stan.

Badade nere Ö om Oset: gråtrut, silltrut, havstrut, fiskmå, skratmå, gräsand, brun kärrhök, fiskgjuse, sothöns, sävsångare m m., fisktärna.

Åt sedan middag, väntade förgäves, cyklade kl. 18,30 Hjälmarsstranden - Norrbyås till Kvismaren station, kom dit kl. 19,40, mötte Arne & Karl. Vi åt och drack vatten vid pumpen, såg en lärkfalk jaga, upptäckte en lada neråt Torsta vägen, pratade och lade oss i höet kl. 23.

Upp 7,20, alltför sent, gick ner V Kvismaren. Kärrhökskull 4 st unga, 4 bivrak varav 1 nära, stenfalk ♀, brun kärrhök, ormråk, skratmå i flock, enstaka fiskmå. Årta, gräsand, ~~småfågel~~ småfågel vilka tysk hare. Cyklade sedan hungriga till Örebro, jättefikning, sedan ut till Rosenberg, som föreslog Kilsbergen på kvällen. Vi gav oss ner till Oset: ett par drillsnäppor, en mosnäppa, enkelbeckasin, gräsand, kricka, måsar, gjuse, tärna osv. sädesärta, gulärta. Mosnäppan my. orädd! Terrängen ytterst tilltalande, liksom fallet var med de förnämliga vassfälten i Ö. Kvismaren.

Återkommo kl. 17,59. Rosenberg kom strax efter. I full fart köptes bensin & anskaffades en lillebil. Vi for till Kilsbergen ovanom Frösvidal, fantastiskt vackert i solnedgången, gick upp till uvenplatsen i Trolldalen, parkerade där snart i våra sovsäckar ute på hällen vid kajan. Pratade nästan intet, viskade litet ibland.

Lågo länge förgäves och lyssnade, men kl. 23 började uven hoa!! Oändligt stämningsfull kväll, månsken över trollbergen.

Uven höll på till kl. 1 på natten. Vi vaknade kl. 6, startade dock ej förrän 7,30. Järpen, som både Arne och jag voro mycket spända på, lyste tyvärr med sin frånvaro. Men vi hade mycket lyckat. Arne och Sandberg startade kl. 8 ungefär. Rosenberg och jag gick till Mellringe men tog mycket god tid på oss. Vi såg steglitsor norr om Tysslingen. Jag lärde mig trädpiplärkans flyttläte, psee, med närkes - i - ljud.

Ortolaner sträckte över på natten, tofsmes, talltita, sädesärta flockvis, gulärta m.m. iakttogs, likaså fiskgjusen flera ggr.

En bivrak, stor ♀, och en mindre duvhök, en ♂ enligt Rosenberg, lekte med varandra i skogsbrynet på avstånd, seglade om varandra. (Vi) kom till Mellringe efter många intressanta samtal. Åkte ut till Almby, åt och drack grundligt, hade härligt, såg på fotografier från Rosenbergs Jämtlandstur m.fl.

Jag cyklade därifrån kl. 19,15 på kvällen, tänkte mig till Mellösa men ångrade mig och vände, gick i stan på kvällen och stack ut till vandrarhemmet vid Vivalla kl. 22. Somnade snart, startade

43
FORTS

utsövd nästa morgon kl. 9, cyklade via Stortorp till Mellösa, opp till gamla prostgården och kyrkan, sedan förbi Odensbacken och ner till Vingåker förbi Yxtorp. Åt litet i Vingåker, fortsatte sedan mot Bie. Rikt fågelliv här: trädpiplärka, lövsångare, törnskata en kull ungar, trädgårdssångare m.fl. Cykeln gick åt h-e $\frac{1}{2}$ mil från Bie, styrstängen brast, jag måste ilsken leda in den trasiga dj. till Bie, var där en stund. Buss 18,12 till Katrineholm, tåg till Stockholm efter rakning och ngt matätning.

Iakttagna fåglar:

Kråka bl.a. vid Glanshammar på morgonen mycket aggressiva och obehagliga.

Kaja: en iakttagelse värd att ^{om-}nämna. En väldig flock, tät som en starflock, höll till på fältet vid Vingåker, S. om järnvägen, antal c:a 500.

Skata.

Vid Lillkyrka-Glanshammar på morgonen:

Kråka

Kaja

Skata

Stare 1000-tal i björkar, slogo ner där grönsiskeflockar sutto, så att dessa, ävenledes mycket stora lyfte och flög en bit (grönsiska: se föregående)

Hämpling stora flockar vid Lillkyrka på stubbåkrar

Bofink likaledes allmän

Gråsparv } mycket allmänna, stora flockar
Pilfink }

Gulsparv vid Lillkyrka

Trädpiplärka 5 st. tillsammans vid Lillkyrka i ett träd, en björk Sadesärta mycket stor flock >25, de flesta ungfåglar, däribland en med missbildad stjärt, symmetrisk, kort, kluven, pennorna vita, breda, kortare än halva kroppen, fågeln såg my. egendomlig ut där den satt på telefontråden

(Se skissen härinvid. Den är kopierad från originalanteckningarna, och bredvid skissen står orden "yttersta stjärten").

Gulärta ett par st.

Talgoxe } Lillkyrka
Blåmes }

Törnskata ♀ ad Rinkaby + starar, grönsiskor, gulsparv

Lövsångare allmän Lillkyrka

Trädgårdssångare Glanshammar i ett snärje, tydl.

Trastar?

Stenskvätta } båda allmänna, ungfåglar talrika på åkrar och gärdes-
Buskskvätta } gårdar. Buskskvätta satt ofta i åkertistlarna på de ännu ej skördade fälten.

Hussvala

x) Ladusvala allmän Glanshammar Lillkyrka, särskilt unga ladusvalor.

Gröngöling Lillkyrka 1 ex

Nattskärna 1 ex överkört Lillkyrka

Nötskrika } Lillkyrka
Kattuggla }

Tornsvala ännu allmän

x) beteckningen "allmän" torde gälla även hussvalan. (GRck vid renskrivandet 1986-01-05).

FORTS

Rovfåglar iakttagna under turen:

Lärkfalk 1 ex, en ♂, jagade i skymningen d. 18/8 Kvismaren station.
 Stenfalk 1 ex, en ♀, jagade nära stationen följande dag, 19/8.
 Tornfalk 1 ex flög över skogen NO Tysslingen kl. 11 den 20/8.
 Ormvråk 2 st seglade över Tysslingen 18/8.
 Fiskgjusen var my. allmän vid Tysslingen. 4 ex 18/8, 2 st 20/8, och
 skogarna däromkring. (Därtill) 1 ex Oset 18/8 och 1 ex 19/8.
 Bivråk sträckte, var my. allmän.
 1 ex Lillkyrka 18/8 kl. 3,45 morgonen
 1 ex + 4 ex Kvismaren 19/8 samt 2 ex högt
 2 ex Tysslingen högt d. 18/8 kl. 12
 1 ex Tysslingen + duvhök 20/8
 Duvhök 1 ♂ enligt föregående NO Tysslingen kl 11 d. 20/8
 Sparvhök Tysslingen 1 st 18/8
 Blå kärrhök kull 4 st nyss flygga Kvismaren 19/8, ~~mm~~ f.ö. allmän
 här (men) ingen ♂ ad.
 Brun kärrhök både Kvismaren, Tysslingen och Oset. ♂ & ♀.

Kommentarer till protokollet för dagarna 16/8 - 20/8 1935:

1. Jag hade kommit överens med Arne Klementsson att möta honom och en kollega till honom i Örebro eller kanske vid Kvismaren. Med Arne Klementsson har jag fortfarande någon kontakt. Men hans kollega, Karl Sandberg, har jag aldrig träffat utom vid detta tillfälle. Naturligtvis emotsåg vi mötet med Erik Rosenberg med de största förväntningar, och ~~det blev verkligen~~ det blev verkligen en stor upplevelse.
2. Som synes innehåller protokollet en hel del brister och en del dubbelföringar. Det framgår av anteckningarna, att artlistorna inte alltid fördes direkt i fält. Se t.ex. anteckningen "Trastar?" som visar att jag ~~vid nedskrivandet~~ vid nedskrivandet inte kom ihåg om jag sett någon art trast. Och ~~artförteckningen~~ artförteckningen, som börjar på föregående sida ~~här i renskriften~~ här i renskriften, innehåller uppenbarligen en rad arter som antecknades redan första morgonen, när jag vaknade vid Lillkyrka.
3. Beträffande Mellösa: min morfar, Anders Gustaf Brandel, var kontraktsprost i Stora Mellösa utanför Örebro. Han gick bort vid ungefär 84 års ålder omkring år 1929, och när jag var barn tillbragte jag nästan årligen en del av sommaren hos honom i Stora Mellösa prostgård, tillsammans med min Mamma och min syster Ulla. Därför ville jag naturligtvis återse platsen, från vilken jag hade så många ljusa minnen.
4. Artlistan innehåller, ~~h~~ots sina brister, en hel del av intresse, ej minst uppgifter om vissa arters talrikhet. Å andra sidan skall antecknas, att jag vid denna tid (1935) ~~betraktade~~ betraktade somliga fågelflockar som "stora" eller rentav "mycket stora", även om individantalet uttryckligen anges ~~i siffror~~ i siffror och ofta är rätt obetydligt. Se t.ex. sädesärlan: en flock på "> 25" anges som "mycket stor". Detta hindrar naturligtvis ej att somliga arter uppträdde i påfallande stort antal, t ex. grönsiska. Hösten 1935 visade sig många s k invasionsarter i mycket betydande mängder.
5. Artbestämningarna säkert riktiga; viss tvekan kanske inför en sådan art som trädgårdssångare. Jag kan nu inte erinra mig när jag fick god artkunskap på Sylviorna.
6. Renskrivning av dessa anteckningar för tiden 16-20 aug. 1935 skedde 1986-01-05, och kommentarerna skrevs samma dag.

1935-08-29.

Start från Lund 8,40 med motorcykel. Väder: mycket stark ostlig vind på morgonen, mulet. Kl. 10,40 började regnet, jag var då i Harlösa. Det regnade sedan större delen av tiden till kl. 16. Uppehållsväder då och då. Vid 11,30 började vinden möjna, och snart var det obetydlig vind. På vägen ut till Krankesjön en stor flock gulärlor öster om S Sandby.

Stannade kl. 9,25 vid Krankesjöns norra strand, där avloppet går ut. Här syntes:

- 1) en stor vacker rapphönsflock på 23 ind. lyfte vid vänstra vägkanten och flög inåt stubbåkern.
- 2) en ovanligt stor flock gulärlor, som jag undersökte. De sprungo på ett stort morotsfält och ett sandigt fält med diverse låga örter. De voro > 30 till antalet. Alla voro huvudformen, d v s alla ♂.
- 3) Unga ladusvalor jagade nere vid stranden. Stort antal.
- 4) En gulsparrv ♂ syntes i en buske.
- 5) Hämplingar, några st.
- 6) Krankesjön bar vita gäss. Nästan inga fåglar på klarvattnet, blott några sothöns.

Fönesjön kl. 9,40: sothöns, en rörhöna.

Utsikt över Krankesjön mot V. kl. 9,50. Östra sidan läsida, här låg massor av sothöns.

Fikade i Harlösa. Regnet började. For upp mot Askeröd men vände och tog vägen via "Viken" ner till Våmbsjöns strand. Fräsande vågor. Massvis av ladusvalor, några hussvalor. Mycket sothöns. Ett par små flockar gräsänder flygande. Nere vid Furets hörna och på vägen dit några drillsnäppor, 4 stycken, och unga och gamla skäggdoppingar allmänt. De syntes än enstaka ad, än ett par tre tillsammans, (i sådana fall) ofta en gammal + 2 årsungar.

For till Våmb Södergård. Här var mycket småfågel: starar i stora täta flockar, bofink en stor flock, hämpling, gulärkla, sädesärkla, ladu- och backsvalar och den lilla mystiska sångaren i rovfältet. Obs. det var inte alls blåhake eller järnsparv, det var en liten sångare, ej större än lövsångare, brun, enfärgad rygg, likadant huvud, inget ögonstreck, undersida gulvit, på bröstet rätt starkt gul med skarp gräns mot det mörka, däremot sammanflytande m. övr. undersidan. Stjärt? Rörsångare?

For ut mitt på ängarna. Gick här både th & tv om vägen. Endast några vipor; och sånglärkor, därefter 2 tornfalkar + en stenfalk ♀ i full fart.

Dessutom stora flockar av kaja, kråka, råka.

Stannade sedan uppe på sandkullen mellan Klingvallsån och Silvåkra kvarn. Mycket fågel.

Ängspioplärka 5 st. Sånglärka allmän. Phylloscopus trochilus - eller annan art? - i en potatisåker. Den var tyst. Flera stycken. Hämpling allmän. Sädesärkla 3-4. Gulärkla en mycket stor flock, över 50 st. Jag bekikade dem noga. De flesta voro ungfåglar, men några voro hannar med ögonstreck & ljusgrå hjässa, / alltså = flava flava. Ett tu tre fick jag emellertid syn på en vacker, ovan mörk fågel, som jag tog i betraktande) närmare. Det var sannerligen flava thunbergi, blåsvart på huvudet och utan ögonstreck.

När jag startade motorcykeln fick jag syn på en till på < 3 m. håll. Finfint. For så via kvarnen ner till Krankesjöns strand, sydosthörnet. Observera att det hade blivit alldeles lugnt nu! Sjöns yta var prickad med fågel; på klarvattnet, enligt vad jag kunde se, nästan enbart sothöns och det i 1000-tal. Dessutom skäggdopping här och där. Vid östra stranden simmade också flera rörhöns i den rika vegetationen. Gräsänder flögo över. Långt ute över vassen en ♀ ad

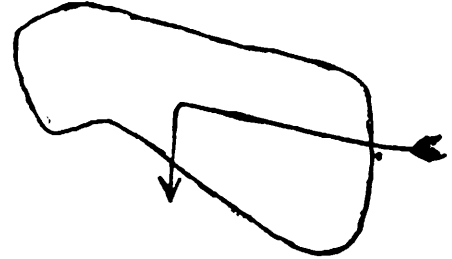
FortS.

1935-08-29 forts.

av brun kärrhök. På stranden starflockar.

Jag åt ett gott mål björnbär här.

Massor av svalor över vattnet. De voro ibland spridda men ibland samlade till en tät flock på många hundra. Mest backsvalar men även ~~my~~ mycket unga ladusvalor. Uppe på sandbacken vid vägen en stor flock hämpling, över 30 st. En pilgrimsfalk kom från öster över mig ut över sjön med en fart så svindlande att jag aldrig drömt om maken. Den slog med vingarna i hastiga, klippande slag och sänkte sig samtidigt mot sjön. På 45 sekunder - obs! jag tog tiden - hade den farit ut över mitten av sjön, vridit åt söder och susat in över skogen. (Se skiss här! GR).

Över skogen kom på stor höjd 10 vipor mot S. Obs! ej i samband med falken.

En stor vipflock syntes (också) långt nere i SO.

For sedan och gick ner till almen, kl var nu 1,45. 7 ringduvor mot V. En lärkfalk satt i en torrbjörk och susade bort.

Kråkor och råkor på fältet. Skator flera st.

Almen: ovanligt rikt liv. En fiskgjuse flög ut över sjön, kom tillbaks med byte och slog ner i ett torrträd. 2 andra fiskgjusar kom nu över skogen och seglade runt över mig. Alla 3 höllo ihop tycktes det. En av dem gav sig snart ut över sjön. 3 hägrar lyfte, varav en satt nedanför almen, de andra i mossen. En ormvråk kom över mossen. 2 bruna kärrhökar jagade över denna, en juv (och) en ♀ ad. De slogo ner i samma buske. En sparvhök, en ♀, kom strykande utefter skogskanten i sakta glid. Följande vadare syntes på den öppna stranden nedanför almen: 4 gluttar, som skrikande lyfte och sedan hela tiden flögo högt över sjön under ideliga skrik. 3 skogssnäppor slogo ~~ner~~ ner; nära dem 5-6 grönbenor och 2 kärrsnäppor, den ena av dessa hade svart buk. Drillsnäppan var rätt individrik både här och på ostsidan. En ensam mosnäppa höll till här också. Flera rödbenor sutto längst V ut vid mossens början.

Kricka allmän. Även årtan såg jag, en st. Gräsand. Sothöns. Småfågel: i barrskogen blåmes, entita, lövsångare, sistnämnda (art) allmän. En grå flugsnappare hölls på staketet och gjorde ideliga små utflykter för att fånga flygande insekter, helt säkert de relativt stora gråvita chironomiderna, som just idag flögo tätt här.

Jag såg gjusen fiska, störta i vattnet & lyfta med en stor fisk. Enkelbeckasin flög flera st. över vassen. Över sjön jagade tre fisktärnor, det var juv. Skrattmåsen var talrik, likaså funnos många unga fiskmåsar.

Svalor: backsvala i 100-tal. Några tornsvalor.

Jag gick nu tillbaka och upp utefter sjöns västra sida genom mossarna. På fältet satt en blåduva ensam, lyfte när jag kom. Råka: egendomligt rop när jag stod inne i skogen och kalasade på björnbär; jag såg fågeln helt hastigt. - Västra kärret: en sparvhök lyfte alldeles inpå mig, den var mycket starkt rostfärgad undertill. En buskskvätta satt på gärdesgården. En brun kärrhök syntes också jaga här nära mig, det var en ung, mörk fågel.

Plötsligt lyfte en utsökt vacker blåhök ur starren, det var en hane i tredje året. Den flög länge här, och vid ett tillfälle seglade den och den brune ikring alldeles bredvid varann. Den brune flög ut över sjön. Över den blå kom kråkor och råkor flaxande, men de slogo ej efter rovfågeln.

Ängs- och trädpiplärka iakttogs båda vid almen. Obs! lätena.

117
FORTS.

1935-08-29 forts.

Jag gick sedan ut i "runggorna" och en stor lov i sumpen där. 44 vipor, det var 15 + 29, kom farande däröver mot öster men vände och slog ner på ängen vid den stora södra torvgraven.

En my. stor starflock höll till här, en spärvhök kom och slog efter den, men då klumpade den ihop sig ytterligt tätt, så att höken inte fick något. Starflocken försvann så i öster, på väg mot nattplatsen, och höken slog ned på marken, men en stor kråk- och råkflock såg detta & flög dit under ett jåkelens oväsen.

Sävsparven slutligen var allmän litet här och där, ej minst i havreåkrarna. Här fanns flera sådana, där havren ännu ej var mogen, härut lyfte ofta sävsparvar. Sävsångaren såg jag också.

Nötskrika allmän och högljudd i Silvåkraskogen.

Kungsfågel i Silvåkraskogen, en flock vid almen

Ärtsångare " " , 1 ex.

Rödhake " " "

Rall (vid) ostsidan, (läte som) hammarslag. Skrik och tjut.

Iakttagna:

kråka	rörsångare	
råka	buskskvätta	drillsnäppa
kaja	rödhake	mösnäppa
skata	ladusvala	kärrensäppa
stare	hussvala	enkelbeckasin
nötskrika	backvala	rall
hämpling	tornsväla	sothöna
bofink	<u>pilgrimsfalk</u>	rörhöna
		häger
gråpjodd	<u>lärkfalk</u>	gräsand
gulspurv	<u>stenfalk</u>	kricka
sävsparv	<u>tornfalk</u>	årta
sånglärka	<u>ormvråk</u>	skrattnås
ängspiplärka	<u>fiskgjuse</u>	fiskmås
trädpiplärka	<u>spärvhök</u>	fisktärna
gulärta	<u>blåhök</u>	skäggdopping
nordisk gulärta	<u>brun kärnhök</u>	
sädesärta	ringduva	
blåmes	blåduva	
entita	rapphöna	
kungsfågel	vipa	
grå flugsnappare	glutt	
lövsångare	rödbena	
ärtsångare	grönben	
sävsångare	skogssnäppa	

Kommentarer till denna exkursion, skrivna 1985-12-27:

- 1 Artlistan innehöll ursprungligen även rörsångare, dock med frågetecken. Och arten har strukits helt på ett tidigt stadium. Därför utesluten i listan häröver. Alla de angivna fåglarna Plus rörsångare ger 64 iakttagna former, men faktiskt bara 63 arter, eftersom gulärta och nordisk gulärta tillhör samma art. Eftersom rörsångaren med rätta strukits, blir alltså antalet sedda arter = 62.
- 2 "Blåhök hanne i tredje året": såg ut som hanne ad men hade en del bruna kroppsfjädrar kvar. Jag var vid denna tid okunnig om ruggningens närmare förlopp, visste dock givetvis att årsunga blåhökhannar har ungefär samma färg som honor. Troligen har jag frågat någon äldre kollega på Zootis, snarast Bergengren eller Nordqvist, och fått besked därifrån.
3. "Sandkullen mellan Klingvallsån och Silvåkra kvarn" är = Öbacken. Här låg nära ån en liten förfallen gård, som revs tidigt, troligen på 40-talet.
4. Artbestämningarna förefaller mig riktiga alltigenom.

SLUT

1935-08-30.

Sjölunda vid Malmö. (Artlista först:)

kaja	roskarl	enkelbeckasin
stare	större strandpipare	rörhöna
gulspurv	vipa	sothöna
sånglärka	storspov	skedand
sädesärta	brushane	gräsand
gulärta	glutt	bläsand
sävsångare	svartsnäppa	årta
ladusvala	grönben	kricka
backsva	rödben	gravand
hussvala	drillsnäppa	skratmå
tornsva	spovsnäppa	fiskmå
<u>pilgrimsfalk</u>	kärnsnäppa	gråtrut
<u>stenfalk</u>	småsnäppa	sillmå
<u>sparvhök</u>	mosnäppa	havstrut

Antal sedda arter = 42. Dessutom sågs kanske stjärtand.

Fågellivet var utomordentligt rikt. Jag var på platsen mellan kl. 10,40 och 14,40 samt (mellan kl.) 16,30 och 19,00.

Jag gick först ned till stugan precis vid diket som utgör stadsgränsen. På ängen t.v. funnos flera hundra starar och åtminstone 750 vipor. Vid ett tillfälle lyfte alla viporna, trol. för pilgrimsfalken ehuru jag ej såg den då. Jag var på väg ned då. Vid dikeskanterna sutto åtskilliga drillsnäppor, 7-8 (ex). Bland det första jag såg var också ett par gluttar, som sutto här i sumpen och skrikande lyfte när jag kom.

Nere vid stranden vid stugan var fågellivet rikt. En flock gulärter på c:a 10 st. höll till här, och på dyområdet, som var litet, gick 2 drillsnäppor, 2 grönbenor och 3 unga brushanor. Dessutom syntes ibland en sävsångare komma ut från vegetationen och hoppa i kanten av dyn.

En alldeles otrolig mängd skratmåsar höll till ute på grundvattnet. Säkert voro de över 4000, och ändå syntes lika stora flockar både inåt Sjölunda och utåt Alnarps ängar.

Änder lågo ej här, men vadare voro desto talrikare. Stora flockar av brushanor drogo oupphörligt förbi, än mot norr, än mot söder. Småvadare i flockar syntes också, de flesta gingo i full fart förbi rätt långt ute och kunde ej identifieras, men ett par stora flockar av större strandpipare passerade helt nära.

Plötsligt lyfte alla de till flera tusen uppgående fåglarna. Ett starkt, egendomligt vingbrus uppstod därvid. Man må tänka sig, hur det låter när kanske 500 starar, 750 vipor och 4000 skratmåsar samt åtskilliga hundratal andra måsar, småvadare osv. plötsligt ta till vingarna. Orsaken till uppståndelsen befanns vara en mycket stor och förnämlig hona av pilgrimsfalk. Den kom på låg höjd med god fart från N. Viporna samlade sig i 3-4 stora flockar och stego så brant som möjligt uppåt tills de voro på mycket stor höjd. Det var säkert ganska ansträngande detta, att med korta vingslag stiga brant uppåt, men vad gör man inte för att rädda livhanken? Falken seglade runt över platsen ett tag rätt högt uppe men gled sedan på vingarna mot Sjölunda till, samtidigt sänkande sig mot de kolossala fågelflockar som höllo till där nere. Måsarna lyfte också där som ett tätt vitt moln.

På låg höjd över vattnet och ängarna flögo en mängd svalor. Backsvalan var vanligast, 50 - 60 st, troligen mycket flera längre bort; därefter ladusvalan 20 st, så hussvalan av vilken blott 2 st eller 3 sågs.

Storspovens rop hördes från S. 7 st kommo utefter stranden men vred sedan tillbaks uppåt ängarna. När jag kom upp till vägen igen såg jag spovarna gå på ängen mellan landsvägen och järnvägen. De voro helt nära, 9 till antalet nu. Alla voro storspovar.

1935-08-30 forts.

Jag gick nu tillbaka till vägen och följde den ända ner till den punkt där backen upp till viadukten börjar. Jag studerade fågellivet här och gick sedan så småningom utåt igen. På tångbankarna alldeles invid vägen, det var blott 4-5 meters avstånd, gick 83 unga brushanar och letade efter föda. De voro my. ivriga, ideligen stötte de ihopa och ideligen företogo de små hopp upp i luften, varvid de samtidigt slog ett par slag med vingarna. Längre ute i det ytterst grunda vattnet stodo massor av vipor, > 500 st. Därutanför låg:

- 1) närmast avstjälningsplatsen en mängd sothöns, c:a 500. De räknades. Endast ett fåtal gräsänder lågo inblandade här. Skrattmåsen var överflödande vanlig överallt vid stranden. Både unga och gamla.
- 2) Norr om sothönsen lågo ute i vattnet en svärm på 200 krickor. 2 skedanddrakar sågos flyga över dem. I en stor flock gräsänder, som stod helt nära vägen (och bestod av) både ♂ (i) sommar (dräkt) och ♀, upptäckte jag ■ händelsevis en vacker skedand ♂ sommar, likaledes helt nära.
- 3) utanför denna gräsandflock låg en tät flock på 170 bläsänder.

I det instängda vattnet innanför vägen, det vatten alltså som jag brukar kalla "Krickvattnet", gick åtskilliga grönbenor samt en stor flock unga, ljusa svartsnäppor, som ideligen lockade "tjuitt". De voro dussinet fullt och mycket roliga att se. De halvt gick och halvt kröp på den tydligen täta vegetation, som fyllde vattnet ända upp till ytan.

F ö fanns här c:a 30 krickor, 2 årtor, dessa mycket tydliga, ljusa, och noggrant iakttagna, (därtill) sothöns och en vacker rörhöna ■■■■■ längst bort i en vrå.

Utanför Segeåns mynning låg längst ute några tusen skrattmåsar. En del fladdrade som vanligt över kloaken. Fiskmåsar sutto talrikt på stranden; gråtrutar sågos ligga längre ute, inalles voro de minst 40. En och annan havstrut for också över.

Utanför vegetationsholmarna samt på dessa låg gräsändernas huvudstyrka. Säkerligen voro de ett par tusen inalles. Om man närmare undersökte t.ex. en mindre vegetations-ö på 50-60 m² kunde man se att den var bokstavligen till trängsel fylld av liggande gräsänder ♂♀ samt ungvipor. Individantalet på lokalen idag var sannerligen överväldigande.

Jag gick ut här vid södra mynningsarmen för att se på änder och vadare. Sädesärlor voro vanliga i gräset, särskilt ungfåglar. I vattnet låg en hel del krickor, som snart lyfte och försvann utåt. På dyn stodo, förutom en mängd vipor, (dessa) ofta 5-6 pr kvadratmeter, särskilt många grönbenor. De gick i kanten mot vegetationen och vippade ofta med stjärten. Närmare mig gick emellertid 2 kärrsnäppor, varav den ena med svart buk, samt två mycket eleganta, ljusa, vinterfärgade spovsnäppor, Cal. subarquata.

Här bör jag nämna att på en dybank långt ute, där det stod en massa gräsand och skrattmå, även 6 ex av en svart, vit och brun fågel gick omkring och plockade. Tyvärr kunde jag trots långvarigt och tröttsamt begagnande av kikaren ej se dem så bra jag önskade, men det måste ha varit 6 unga gravänder.

Jag gick över Segeåbron och utefter stranden till skjutbanan. Här - obs: ■ vattenståndet lågt - gick dels några drillsnäppor, dels lyfte i åmynningen en del krickor och gräsänder. Många skrattmåsar lågo döda här, och en mås som hade högra vingen bara halv, armdelen med pennor saknades, tog jag med handen. Den verkade rätt dålig och jag kanske borde ha slagit ihjäl den men det gjorde jag inte.

Här på ebbstranden fanns en stor flock småvadare som var mycket lönande att studera. Den bestod av c:a 35 större strandpipare, 12 kärrsnäppor, de flesta svartbukade, samt 8 el. 9 småsnäppor, ytterst livliga och rörliga, och rena dvärgar i jämförelse med de andra. Det var en verkligt trevlig flock. Jag iakttog dem alla länge och noggrant.

FORTS

(51)
1935-08-30 forts.

Piparna rullade fram & stodo stilla växelvis, kärrsnäpporna plöjde med näbben i gyttjan, och småsnäpporna rusade kors och tvärs på sök efter sin föda.

En skrattnås, som ensam höll till här inne på land, hade nästan fullständig hätta på huvudet, blott litet vitt längst fram kring näbbet. -

Som jag nu var mycket hungrig gick jag upp till Arlöv igen, tog tåget & kom till Malmö kl. 15,01. Över Sjölanda svävade en stor kajflock. - Sedan jag ätit i Malmö var jag åter därute kl. 16,30. Jag höll mig nu längre åt norr, norr om den sumpiga strandsträckan som tillhör sockerbolaget. Här var också ett ytterst rikt liv. En sparyhök lyfte från en rishög alldeles vid stora vägen, och en stund senare, när jag stod nere på ängen, där sånglärkor lyfte vid fötterna och alla sorters svalor svärnade omkring mig, kom en stenfalk, en brun Q, farande och slog ned på ett stängsel.

Vadlivet här var kvalificerat förnämligt. På stranden stodo flera hundra snäppor och pipare. Gluttsnäppan såg jag här igen, den var nog ej så fåtalig här idag. En enda rödbena gick här och plockade också, den lät i flykten ofta höra sitt vackra läte. Störst voro emellertid flockarna av större strandpipare & kärrsnäppor. Flera sådana flockar stodo utefter stranden, de voro dock ej skarpt åtskilda; om en flock lyfte, slog den ofta ner i en annan längre bort. Jag gick ner för att se på dessa flockar. På en sträcka av ett par hundra m. stodo 3 flockar. Den sydligaste bestod av c:a 25 brushanar, 25 kärrsnäppor och några större strandpipare. Den mellersta var en långt uttänjd flock, som bestod av över 30 strandpip, 8-9 småsnäppor samt 20 kärrsnäppor varav 8 svartbukade. Dessutom en roskar!! Han gick och arbetade för sig själv och var mäktigt trevlig att se. Längst norrut funnos vidare kärrsnäppor & strandpipare.

Även mosnäppa iakttogs här. Det sirrande lätet och den mattare teckningen var omisskännligt.

Flocken med inblandade brushanar gick jag mycket nära. Den lyfte, tror jag, över 18 ggr och pilade bort över vattnet, ofta långt iväg, än tycktes den vilja försvinna i söder, än blanda sig med de många flockarna i norr, men alltid kom den tillbaka och slog ner på samma fläck. Ibland lyfte också en flock på enbart brushanar, som höll till i sumpen mot stan till.

När jag gick på strandpiparflocken, såg jag att piparna ej sprang undan utan hoppade på ett ben. Först trodde jag att fågeln var skadad men när jag såg ett helt tjog göra p s s (=på samma sätt), kunde det ju ej vara ngn tillfällighet.

En enkelbeckasin här. 2 tornsvalor kommo på kvällen jagande över strandängarna.

Jag reste från Arlöv kl. 19,20.

Kommentarer till denna exkursion, skrivna 1985-12-28:

- 1 Den preliminära bestämningen av de sex exemplaren av "en svart, vit och brun fågel" till gravand var absolut riktig. Ett tillägg till texten, tydligen gjort kort efteråt, lyder: "Det var unga gravänder".
- 2 Sifferuppgifterna visar ju tydligt hur rik lokalen var vid denna tid. Jag tror också att artbestämningarna står sig bra. Observera att uttrycket "stor flock" år 1935 ofta användes på flockar med bara c 25-50 exemplar av sådana arter som svalor, småvadare etc. Till och med en flock på "dussin fullt" av svartsnäppor betecknas ju som en "stor flock", men för en sådan relativt sparsam art har man förstås mindre krav på antalet individer när man använder beteckningen "stor flock".
- 3 Lokalangivelserna blir oftast lätta att avgöra om man har tillgång till en stadskarta över Malmö från tiden c 1935-40. Observera att stora landsvägen nära vattnet resp. över markerna väster om stambanan var nybyggd år 1935.

51
SLUT

1935-09-01.

Ljungen och Skanörs revlar 1/9 1935, motorcykel med Nils (Noréhn).
 Hittills rikaste vadardag:■

smalnäbbad simsnäppa 1 vinterdräkt
 myrsnäppa 1
 sandlöpare 1
 kustsnäppa 1 rödgul + 2 + 1 + 11 varav 1 r
 spovsnäppa 1
 ljungpipare 1
 småtärna 3 3 3 11
 kentsk tärna 2

Den kustsnäppan som höll till i grönbeneflocken hade en lækker, nästan skärt gulröd färg, tyvärr lyfte den ensam långt före grönbenorna och försvann, men kustsnäppa måste det ha varit, den hade korta ben.

Iakttagna fåglar, endast de viktigaste medtagna:

grönfink 1	smalnäbbad simsnäppa 1
hämling 8	brushane 1 + flera
sånglärka flera	gluttsnäppa 2 + 1 + 1 några
sädesärta allmän	rödbena 2
gulärta allmän	grönben 47+
ängspiplärka några	drillsnäppa 6+
grå flugsnappare några tillsammans:	kustsnäppa 1 + grönbenorna, 2, 11
lövsångare flerstädes	spovsnäppa 1
rödhake Skabersjö	kärnsnäppa > 100
hussvala flera	myrsnäppa 1
ladusvala allmännast	sandlöpare 1
backsvala ej fåtalig	enkelbeckasin 2
tornsvala 3	småskrake en flock
<u>lärkfalk</u>	gräsand en flock
<u>stenfalk</u> 2 ggr	knölsvan 64
<u>tornfalk</u> Lj 5, Sk 3	skrattnås my. allm
<u>sparvhök</u> flera	fiskmås
<u>ormvråk</u> 5	sillmås flera
strandskata inalles 8-10	gråtrut > 50
större strandpipare inalles 50-60	havstrut > 15
ljungpipare 1	småtärna 3 + 3 + 3 + 11
vipa ?	kentsk tärna 2

Motorcykel via Nordanå - Kvarnby - Vellinge. Start kl. 8,45.

- 1 Nedfärden. Rast Nordanå, där Johannes Johansson bjöd på frukt. Äpplen Päron plommon. Härligt.
- (2) Sedan 40 minuters rast vid Kvarnby, där vi åt wienerbröd & drack kaffe. Här passerade en lärkfalk förbi över åkern. Backsvala & ladusvala.
- (3) Sedan stannade vi först kl. 12 vid Ljunghusen. Här satt en tornfalk på en stolpe. 9 unga skrattnåsar satt utanför på stranden, dessutom några gamla. En kull grå flugsnappare satt här på telefontrådarna. Sädesärta allmän.
- (4) På Ljungen stannade vi sedan för att se på de rovfåglar som visade sig. Det befanns vara inalles 5 tornfalkar och 5 ormvråkar, eller 4 (ormvråkar) och en bivråk, denna är osäker - motsol och långt håll - men dock trolig.
- (5) Fortsatte sedan till Skanör. Tättingarna kan jag delvis avhandla här helt kort. Så mycket småfågel sträckte ej ännu. Lövsångare syntes då och då i buskarna. På sanden norr om Skanörs hamn höll till en liten hämlingflock, 8 st. på eftermiddagen. Sånglärkor sågos på Ljungen. En grönfink vid Skanörs hamn. Gulärta här också samt på stranden vid Ljunghusen osv. Ängspiplärka 1 - 2 - några st. på Flommen.

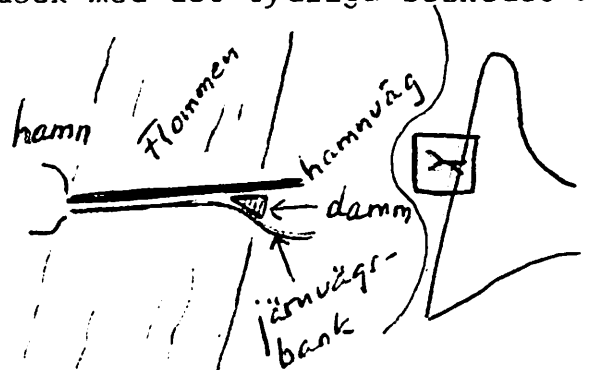
FORTS

F.Ö. dominerade vadarna naturligtvis helt och hållet. På dyn strax norr om landsvägen ut till hamnen syntes de första. Det var ett par gluttsnäppor. En brushane flög över landsvägen.

På södra sidan alldeles vid landsvägens vall stod en ensam grönbena samt - simmade en smalnäbbad simsnäppa. Den simmade utefter en driftrand av alger och annat och var ytterst orädd och trevlig. Den var redan helt vinterfärgad, mycket vit på ryggen, dock med svarta streck. Med de mest graciösa rörelser simmade den tätt utefter denna rand av flytande växtdelar och plockade allt som oftast i vattnet. Då den uppskrämdes flög den blott några meter och slog ned sedan vid randen igen. Något läte fick vi ej höra.

Kommentarer till denna exkursion, skrivna 1985-12-29:

1. Protokollet är, som lätt synes, mycket kortfattat. Jag hade avsett att skriva mera; fyra sidor i anteckningsboken är reserverade för det ändamålet men blev aldrig skrivna.
2. Icke desto mindre tycker jag att detta protokoll ger en hel del av intresse. Turen var som synes särdeles lyckad. I min entusiasm skrev jag först en förteckning över de trevligaste arterna. Därefter skrev jag en bättre lista, dock med det tydliga beskedet att alla sedda arter inte medtagits.
3. Några av de finaste vadarna sågs i en damm vid södra sidan av Skanörs hamnväg. Dammen begränsades i norr av hamnvägen, i öster av den 1 m naturliga strandlinjen och i söder av en vall, på vilken järnvägsspåret gick ut från Skanörs station till Skanörs hamn. Se skiss! Här sågs bl a simsnäppan och myrsnäppan. Denna ungefär trekantiga damm blev senare (kanske på 40-talet) utfylld och förvandlad till fotbollsplan. Men så länge den fanns kvar var den en mycket god vadarlokal, särskilt väl överskådlig från hamnvägen.
4. Det korta protokollet efter artlistan inleds med en siffra, 1, vid första stycket. Därefter inga fler siffror i originaltexten, men jag har tillåtit mig att komplettera siffer-raden.
5. De flesta observationer av vadare gjordes från hamnvägen enligt ovan och vidare norrut på Flommen och det område som jag brukade kalla "Skanörs revlar", d v s området norr om Flommen, där vattnet över stora sträckor är bara några centimeter djupt och där vissa sandtor brukar ligga över vattenytan.
6. Observera att Nils Noréhn, som var i sällskap med mig, sedan flera år ringmärkt fågel, ofta i sällskap med bröderna Arne och Bertil Klementsson och Sigurd Berggren, alla dessa från Malmö. De hade arbetat mycket med sådant bl a på Vellinge strandängar, även kallade Eskilstorps ängar, och andra kustlokaler i SV Skåne. Noréhn hade god artkunskap på fågel, ej minst på vadare. Han var vid denna tid mycket mera erfaren på denna grupp än vad jag var. En liten trumf hade jag dock därigenom att jag sett vissa aktuella vadare i Härjedalen (Fjällnäs) åren omkring 1926-29 samt i Lappland 1932.
7. Artbestämningar säkerligen pålitliga, dock med undantag för komplexet ormvråk-bivråk, som jag inte lärde mig ordentligt förrän 1941.
8. Beträffande de unga skrattmåsarerna vid Ljunghusen finns en otydlig anteckning att de antagligen var 1 1/3 (ett och ett tredjedels) år gamla. Kan nog betvivlas; men utfärgade var de säkert inte.

OBS:
Två skisser!

1935-09-03.

Med Johannes vid Sjölunda och Arlöv. Fortfarande lågt vatten. Glutt, skogssnäppa, småsnäppa, större strandpipare, vipa 1000; även iaktogs 3 - 4 storspov, däremot inga brushanar.

Fågelmassorna i ebben otroliga!! Skrattmåsar säkert > 10000. Stenfalk, sparvhök, den senare slog efter falken.

Kommentar skriven i samband med renskrivandet 1985-12-29:

Johannes hette Johansson i efternamn och gick kurser i geografi, kanske även zoologi, omkring åren 1934-35. Han hade sitt föräldrahem i Nordanå utanför Malmö. Det var en mycket hygglig pojke, men han blev tidigt sjuk och försvann från Lund.

1935-09-05.

* Åter Sjölunda. Fotograferade trakten. Stenskvätta, en kull ungfåglar vid skjutbanan. Skogssnäppa, grönbena. 3 storspovar på ett fält vid Åkarp (sedda) från tåget. Alla 3 svalarterna svävade över betesmarkerna.

I Alnarps park, där jag gick upp, sågs dagens utan gensägelse trevligaste sak: en gök. Jag hade länge stått stilla under träden för att välja ett vackert fotografimotiv, då en något rödbrun gök kom och slog ned på en bokgren c:a 8 meter från mig & 4 meter över marken. Det allra första jag såg var näbben, som avtecknade sig i profil mot himlen, vadan bestämningen kunde göras ögonblickligen. Jag smög mig helt nära och bekikade fågeln. Ytterst trevligt. Eftermiddagstur.

Kommentar skriven 1985-12-29:

* Fotografierna blev lyckade. Kopior finns ännu kvar, och nästan säkert också negativen.

1935-09-06.

Bökeberg. Fenomendag. Mätte fotografierna bli bra.

Gick kl. 13,30 fr. Bökeberg (= Bökebergsslätts järnväghållplats. GR) ner till Yddingen, därifrån via Murvelro till gravarna vid Sjödikena, (dock) endast de norra; så i skogsbrynet & på fälten till Fjällfotasjön, så till Börringe via Lindved och banvallen. Fotograferade och åt björnbär. Fåglar:

Vid Yddingen Häger och en stor flock korsnäbbar utomordentligt vackert flygande över mig. Även gamla röda fåglar, vilket jag ej sett sedan 1927 vid Bolmen uppåt Forsheda & mossarna vid Kävsjö.

Graven S om Yddingen hyste:

10 sothöns

2 unga gråhakedopp.

1 smådopping

2 unga viggas, vitt vid näbben!

några gräsänder

5 knipor, som lyfte och flög till Ydd.

1 bläsanddrake, röd & grann, som lyfte och flög 20 meter!! Den låg i solen blott 5 m fr. mig. Öväntat.

Över mig svärmade hus- & backsvalar samt en stor flock sädesörar. Dessutom lekte 2 pilgrimsfalkar, ♂ & ♀, på stor höjd i vild fart i luften, en brun kärrhök seglade i norr, 2 ormvråkar flögo över ett fält, en tornfalk stod och vevade över en åker, några bivråkar seglade på stor höjd över mig mot SV, och en sparvhök ♂ flög rakt över mig på 10 m. höjd. Inte illa.

Ängs- & trädpiplärkor flyttade och lockade, de förra ist ist, de senare psee eller bättre ett tjockt simmigt i, som närkesmål:

psii.

Jag gick sedan i skogsbrynet, åt björnbär, såg en gröngöling ad och en större hackspett. Den senare slog till på en torrstam, hade ej märkt mig, men då en lantman kom på vägen rätt nära intill, vred den på huvudet helt om, sträckte på halsen och kikade försiktigt på karlen, som naturligtvis inte märkte den. Spetten hoppade dock runt stammen och satte sig där och glodde fram.

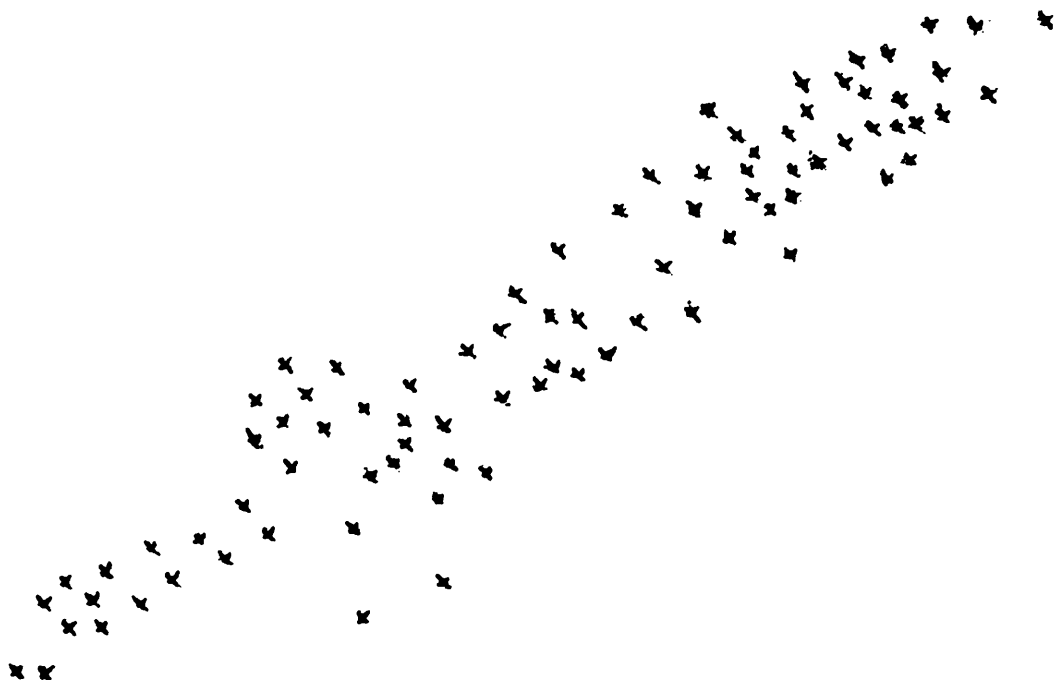
FORTS

1935-09-06 forts.

Rödhake och en kull entitor syntes i en rishög. Sparvhöken kom åter svävande. Jag tittade upp och fick till min oförställda glädje se nittont bivråkar, som på täml. stor höjd i tät flock seglade mot Sydväst. På jättehöjd över dem syntes ytterligare några. Jag bekikade dem naturligtvis ända tills de drucknade i solskenet och återgick därefter till näringarna. Någonting prasslade i björnbärssnåret. Jag kikade in i dunklet och fick syn på en lång och präktig snok, som i mjuka bukter sakta ringlade sig därinne.

En svarthätta syntes i en buske. Lövsångare allmän.

Jag tittade åter upp och fick se 26 bivråkar, dock alla på ofantlig höjd, varför jag ej kunde iakttaga några detaljer. Men vad nu? Över skogen blevo allt flera fåglar synliga! De döko upp i nordost ~~på~~ på stor höjd, många tillsammans och slutligen inregistrerade mitt häpna öga 86, säger åttiosex, bivråkar i en tydlig ehuru uttänjd flock!! Det var sensationellt. Alla seglade sakta mot SV, ibland gjorde de dock en lov och seglade om varandra; men jag skulle dock tro att de verkligen lämnat rastestället Bökeberg och nu var på väg

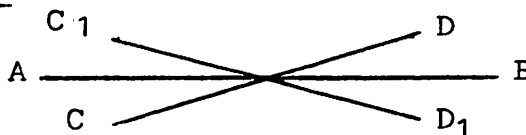

mot Ljungen. När jag nu fortsatte min väg utefter skogsbrynet såg jag 2 dubbeltrastar? eller sångtrastar? på ett fält, samt ladusvalor.

När jag nalkades Fjällfotasjön, började vråkarna visa sig igen, men nu på ett annat och bättre sätt. Enstaka eller i glesa flockar - ibland var det 100 till 200 meter, ibland 10 meter mellan dem - döko de upp över skogsbrynet på låg höjd, än seglande, än flygande med lugna vingslag i rät linje mot SV, eller följde de skogsbrynet ett litet stycke.

Nu voro de tacksamma att iakttaga. Alla här i början voro bivråkar. När de seglade, rörde de ofta på stjärten såsom skevningsroder så: fram och tillbaka:

Alltså, om A-B är vingplanet, så stod stjärten än som linjen C - D, än som C₁ - D₁, än åter i samma plan som vingarna.

55
FORTS

1935-09-06 forts.

(56)

7d ↓ Jag beundrade länge färgmönstret på vingarnas undersidor: det var bandat i fina vågiga linjer. Och, vad som var ytterst roligt att iakttaga var den stora växlingen i färg på huvud och kropp. I regel var det vackra, något långsträckta, liksom småfjälliga huvudet ljust grått eller rätt ofta blekbrunt, ljust, samma färg som en brushane om hösten har på krävan. Undersidan f. ö. var än ljusbrun, än försedd med täta fläckar, något trekantiga till formen. En fågel var på undersidan mättat rödbrun, nästan som en myrspov, en annan var ljusare rostbrun, åtskilliga voro mycket ljusa, grå, m.e.m. fläckiga, en var på hela undersidan rent vit.

Ingen som ej själv sett det kan göra sig en föreställning om vilken otroligt vacker syn detta erbjöd mot den blå himlen med vackra vita cumulusmoln.

Ja, vädret var det! Ännu kl. 16,15 när jag var nästan framme vid Fjällfotasjön var vädret så, och jag tänkte inte på annat än hur ljuvligt sommarvarmt det var, och hur njöt jag inte av att vara ute i det fria och se rovfåglarna sväva under septemberhimmels högblå valv.

Då vände jag mig helt om och blickade mot solen, mot sydväst, där vråkarna försvunnit. Där såg det kusligt ut. En gulgrå, i sina övre delar något diffus och vitlysande molnbank höjde sig mot solen. Ännu strålade väl denna, men med rasande fart sköt molnbanken upp, blott ett par minuter till och solskenet blev matt, ytterligare ett par minuter och solen hade fått en gråvit tennglans, nu försvann den helt, de ovädersbådande molnen nådde zenit, den tunna dimslöjan ännu längre, den flög fram mot nordosthorisontens vita sommarmoln, ett starkt vindsus gick genom bokkronorna, och ladusvalorna kvittrade "divitt" och började jaga utefter marken istället.

Jag nådde Fjällfotasjöns strand, ställde mig under en yvig bok och beundrade två gamla, vita fisktärnors jakt över det ~~gråa vattnet~~ grå, blanka vattnet, som just revs upp av vinden.

Och så bröt regnvädret lös!

Ja, sannerligen, aldrig har jag sett något ståtligare exempel på hur ett oväder sveper fram än denna dag.

Kommentarer till ovanstående exkursion, skrivna 1986-01-01:

På flera sätt en exkursion av stor vikt för mitt fortsatta arbete.

1. Först skall sägas, att mina fotografier tagna denna dag både av himlen mot NO med mäktigt cumulusmoln och av himlen åt motsatt håll med uppdragande ovädersmoln blev mycket lyckade. Ett par av bilderna har publicerats. Och i originaldagboken finns ett daterat tillägg, så lydande: "De blev de bästa hittills (17/8 36)".
2. Trädpiplärkans flyttläte hade jag alldeles nyligen lärt mig av Erik Rosenberg när vi träffades i augusti. Liknelsen med det tjocka "närkes-i-ljudet" härstammar också från honom. Vokalljudet låter fortfarande för mig som någonting mitt emellan i och e, och jag har ibland försökt bokstavera låtet så:

ee ee
psii psii

3. Det framgår med största tydlighet att vråkarna verkligen var bivråkar. Skissen av de 86 exemplaren och deras fördelning, flockens täthet etc. visar detta helt klart. Även mina uppgifter om fåglarnas färger bekräftar detta. OBS att skissen här i renskriften är noggrant kopierad efter originalet! OBS också skissens orientering: flocken framställd så som den rörde sig, d v s mot sydväst.

4. OBS att nästan ingen vid denna tid hade sett eller rapporterat sådana stora, samlade flockar av rovfågel. Föga förvånande därför att jag var imponerad. (Temat kan utvecklas ytterligare, men det gör jag inte här).

5. OBS vidare att jag vid denna tid knappast alls hade arbetat med fågelskinn. Fältfaunor av hygglig kvalitet saknades ju ~~också~~ också helt och hållet.

6. Rovfågelobsarna gjordes precis utanför Bökebergsskogens södra bryn, nära Fjällfotasjön.

7. Iakttagelsen av en stor flock bivråk på sträck rakt emot ett snabbt uppdragande oväder påverkade förstärkt min åsikt om fåglars förmåga att "spå väder", att på sträck undvika olämpligt ■ väder etc.

SLUT

1935-09-10, tisdag.

Geologisk exkursion med professor Hadding till Annetorp, Dalby, T:a Hällestad, Sandby. Kvartärgeologin studerades. Nordostmorän och yngre baltisk morän. Gränsen dememellan. Rullstensåsarna vid Hällestad m.m.

1935-09-11, onsdag.

fjärde med Hede?
Geologisk exc. med Hede till Klinta. Jag kom 30 sekunder för sent till bilen kl. 8, men då gick jag upp till geologen, knyckte en cykel ur stallet och cyklade via Getinge - Skarhult - O Strö - Pugerup - Snogeröd till Klinta, 27 km (på) 1 tim 17 min, god medvind, åt upp en liter äpplen som jag köpt i Lund på morgonen. Drack så kaffe i all hast i Snogeröd kl. 9,37, for till Klinta gård och sökte men fann inga, fortsatte därför ner till stranden längre bort, och sannerligen här stod deras Chevrolet. Jag gick förbi ett par gårdar, ner genom bokskogen och ut genom strandsnåren rakt på geologerna. Sedan gick vi utefter silurstranden här i 4 timmar upp mot Wrangelsborg och tillbaka utefter strandstupet. Fossilrika, trevliga kalkstenar, mangelstenar osv. Mycket lärorik och lyckad exkurs. I strandvegetationen skrämde vi upp en nattskär på 2 m (avstånd). 225 vingar lågo ute på klarvattnet; svalor, alla tre, flögo i massor över vattnet, några ormvråkar syntes. Jag tog en kalkstenssplittra med skal av *Camarotoechia nucula* m.fl. brachiopoder samt ett pygidium av *Acaste?* eller *Calymmene* eller ngn dylik.

1935-09-12, torsdag.

Geologisk exkurs till Odarslöv. Hede, Hadding. Rengmark var ledare. Studium av nordostmorän & baltisk morän samt ~~av~~ av sand- och lerhalten på olika ställen i dessa.

1935-09-14.

Exkurs till Hardeberga och Fågelsång. Lyckan på kvällen.

1935-09-15, söndag.

Lyckan. Utomordentligt lyckad dag.

Dubbelbeckasin

rapphönskullar

ormvråk

sparvhök

10 tranor

Räfstad

duvor ovanligt mycket, > 100 ring och 25 skogs.

1935-09-17 -- 09-19.

Hästveda. Arne, Nils, ego. Mycket lyckade dagar. Svalor i 1000-tal. Sträck! Ladu- och backsvalar, de senare dock blott 10-12. Ringduvor, Nils sköt en juv. Tjädertillgång dålig, blott en ♀ sågs. Roligt f.ö. var: de unga domherrarna

4 trädlärkor

1 morkulla på kvällsdrag

1 taltrast.

Kommentarer till alla exkursioner renskrivna på denna sida:

1. Assar Hadding var professor i geologi. Möjligen var han detta år bara tillförordnad prof. efter gamle Grönwall. I varje fall blev Hadding ordinarie efter Grönwall. Ernhold Hede var biträdande lärare i geologi, närmare bestämt i sedimentgeologi och paleontologi. Rengmark var troligen fil lic. ~~amansuens~~ amanuens eller assistent på Geol. Inst. I motsats mot de båda nyssnämnda försvann han rätt snart från Lund.
2. "Lyckan" var ett sommarställe nära Börringesjön, ägt av bankdirektör Ivar Åkerman i Malmö. Jag umgicks dessa år rätt mycket med ~~hans~~ hans son Lennart.
3. Dubbelbeckasinen vid Lyckan är förmodligen riktig, men inte säker. Min kunskap om arten år 1935 måste varit alltför bristfällig.
4. Besöket i Hästveda: deltagare Arne Klementsson, Nils Noréhn och jag. Arnes föräldrar ägde en gård i byn Skärseröd nära Hästveda; det var här vi höll till.
5. Dessa kommentarer skrivna 1986-01-01, i sambd med renskrivandet.

SLUT

1935-09-24.

Kranke och Wåmb. Ensam.

(58)

Kråka 100
Råka 1000
Kaja 200
Skata flera
Nötskrika åt ekollon
Stare 10000
Grönsiska allmän
Hämpling my. allmän
Grönfink 2
Bofink 1000
Gulsparv 30
Gråsparv
Pilfink
Sånglärka allmän
Ängsfiplärka 1000!
Trädpiplärka flera
Gulärta 5
Sädesärta > 100
Talgoxe flera
Blåmes
Svartmes 1
Tofsmes 1
Kärrmes 1
Stjärtmes en flock
Kungsfågel en flock
Svart-vit flug 1
Lövsångare 2, därav
dock en osäker
Sävsångare 1
Taltrast 1

Stenskvätta 1
Buskskvätta 1
Rödstjärt 1
Rödhake 1
Hussvala 3
Backsvala 100-tal
Ladusvala 10-20
Mellanspett 1
Större hackspett 2
Kungsfiskare!
Pilgrimsfalk 1 eller
kanske 2
Stenfalk 1
Tornfalk > 5
Ormvråk > 15
Bivråk
Sparvhök 2
Brun kärrhök 2
Blåhök 1 ♂ ad
Ringduva tjogvis,
allmän
Skogsduva 2
Fasan allmän
Vipa 3 (+ 1 vidare)
Glutt 2
Svartsnäppa 6
Enkelbeckasin 2
Rörhöna 1 Kävlingeån
Sothöna 1500 + alb
Trana 2 + 5

häger några
Brunand allmän
Vigg 2 stora flockar
Skedand allmän Wåmb-
sjön
Gräsand mycket allmän
Bläsand > 100
Stjärtand 6
Kricka > 250
Sädgås 2
Skrattmåss my allmän
Fiskmåss allmän
Gråtrut 2
Fisktärna 23!!
Skäggdopping 100-tals
Gråhake 4

= 72. utmärkt!

Den mystiska anden, som låg tillsammans med några gräsänder osv. i utkanten av sothönsflocken, var en fågel av följande utseende: Svart, glänsande, på vingen möjligen något vitt (syntes när den lyfte), på krävan ett stort vackert halvmånformigt vitt band som på en ringtrast: Näbb gröngrå-gröngrå. Fågeln var en melanistisk gräsand (ev. en bastard?).

Arne och jag såg den den 4/10 igen. Den lyfte då ur vassen på S sidan, när vi rodde på sjön. Först lyfte några vanliga gräsänder ♂♀, sist i flocken gick denna upp, jag rodde, Arne hade kikaren; jag ropade "kika på den sista, det är den svarta anden jag talat om". Arne fick se den my. bra.

Kommentarer, skrivna 1986-01-04, i samband med renskrivandet:

1. Renskriften följer originalet noga som vanligt. Men, mot vanligheten, är denna gång även parentes-tecknen från originalet medtagna, både i själva artlistan och i det korta textavsnittet där efter.
2. Uppgiften om vipa betyder att 3 vipor sågs i sällskap med en obestämbar vidare. Och uppgiften om sothöna betyder att c 1500 ex sågs, inklusive det förut sedda albino-exemplaret.
3. Summan sedda arter blir enligt listan 72. Understrukna arter ha understrukits även i originalet. Antalet ex. av varje art ger åtskilligt att tänka på. Men naturligtvis är en lista av detta slag ur många synpunkter otillfredsställande.
4. Jag betvivlar min uppgift om mellanspetten!
5. "Arne" i sista stycket är Arne Klementsson. Se den tyvärr mycket kortfattade renskriften från 4 oktober 1935!
6. Observationen av kungsfiskare var min första i detta jordelivet. Fågeln vistades vid ett dike på Vombs ängar. Se renskr. av 1935-09-26 + kommentar!

SLUT

1935-09-26.

Kranke & Wåmb. Ego, Arne K, Torsten H.

Kråka	Sävsångare	Fasan
Råka	Ärtsångare 1 ex	Kustpipare 1 ex
Kaja	<u>Järnsparv</u>	Ljungpipare 1 ex
Skata	Taltrast	Svartsnäppa
Nötskrika	Stenskvätta	Enkelbeckasin
stare	Rödstjärt	Rörhöna
Grönsiska	Rödhake	Sothöna
Hämpling	Hussvala	Häger > 12
Grönfink	Ladusvala	Brunand
Bofink	Backsvala	Vigg
Gråsparv	Gröngöling 1 ex	Skedand
Pilfink	Större hackspett	Gräsand
Gulsparv	Kungsfiskare!	Bläsand
Sävsparv 1 ex	<u>Pilgrimsfalk</u>	Stjärtand
Sånglärka	<u>Jaktfalk!</u>	Kricka
Ängspiplärka	<u>Stenfalk</u>	Knölsvan 1 ex
Trädpiplärka	<u>Tornfalk</u>	Sångsvan (<u>se nedan</u>)
Sädesärta	<u>Örmvråk</u>	Bläsgås 1 ex
Talgoxe	<u>Bivråk</u>	Fjällgås 1 ex
Svartmes	<u>Sparvhök</u>	Sädgås 2 x 400
Tofsmes	<u>Brun kärrhök</u>	Prutgås 1 ex
Kärrmes	<u>Blåhök 1 ad ♂, 2 juv</u>	Fiskmå
Kungsfågel	Ringduva	Gråtrut
<u>Grå flugsnapp</u> 1 ex	<u>Skogsduva</u>	Fisktärna
Lövsångare	Rapphöna 1 ex	Skäggdopping

Följande kommentar finns i originalanteckningarna och är uppenbarligen gjord [REDACTED] kort tid efter det att artlistan skrivits:

Ordet "Sångsvan 1" är överstruket, och texten därinvid lyder: "dock osannolik. Arne och Torsten följde stranden, jag gick upp i Silvåkraskogen för att leta efter småfågel. När vi åter träffades vid almen, sade de att de hört sångsvan. Senare har de dock själva medgivit att ett misstag kan ha begåtts. Vi stryka därför sångsvanen".

Kommentarer gjorda vid renskrivningen 1986-01-21:

- 1 Arne K = Arne Klementsson; Torsten H = Torsten Herner.
- 2 Jag hade berättat för dem om min observation av kungsfiskare 24 sept., därför for vi ut så snart igen. Kungsfiskaren var kvar vid samma dike på Vombs ängar.
- 3 Iakttagelsen av jaktfalk är nästan säkert riktig. Vi såg den mycket bra. Men vi var förvisso unga och oerfarna, och jag tror att ingen av oss hade sett arten förut. Kanske dock Torsten Herner, [REDACTED] som, om jag minns rätt, redan före år 1935 färdats bl.a. i Nordnorge. Själv hade jag varit i fjällen både i Lappland och Härjedalen-Jämtland utan att se jaktfalk. Därför kan jag inte gå i god för denna bestämning.
- 4 Även ett par [REDACTED] andra bestämningar är diskutabla. Fjällgåsen ligger nära till hands. Men just denna säsong sågs fjällgås flera gånger bland gässen på Vombs ängar. Kanske ytterligare kommentarer kommer senare.
- 5 OBS att understrukna arter är markerade på detta sätt i originalanteckningarna. I första hand förstås rariteter, men även sådana som ansågs märkliga på grund av årstiden (t ex grå flugsnappare, sent datum tyckte jag nog) eller arter som jag vid denna tidpunkt ännu ej var förtrogen med (jag misstänker att järnsparven hör hit!).
- 6 Dessa tidiga år nöjde jag mig ofta med att skriva en lista över sedda arter, utan kommentarer eller med my. knappa sådana. Naturligtvis är detta ingen bra metod. Fast bättre än ingenting!

SLUT

(60)
1935-10-02.

Sjölunda onsd. 2/10. Artlista utanför Sjölunda hållplats, avstjälp-pl. samt uppåt Arlöv.

tofslärka allm.	pilfink	skedand 1 + 4
ängsfiplärka my. allm.	hämpling 2 my.	gulärta 2 ad 1 juv!
stare allm.	stora flockar	kärnsnäppa 7 + 1
vipa stora flockar	sånglärka allm.	småsnäppa 2
bläsand c:a 350	sillmås 1 ad	brushane juv 2:
	kråka flera	1 ♂ 1 ♀
stjärtand ngra	trädpiplärka 2 +	gravand 5
gräsand > 600	flera	enkelbeckasin 17
sothöna > 800	kricka flera hundra	halvenkel 2
skrattmås > 1000	sparvhök 1	
fiskmås ej så allmän	knölsvan 1 ad	Segemyningen
som följande	sädgås 4 flög över	rörhöna 9
gråtrut c:a 200	mot S mot V	hussvala 1
havstrut ngra	ladusvala 60-70	back 1
kaja allm	sädesärta 6 - 7	rödhake 1
pjodd		

Kommentarer gjorda vid renskrivningen 1986-01-21:

- 1) arterna är uppförda i samma ordning som i originalet.
- 2) artbestämningarna är säkert riktiga.
- 3) många sifferuppgifter är av intresse, och detta av två olika skäl:
dels är siffrorna höga för arter som ännu är m l m allmänna ehuru inte lika allmänna som på 30-talet;
dels är ju lokalen numera förstörd, varför alla gamla uppgifter därifrån är av värde.

1935-10-04.

Krankesjön osv. 4/10. Gunnar, Arne K, ego. Stormdag. Arne har artlistan. Spetsbergsgås, Anser brachyrhynchus, en ad.

Kommentarer 1986-01-21:

- 1) Gunnar = Gunnar Nordqvist; Arne K = Arne Klementsson.
- 2) Det var en utmärkt fin dag, men jag antecknade endast spetsbergsgåsen, som var en ny art för mig. Vi fick se den tack vare Gunnar Nordqvist, som lärde oss hur man granskar en fågelflock individ för individ.
- 3) "Arne har artlistan", heter det. Naturligtvis avsåg jag att få den av honom för avskrift, men det blev inte av. Tyvärr tyvärr!
- 4) en originalanteckning sist i dagboken för 24 september har jag funnit. Den ~~mycket detaljerade~~ gäller den melanistiska gräsanden och lyder så: "Arne och jag såg den 4/10 igen, den lyfte då ur vassen på S sidan när vi rodde på sjön. Först lyfte några vanliga gräsänder ♂ ♀, sist i flocken gick denna upp; jag rodde, Arne hade kikaren, jag ropade 'kika på den sista, det är den svarta anden jag talat om'. Arne fick se den my. bra".

Tillägg: i originalanteckningarna, mellan 24 och 26 september, har jag funnit följande uppgift, ordagrant avskriven:

Tornsvala 25/9 1 ex över Clemenstorget och bangården.

1935-10-11.

Krankesjön, Våmb's ängar, Våmb'sjön solo 11/10 1935.

Kråkan allm., bl.a. Revingeheh
Råkan 100-tals Revingeheh m.fl.
ställen

Kajan flera ställen

Skatan " " , bl.a. Silv-
åkraskogen

Staren flera flockar, bl.a. ängarna

Domherren 1 ♂ Silvåkrakärret

Grönsiskan allm, flock bl.a. Föne-
sjön

Hämplingen flera st. Silvåkra kvarn
Grönfink 2 st Silvåkrakärret

Bofink: 1000-tal! Särskilt livligt
sträck Föne kl. 8,10 - 9,40,
en flock/min.

Bergfink i föreg:s flockar, särskilt
i flocken vid Silvåkrahörnet
125 bof. 35 berg.

Gråsparv

Pilfink

Gulsparv > 20 Silvåkrahörnet

Sånglärkan allm.

Ängspioplärkan flera hundra, ängarna,
överallt

Trädspioplärkan 1 Våmb's fure, läte,
bakklo, bra iaktt

Sädesärta en flock (c 10) Silvåkra,
allén

Talgoxen i mesflockarna Silvåkra-
skogen & Furet

Blåmes i " Silvåkraskogen
och 1 Kranke

Svartmes i " Silvåkraskogen
& Furet

Kärrmesen i mesflockarna Silv-
åkraskogen & Föne

Stjärtmesen i mesflockarna Silv-
åkraskogen 1 ex

Kungsfågeln allmän i mesflockarna
Silvåkraskogen & Furet

Lövsångaren 2 ex i en mesflock i
Furet, läte!

Järnsparven 2 ex i betfält Silvåkra

Sångtrast i furet flera st

Rödvinge 4 Silvåkraskogen blott

2 iakttagna

Rödhake my. allm. Furet, Silvåkra
osv.

Gärdsmyg > 4 ex Furet

Ladusvala 6 Kranke Ö, 18 Våmb'sjön

Backsvala 3, eller 2?, Kranke SÖ

Gröngölingen 1 ex Furet

Större hackspett my. allm. Kr. SÖ,
Furet 6 ex.

Jorduggla 1 ex. på gräsheden mellan
Nygård och Norregård

Pilgrimsfalken ängarna flera ggr,
jagade 6 krickor

Stenfalken 1 ex Hardeberga 10 m
fr. tåget

Ormvråk my. allm., över Silvåkraskogen, i densamma, i Furet,
över ängarna

Sparvhök flera ggr under dagens
lopp

Blåhök 2 juv: 1 över Kr SÖ,

1 över ängarna vid Nygård;

2 ♂ ad i samma synfält vid
stora ladan

Ringduva: häpnadsväckande all-
män; i Silvåkraskogen & över
Kr. > 200, Våmb's fure
> 700, flög ett par meter
från mig, lyfte gång på gång
i solen.

Fasan Kr SÖ, flera st.

Vipa 6 st Revingeheh på över-
svämningarna morgonen 8,05

Enkelbeckasin 2 ex lyfte från
torra heden Rev. Det var
enkel.

Sothöna 1000 Kr.

Häger 18 st. samtidigt nära
Harlösa, 4 st. ängarna

Storskrake 1 ♀ Våmb'sjön, flög
vackert förbi

Salskrake 3 juv, utsökta, Kr SÖ,
lyfte & flög en bit, 5 meters
avstånd.

Brunanden påfallande vanlig i
Kr, hela sjön, aldrig sett så
många, > 250

Vigg, allm. Kr, en flock Våmb-
sjön, däribland 1 juv med
litet vitt vid näbbroten.

Bergand, 1 ♀ Våmb'sjön, lysande
vitt vid näbbroten, bandet
väl 15 mm brett, syntes med
blotta ögat > 150 200 meter,
belysning my. god

Knipa flera st Kr

Skedand ännu rätt allm. i den
vackra flocken i Våmb'sjön

Gräsand flera hundra, Kr, Våmb

Bläsand 8 st Fönesjön, > 100
Våmb'sjön, allm Kr

Stjärtand 2 ♀ stodo i krick-
flocken Kr SÖ my vackert, ett
par även i Våmb'sjön

Kricka my allm, Kr > 200, Våmb-
sjön > 50

Bläsgås 1 trol 2 i den stora
gåsfloden

Sädgås > 300 vid de 18 häg-
rarna, dessutom 39 över Våmb-
sjön, enstaka över Kr, morgo-
nen

Fiskmå's allmänast 1 ex Kr,
> 25 Våmb vid fiskebåten

gråtrut flera ex Våmb'sjön ad +
juv

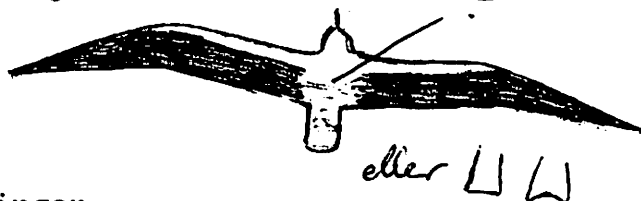
FORTS

Skrattmåås blott 3 ex Våmbsjön
vid fiskebåten
Skäggdopping, allm i sjöarna,
> 70 ex. av äldre och yngre
årgång i Våmbsjön.

63— dessutom Fältpiplärka 1 ex vid Furets hörna, stor, långstjärtad, var ej trädpiplärka och absolut ej ängspip, sådana skrämde jag upp samtidigt. Stor, vilket mycket tydligt syntes i jämförelse med pratensis, långstjärtad likaså!, ljusare ovan, läte zerr-u, my. skygg.

Den okända mås- eller stormfågeln, tärna, lira, kom över Våmb's ängar, flög likt en tärna eller mås i storm, det blåste my. starkt! Under snövit även på undervingarna, ovan svart, ej grå, svart som en sillmåås, rygg och vingknogar delvis vita, ~~flög~~ vingar långa, storlek mindre än fisktärnan större än svarttärna, flög länge & rätt nära (Teckningen återgiven här:)

obs. Kronhjortspår Furets strand

Kommentarer gjorda vid renskrivningen
1986-01-22:

- 1) Förkortningarna är i regel lättförståeliga, hoppas jag.
Kr = Krankesjön. Föne = Fönesjön. Ängarna = Vombs ängar etc.
"Kr V" betyder Krankesjöns västra sida, "Kr SÖ" betyder Krankesjöns sydöstra del eller hörn. Motsvarande gäller för Vombsjön etc etc, och den metoden har jag använt alltsedan tidiga år.
- 2) artbestämningarna i regel riktiga. Men följande fall diskutabla:
 - a) fältpiplärkan. Här har jag för mycket länge sedan, troligen redan på 30-talet, skrivit "helt osäker GR". Och det framgår av anteckningen att jag inte alls kände arten, den är ju så olik ängs- och trädpiplärka! Men uppgiften om lätet kan antyda att bestämningen var rätt, och platsen stämmer bra också. Bör dock behandlas som osäker.
 - b) "den okända mås- eller stormfågeln" har jag aldrig blivit klar över. Teckningen är dålig, och det synes tydligt att jag inte kunde se ryggens färg, ej heller stjärtens form. Kan ha varit en rar mås i ungdräkt. Vid denna tid hade jag aldrig sett någon art av gruppen stormfåglar.
 - c) Berganden tror jag på. Jag var helt klar över att denna art visar sig mycket sällan i skånska sötvatten.
- 3) Observera rikedomerna på arter och individer. Många arter uppträdde invasionsartat hösten 1935, t ex grönsiska, större hackspett, även vissa mesar etc. Trevligt med notisen om bofinkarna, som sträckte livligt, en flock per minut!

av teck-
ningen

1935-10-13.

Söndag 13/10 Föne, Kr., Våmb's ängar 8,10 - 15,40.

falken

Kråkan allm
Råkan flera 100-tal
Kajan en flock över Fönesjön
(kl) 9,30 mot SV
Skatan allm
Nötskrika Silvåkraskogen
Staren my. allm
Mindre korsnäbb en flock Föne,
dungarna, även Norregård
Domherre en flock Kalvmossen
Grönsiska allm
10 Steglits Kr SO > 4 ex tillsam-
mans med Fringilla
Hämpling Kr SO, nära Silvåkra
Grönfink Kr SO, 1 ex ♂ ad (även
sett vid) Harlösa
Bofink livligt sträck, flygande
och sittande överallt
Bergfink stor flock Kr SO, > 300.
Pjodd Harlösa
1 Pilfink "
Gulspurv allm Kr SO
Sävspurv 1 ex vid Kr:s avlopp,
(och) 1 ex Silvåkra i ett
fält nära landsvägen
Trädlärkan 5 ex inalles: 2 Föne
(och) 3 Kr V.
20 Sånglärka my. talrik (sist.
Angspioplärkan allm, dock ej som)
Trädpioplärka 1 ex Föne
Talgoxe allm i mesflockarna Silv-
åkraskogen osv
Blåmes allm i mesflockarna Silv-
åkraskogen osv
Svartmes my. allm i mesflockarna
Tofsme ~~mes~~ 4 ex, eller fler, i
mesflockarna
Kärrmes allm. i mesflockarna
Stjärtmes Fönesjön
Kungsfågel som mesarna
Lövsångaren(?) 2 ex i Silvåkraskogen
30 Ärtsångaren ett sent ex Föne i
vassen och Salixbuskarna
Järnsparv 1 ex betfält Norregård
Koltrast flera ggr, bl.a. i rönn
(i) Silvåkraskogen
Taltrast allmän, flockvis i Silv-
åkraskogen
Buskskvätta 1 ex på en gärdesgård
(vid) Norregård, iaktogs länge
Rödstjärt 1 ex Silvåkraskogen
Rödhake my. allm
Gärdsmyg ett par ex Silvåkraskogen,
även iakttaga
Ladusvala unga ex. bl.a. Föne,
Kr.V., Kr.O., Harlösa
40 Större hackspett allm
Spilkråka 1 ex Silvåkraskogen
Pilgrimsfalk ett ex ♀ ängarna.
Ovanligt fräck: jagade en ung
sädgås utefter marken, sedan

63
en häger. Gåsen slog ner!
Så slog ~~den~~ efter en ung
blåhök, allt på 5 minuter.
Tornfalk 1 ex Kr SV (på) ängen,
vidare 2 ex ängarna
Ormvråk mycket allmän, flera
dussin, i skogar osv. seg-
lande, dock ej flockbild-
ning. Ett vitt ex Föne.
Sparvhök likaså ovanligt talrik,
> 10 ex; även ängarna
Blåhök likaså (ovanligt talrik):
1 juv Fönesjön, 1 juv (och)
1 ad Krankesjön över vassen,
1 ad ~~från Fönesjön~~ (och) 3 juv
ängarna!
Blåduva 5 ex lyfte ur dungen
mellan Föne och Kranke,
sågs sedan Kr NV
på ett fält
Ringduva my. allm, flera 100
Fasan allm. flera ställen
Tofsvipa en flock på 34 st
50 högt över Kr mot väster.
Sträckflykt. My. stor höjd.
Glimrade vitt och svart i
luften.
Enkelbeckasin 1 ex flög över
Kr.O. långt håll men tydlig
Sothöna 1000, även alb. på Kr.
Häger ovanligt allm. 13 lyfte
nere vid almen, 27 i en
flock på ängarna 250 meter
nedom stora ladan.
Storskrak 1 ♀ lyfte ur Kr., sam-
tidigt med andflockarna.
Vacker i solen.
Salskrak. Såg desamma som sist
flyga tillsammans med en
stor flock krickor som
blevo uppskrämda av någon
okänd fara
Brunand mycket talrik, flera
hundra
Vigg mycket talrik, flera hundra
Knipan talrikare än förut, en
flock på > 15 i Kr.
Gräsanden my. allm
Bläsanden " "
60 Stjärtand flera ex vid "krick-
stället" vid Kr SO.
Krickan my allm.
Knölsvan ♂ ♀ + 3 juv, dessutom
en ensam ad, utanför almen
Bläsgås iakttagen i den stora
gåsflocken då den satt, +
1 ex i flocken från S
Fjällgås my. vackert 1 ex, litet
65 som en gravand, mörkt, stor
bläs, i stora flocken

FORTS

Sädgås oerhört my. talrikare än
förut, > 800. Satt på ängarna
Skrattmåsar en flock än vid Revinge-
hed på morgonen, > 40 ex mot V.
Fiskmåsar 2 ex Kr.N. (varav) 1 juv
1 ad. Sedan flera Kr.SO.
Gråtrut 1 ad Kr. nära almen
Skäggdopping allm.

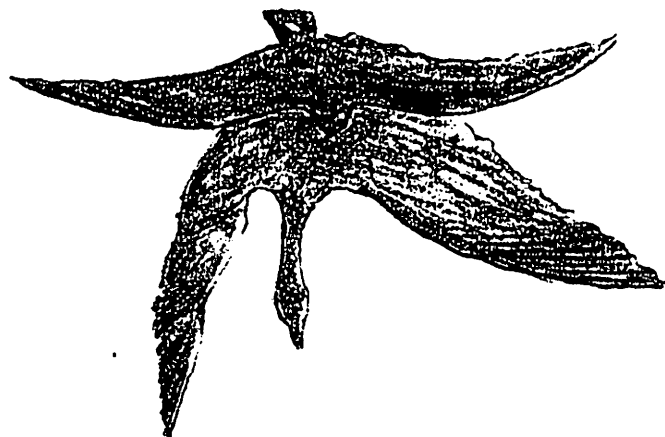
Summa 70 (arter)!
Småfågel, (d v s)
korsnäbb - ladusvala = 34
arter, mycket bra.

70 Kommentarer skrivna vid renskriften av ovanstående, 1986-01-26:

- 1 Ord och förkortningar inom parentes är i regel tillägg, som gjorts vid renskrivandet. Men frågetecknet inom parentes vid lövsångaren finns även i originalet. Artbestämning här alltså osäker. Jag hade vid denna tid ringa erfarenhet av gransångare men visste att den arten ses senare på hösten än lövsångaren.
- 2 Övriga bestämningar säkert riktiga. Fjällgåsen kan naturligtvis förefalla osäker, men just denna höst sågs fjällgäss flera gånger vid Vomb, bland annat av Gunnar Nordqvist som var ytterst fin på gäss, och därtill kritisk, även självkritisk.
- 3 Ormvråk: anteckningen om ett vitt exemplar understruken i originalet! Detta visar att jag redan då hade åtminstone någon kunskap om extremljusa ormvråkar.
- 4 Sothöna: Orden "även alb. på Kr.", som inte är understrukna i originalet, betyder att jag återsåg den albino-sothöna som Nils Noréhn och jag observerade i Krankesjön första gången 15 oktober 1933 (se Fauna och Flora häfte 6, 1933, p. 286-287). Därefter har jag sett den ytterligare ett par ggr. (Rimligen samma individ, även om detta inte kan bevisas).
- 5 Blåduva = skogsduva: ett oläsligt ord i originalet.
- 6 För brunand och vigg ett gemensamt, svårsläsligt tecken i originalet, icke utsatt i renskriften. Troligen står där helt enkelt "Kr", vilket betyder att båda arterna sågs i Krankesjön.
- 7 Även denna dags anteckningar visar tydligt att fågelrikedomen var stor, både ifråga om arter och individer. OBS att det var en utpräglad invasionshöst.

1935-10-17.

Sjöholmen. Rönneholms mosse 17/10 1935 10,37 - 17,40

Pilgrimsfalk? tar prutgås.

Detta inträffade över Rönneholms mosse 400 m. VNV Sjöholmens station den 17/10 1935 kl. 15,52.

För övrigt: > 30 ormråkar, delvis på svindlande höjd.

10 sparvhökar

1 tornfalk

1 fjällvråk

Vigg, sothöns, skäggdopping, skrattnås, fiskmås, gråtrut, ängspip-lärka, trädpiplärka, sånglärka, sävsparv allmän, gulspurv, ladu-svala c:a 10 juv, bergfink, bofink, domherre, gräsand, stjärtmes, blåmes, talgoxe, entita, kungsfågel, taltrastflock. Gransångare: läte: ett kort "tjipp", ben[mörkbruna]glänsande]] kom över Rönneån och satte sig i en - pris och lov! - nästan helt avlövad Salixbuske! Häger 2, gräsänder, rödhakar många, starar, en rall.

Prutgässen, c:a 250 st., kommo från Ö över Ringsjön på c:a 175 m. höjd. De flögo i en stor, något uppdelad flock. Kacklade litet. Då de voro långt bort i V. och blott syntes såsom tunna band, vände jag mig bort från dem och tittade åter ut över Ringsjön. Blott en minut där-efter, då jag åter blickade mot V., kom hela gåsflocken oerhört tätt samlade såsom en stor svart klump tillbaka mot mig under ideliga kast och skarpa svängar, som utfördes alldeles samtidigt, liksom star- eller småvadarflockar (brukar göra). De kommo med susande fart och kack-lade ivrigt.

Jag misstänkte naturligtvis att någon rovfågel skrämt dem men kunde först inte se något. Då inträffar sensationen. Ut ur flocken, som fortfarande är på c:a 150 - 175 m. höjd, faller ett stort svart föremål mot marken. Den första sekunden såg jag inte vad det var, men så uppfattade jag det: en stor falk har slagit klorna i en gås, gåsens huvud och hals hänger redan slappt nedåt, falken arbetar så mycket den orkar för att hålla sitt tunga byte uppe, men det lyckas inte, hela ekipaget faller med svindlande fart mot jorden och försvinner bakom en björkdunge, som växer c:a 100 meter ifrån mig. F.ö. är sikten alldeles fri, jag står på en stor äng i kanten av mossen.

Att hela skådespelet blott tar några sekunder är klart. Någon färg eller andra kännetecken på falken hinna jag inte alls uppfatta - ljuset är också rätt dåligt. Jag springer i den riktning där jag sett fåglarna falla. Under tiden flyger prutgåsflocken, fortfarande

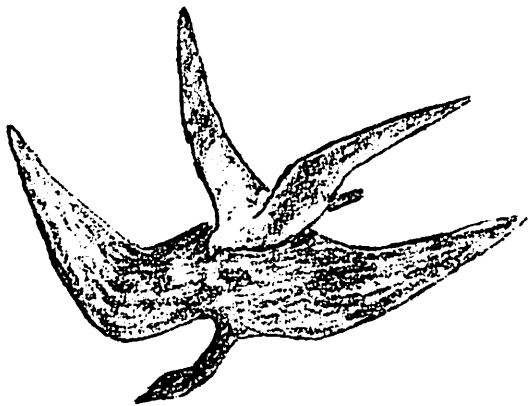
Gåsflocken

FORTS

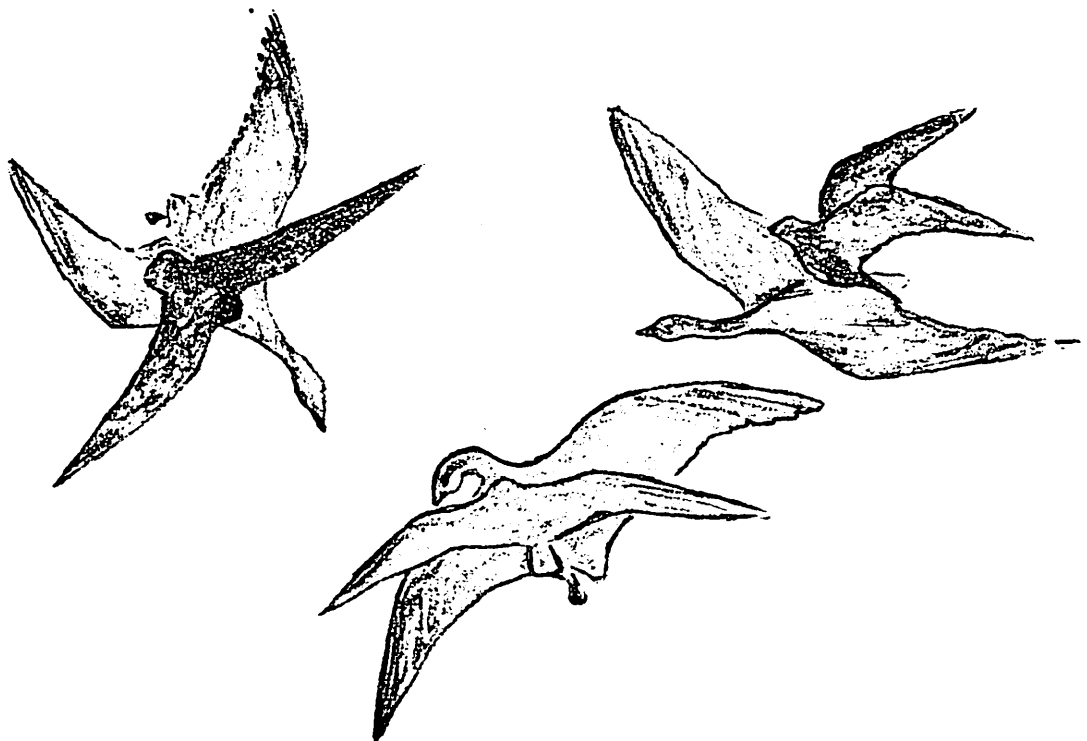
1935-10-17 forts.

tätt samlad, i tvära vändningar och cirklar runt över den plats, där falken med byte störtade till marken. Detta kringflygande pågår i flera minuter, och hela tiden hörs en väldig kör av upprörda kacklanden från flocken. Så småningom lugna de sig emellertid åter, och efter en vidare flyktsväng återtager flocken sin ursprungliga kurs och försvinner i väster. Klockan är nu 16,02.

Jag går och letar på mossen till kl. 17 överallt bland buskar och i diken i hopp att finna de nedstörtade fåglarna men tyvärr förgäves, antingen har väl falken rymt fältet eller också ha de kanske båda störtat ned i någon av stora, tvärdjupa torvgravarna på mossen.

Nedstörtandet

Kommentarer: se nästa sida!

Kommentarer till denna exkursion:

- 1 Anteckningarna inleds med orden: "Pilgrimsfalk? slår prutgås". Frågetecknet fanns ej med från början men sattes dit av mig på tidigt stadium, antagligen bara ett par tre år senare. Jag såg aldrig några goda form- eller färgkaraktärer på den stora falken. Därför borde jag naturligtvis ha använt försiktiga ordalag angående arten. Men vid denna tid ansåg jag jaktfalken som en oerhörd raritet i Skåne, och stora falkar blev därför nära nog automatiskt pilgrimsfalkar i protokollen. Förståeligt och i stort sett berättigat, faktiskt. Ja, det föreföll mig helt enkelt otänkbart att jag skulle få se en jaktfalk i Skåne!
Men ett par tre år senare började jag fundera över saken. Det fanns ingen anledning att ändra åsikten om jaktfalkens sällsynthet. Däremot fanns det kanske skäl att diskutera arten i detta speciella fall. Jag frågade mig om pilgrimsfalken tar så stora byten som prutgås (min litteraturkännedom var klen på den tiden). Äldre kolleger lutade åtminstone delvis åt åsikten att fågeln varit en jaktfalk. Men det lönar sig inte att förlänga diskussionen; jag kommer ändå aldrig att få veta vilken art det var. Och inte heller om falken klarade av situationen. Tyvärr, tyvärr.
- 2 Förteckningen på övriga arter visar att mycket rovfågel var i farten. Iakttagelsen av gransångare är säkert korrekt; jag hade börjat förstå svårigheterna med allehanda sångare och var verkligen kritisk mot egna observationer (och mot andras, för allt i världen). En art i listan är jag nu skeptisk mot, och det gäller trädpiplärkan. Det är ett sent datum, och en närmare redogörelse hade varit motiverad.
- 3 Dessa kommentarer skrevs 1986-02-04.

1935-10-22.

22/10, tisdag. Trots min förkylning reste jag kl 10,04 till Tjörnarp. Vädret var klart, kyligt, nästan lugnt. Frost hade det varit under natten, och rimfrost låg på alla skuggiga ställen, i mot norr vettande skogsbyn osv. Till och med kl. 13,30 låg is kvar på vattenpölar osv.

Jag gick vid sjön och kyrkan och fotograferade. Småfågelflockar mycket rikliga: berg- och bofink och gulspurv särskilt allmänna, även grönköling, större hackspett. Nötväcka allmän, en trädkrypär, en flock rödvingar, 2 dubbeltrastar. Nötskrika my. allm., > 20 iakttagna. Domherre flera flockar. Litet gräsänder i sjön.

På resan upp en my. stor flock vipor vid Örtofta, > 100 ex. Rätt sent. En ormvråk från tåget vid Örtofta.

En ensam ladusvala juv. vid Tjörnarp, norr om stationen.

Rödhake och gärdsmyg, mesar: blåmes, entita, talgoxe, allm. Hoppas fotografierna bli bra. I så fall kunna de bli mycket vackra.

Kommentar gjord vid renskrivandet 1986-01-27:

Flera fotografier blev verkligen bra och finns åtminstone delvis i behåll. Osäkert om negativen finns kvar.

1935-10-27.

heldag

Artlista d. 27/10, (~~heldag~~ Kr.. Vomb med Y. Cederholm, Vollsjö, och T. Nyholm, Örebro. Utsökt dag:

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Nötskrika

Stare
Större korsnäbb
Domherre
Grönfink
Bofink

Bergfink
Gråpjodd
Pilfink
Gulspurv
Sånglärka

Berglärka läte!!
Angspioplärka
Talgoxe
Blåmes
Svartmes

Kungsfågel
Dubbeltrast läte!!
Koltrast
Strömstare
Rödhake
~~Domherre~~

Gärdsmyg
Större hackspett
Pilgrimsfalk
Tornfalk
Fjällvråk

Ormvråk
Havsörn
Blåhök
Ringduva
Rapphöna

Fasan
Morkulla!
Vattenrall
Sothöna
Häger

Storskrak
Brunand
Vigg
Knipa
Skedand

Gräsand
Kricka
Bläsand
Stjärtand
Sångsvan

Knölsvan
Sädgås
Bläsgås
Skrattmå
Fiskmå

Gråtrut
Havstrut
Skäggdopping

= 58

Vädret fint när vi startade från Grand Cafe i Harlösa kl. 9,00. Gick via landsvägsbron, där den - helt säkert skadade - vackra bläsanddraken låg kvar precis som för 14 dagar sen; gick sedan ner utefter ån, över Klingvallsån och ut på ängarna. Här var stora över-
svämningar. Här låg en förfärlig massa gräsänder, och på ängarna stodo många gäss, som lyfte i flockar så småningom. En stor del av

1935-10-27 forts.

dem kom i utmärkt belysning förbi; alla voro sädgäss, c:a 250. Plötsligt lyfte en örn här, en mörk en, Havsörn. Kråkor funnos i massor på översvämningarna. Andflocken lyfte för örnen, det var flera hundratals gräsänder. Längst bort över ån flögo också andra änder, bläsänder, viggas, knipor. En ormvråk kom över här, och en ung blåhök seglade långt ute över en vass på översvämningarna. Pilgrimsfalken svävade här, jagade kråkor på ett fält framför oss, flög över gässen. En flock grönfink flög över, 12 ex. Ängspioplärka allm. i flockar.

En rätt överraskande iakttagelse var följande: vägen upp till Våmb's Norregård var full av stora vattenpölar. I ett av de små alleéträden vid vägen satt en flock på c:a 15 finkfåglar; plötsligt flögo alla ned till en vattenpöl och började dricka. Fåglarna var korsnäckbar, verkade stora och massiva. Bland dem var flera utsökt vackra gamla hanar. Sedan de druckit flög de upp igen men flyttade sig ut till en ensam tall som står nära vägen här. Här sutto de delvis i profil mot det skarpa ljuset, och jag såg då att deras näbb var ytterst hög och kraftig vid basen samt relativt kort. Det syntes på flera stycken. Näbben såg ut så:
Jag är för min del övertygad om att det alltså var större korsnäckbar.

Domherrar: arten befanns vara my. vanlig, flög över ibland.

Vi gick ned till Våmbsjöstranden. 2 örnar syntes på långt håll över "furet".

Vi följde stranden utefter sjön långt ner bakom furets hörna: här sågs rödhake, gärdsmyg var allmän. (Även sågs) flockar av kungsfåglar och blåmes, talgoxe, svartmes.

Häger c:a 5-6-7 bakom stora ladan. Över både översvämning och sjön svävade förvånande mycket skrattmåsar, inalles c:a 75 - 100, kanske ännu my. flera. Även en ung och ett par gamla gråtrutar och ett par gamla fiskmåsar syntes här över sjön.

Ett tu tre flög en strömstare upp vid stranden! Den slog ner blott 20 meter längre bort, och det var ytterst intressant att se hur den sökte föda. Det var pålandsvind, visst icke särskilt svag, och vågorna slog in och bröto sig riktigt bra mot sandstranden, som här var m.e.m. gräsbevuxen i vattenbrynet. Fågeln slog ner ungefär där vattnet skulle stått vid stiltje. Den vände näbben ut mot sjön och blev gång på gång översköld av vågorna. Den stod dock kvar på samma ställe på botten, och jag kunde se att den, då vågen just slog in och ofta helt sköljde över den, böjde sig ned och plockade i den detritus osv, som vågen här vid stranden rörde upp eller spolade in. Endast en gång, då den var rätt långt ute och fick en stor våg över sig, förlorade den fotfästet och slungades c:a 1 meter in mot land. Men det syntes tydligt att den var van att bli behandlad så dagligen och stundligen; den var ögonblickligen på fötter igen och tog några steg ut mot vågorna.

Allt som allt en mycket intressant iakttagelse.

Över Våmbsjön här tämligen nära vägen syntes ofta änder av olika slag komma. Även enstaka smärre flockar på 2 - 5 individer av sädgäss kommo flygande längs vattenytan. Änderna utgjordes dels av gräsänder, bläsänder och några krickor, dels av stora viggflockar samt knipor. Tre gamla knipor kom flygande nära stranden, de lyste på kilometerhåll i solskenet. Se nedan!

Vid udden låg flockar av gräs- och bläsänder.

Bortom udden syntes i vasskanten förutom nyssnämnda arter också en flock dykänder, mest brunand. Tre krickor for i rasande fart längs en vasskant.

Vi gick och letade efter örnar här i Furet. När vi gått bortom udden, ämnade vi ge upp och vända tillbaka. Då, ett tu tre, kom en jättelik gammal havsörn med benvit huggare och utbredd, snövit stjärt flygande på låg höjd inne bland furorna på väg mot sjön. Avstånd c 70 meter. Det var en syn. På c:a 5 meters höjd for den ut över vattnet. Änderna flydde, men örnen började segla och steg allt högre och högre, samtidigt som den förflyttade sig ner mot SO. Då lyfte därnere en otrolig massa änder, förutom gräsänder en jättelik flock på över 200 granna bläsänder. Några skäggdoppingar, både juv och ad, låg i sjön.

Vi stod länge kvar och bara sågo ömsom på örnen och ömsom på varandra, dock mest på örnen ända tills den försvunnit bakom skogen långt borta. Då gick vi med full fart tillbaka tvärs igenom furet till Våmbs by. På hela (denna sträcka) såg vi endast en anmärkningsvärd sak, nämligen en morkulla, som lyfte ur ett snärjigt ungtallsbestånd nära byn och blott c:a 5 meter framför oss. Trevligt.

I Våmbs by fick vi ett par bullar och litet vatten. Gick sedan ut förbi Södergården. Härute satt gässens huvudstyrka, väl 700-800 inalles. Cederholm uppskattade gås-antalet i sin helhet till ungefär 1000, och det tror jag är rätt. Belysningen var dock dålig, och trots att Cederholm gjorde en kringgående rörelse lyfte gässen ej som vi ville utan for bort utan att vi hade chans att se bläsgässen i flockarna. Däremot hördes de, och en stund senare lyckades vi verkligen till allas och särskilt Nyholms förnöjelse se en bläsgås rätt bra i en liten flock på 6 st, som kom över oss.

Våmbs södergård: Passer, domherrar i granna flockar, bo- och bergfink, gulspurv. 8 raphöns i en flock. Härute, sedan gässen lyft första gången, hade vi emellertid turen att se berglärkan något alldeles extra förnämligt. En flock på 9 fåglar kom utan läten flygande och slog ner på det jordiga åkerfält som vi stod på, c:a 20 meter framför oss. 'Pass på, det är berglärkor! sade jag på skämt; jag trodde nämligen att det var sånglärkor. Men min själ sade inte Nyholm: "Sannerligen om Du inte har rätt"! Vi smög fram mot fåglarna som sprang i plogfårorna. Det befanns att man med försiktighet kunde komma dem på 7-8 meters håll. Att beskåda dessa utsökta lärkor i kikare på sådant håll var verkligen en högtid. Slutligen lyfte de och for bort i snabb flykt under utstötande av sina karakteristiska läten, som jag känt i c:a ett års tid.

På väg till Silvåkra kvarn sågs f.ö. en fjällvråk mycket bra, sittande och seglande. Flera ormvråkar på olika håll. Sånglärkor.

Nu inträffade intet förrän vi kom ner till Kranke SO. Här sågs gräs- och brunänder och otaliga sothöns, vidare häger, ormvråk och en del skrattmåsar. Koltrast, domherre, Fringillor.

Änderna längre mot väster: en skedandhona låg och sörplade vid stranden. Krickor, gräsänder, 5 stjärtanddrakar!! Och många hundra vingar och sothöns och därtill bläsänder osv. låg eller flög här.

Vattnet var formligen uppfyllt av fågel i tjocka bankar.

Kommentarer skrivna i omedelbar anslutning till renskrivandet av ovanstående anteckningar, 1986-01-28:

1. Den i texten först nämnda, mörka örnen kunde vi inte bestämma säkert, trodde på kungsörn ehuru med tvekan. Men detta ändrades till havsörn mycket snart, antagl. redan när jag berättat om fallet för Arne Bergengren och/eller Gunnar Nordqvist eller andra äldre kolleger.
2. Betr. de 3 flygande kniphannarna har jag anförat att åtminstone något ex hade trekantig, uppåt spetsig vit fläck på huvudet och kanske ngn annan suspekt karaktär som "pekade i viss riktning". Men jag var förståndig nog att inte säga mera än så. Fåglarna sågs utmärkt, men om kindfläcken hade underlig form var det säkert ett ruggningsfenomen.
3. OBS även här den stora rikedomen på fågel både i Vombsjön och Krankesjön och på ängarna!!

SLUT

Tiden 30 oktober - 9 november 1935 gick jag på skogsvårdskurs på Karsholm i nordöstra Skåne. Det var väl ett tjugotal deltagare, mest lantbrukarsöner och skogsarbetare men även ett par unga godsägarpojkar, och så Arne Klementsson och jag. Chef för kursen var länsjägmästare Frank af Petersens i Kristianstad. Hur vi kom med minns jag knappt, men det står för mig en mycket svag erinran att jag såg en annons om kursen i dagspressen, blev entusiastisk för saken och fann samma inställning hos Arne. Det var en lärorik kurs, och man fick en uppfattning om hur skogen betraktas ur praktisk och ekonomisk synpunkt vid denna tid.

des

Jag har inga anteckningar om djurlivet, utom den lakoniska raden: "varfågel , sidensvans, vipa" Och därtill "även nattskärre en kväll".

Kommentar 1986-01-29: Observationen av nattskärre är absolut riktig. Arne och jag och ett par tre andra satt utanför vår förläggning en kväll, efter jobbet och kvällsmålet. Det var milt och stilla och alldeles mörkt men lampsken från huset. Då, ett tu tre, kom en nattskärre framflygande i ögonhöjd, blev klart synlig alldeles framför oss, bromsade upp ett ögonblick och försvann i mörkret. Vi såg den utmärkt, och jag minns tydligt Arnes ord: "Nattskärre, det va djävligt sent!". Även tonfallet minns jag, liksom också min egen häpnad. Detta är fortfarande det senaste datum jag har för nattskärre från Sverige. Exakt datum står inte i anteckningarna, men det var mellan 1 och 5 november.

1935-11-10.

(72)

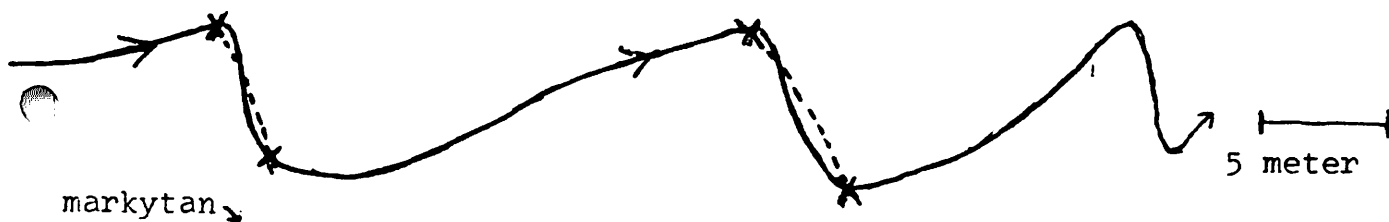
Våmbs ängar, Våmbsjön men ej Krankesjön 10/11 1935, ensam.

Kråka my. allm., se ock
nedan
Råka my. allm.
Kaja
Skata
Stare 5 unga gick vid
bron över ån, Harlösa
Domherre lockade allmänt
Vanliga gråsiskan, en
flock c:a 40 i alar-
na nära översvämn.
Lockade ivrikt, (var)
orädda; enbart huvud-
formen
Grönsiska 5 st över äng-
arna
Gulnäbbad hämpling: en
flock på 15 i allén
mot Norregård
Bofink hördes, men ej
bergfink
Pjodd
Pilfink

Gulspurv
Snöspurv 1 ♂ ad
vinter, Våmbsjöns
strand, orädd.
Sånglärka
Ängspioplärkan 2-3 ex.
ängarna, 40 ex på
sandslätten mellan
Norregård och Våmbs
by.
Talgöxe
Blåmes
Tofsmes
Svartmes
Kungsfågel
Gärdsmyg
Pilgrimsfalk
Tornfalk
Ormvråk
Fjällvråk
Fasan
Söthöna
Häger

30 Storskrak
Salskrak 2
Vigg
Knipa
Skedand
Gräsand
Bläsand
Kricka
Stjärtand
Sångsvan
Bläsgås
40 Fjällgås
Sädgås
Skrattmå
Fiskmå
Havstrut
Gråtrut
Skäggdopping
Smådopping Vomb-
48 sjön, Stora ladan

En egendomlig iakttagelse betr. en kråka, som kom flygande över sandfältet mellan Våmbs Norregård och Våmbs by, mot sjön till. Den hade ett föremål i näbben, ganska stort, c:a 1 dm långt, men vad det var vet jag inte. Kråkan flög rakt fram, steg så något uppåt, släppte föremålet och dök sedan som en pil ned efter det och fångade det i luften. Steg så åter upp & upprepade samma sak ytterligare 2 ggr. Fågeln flög på c:a 12-15 m. höjd, och när den släppte föremålet föll detta på grund av kråkans hastighet brant, något snett, till marken. Jag såg ej att föremålet rörde sig på minsta sätt. Så här såg det ut:

Det var ytterst egendomligt att se. Måne det var en lek, eller kanske kråkan tänkte träna för den svåra konsten att fånga byten i luften??!

Kommentarer 1986-01-29:

- 1 skissen visar naturligtvis kråkans flygväg, och skalan är förstås approximativ.
- 2 OBS att det forskningsområde, som vi nu kallar etologi, låg i sin linda på 30-talet, och att terminologin var därefter. Visserligen skulle nya tider snart komma, genom Lorenz och Tinbergen m fl, men dem kände jag inte till år 1935.
- 3 beträffande gässen se kommentarer under 1935-11-22.

1935-11-14.

Våmbs ängar, Våmbsjön, Furet, Krankesjön, torsdag 14/11 1935.
Artlista:

Kråka 100-tal	Stenfalk 1 ♂	Stjärtand 20!
Råka 100-tal	Tornfalk 3	Kricka > 900
Kaja allm	Kungsörn 1	Knölsvan 5
Skata allm	Fjällvråk 2	Sångsvan 9 + 2
Nötskrika 1	Ormvråk 3, kanske	Bläsgås 2
Korsnäbb, större?, 1	flera?	Fjällgås 1, fler?
Domherre flera flockar	Havsörn 1	Sädgås > 2000
Domherre flera flockar	Duvhök 1 ♂ ad Kr	Spetsbergsgås 2!
Gråsiska 3 flockar	SO.	Vitkindad gås 3!
Grönsiska några	Sparvhök 1	Skrattmåsar > 40
Bofink några	Blåhök 4	Fiskmåsar > 10
Pjodd	Ringduva 5 + 2	Havstrut 1
Pilfink	Rapphöna 4 + 5 + 4	Skäggdopping 2
Gulspurv många	Fasan allm	Dessutom troligen
Ängspiplärka några	Tofsvipa 62!	en halvenkel.
Talgoxe allm	Dubbelbeckasin 1	Utmärkt vackra kron-
Blåmes allm i vassar	Enkelbeckasin 4	hjortspår
Svartmes flera	Sothöns > 300	Rävspår
Tofsmes 1	Häger 5	Rådjur
Entita 3	Storskrak c 25	Harar
Kungsfågel allm	Salskrak minst 4!	Intressanta iakt-
Koltrast allm	Brunand c:a 20	tagelser föreligga
Rödhake 1	Vigg > 200	för följande arter:
Gärdsmyg 1	Knipa > 100	Väg:
Gröngöling 2	Skedand 3	
Större hackspett 3 eller	Gräsand > 1500	
flera	Bläsand > 300	

Kommentarer skrivna 1986-01-30:

- 1 Listan innehåller även "Brun kärrhök 1", men denna art har strukits, tydligen på ett tidigt stadium, med motiveringen: "kan ej anses säker. Medtages ej!"
- 2 Frågetecknet efter ordet "större" vid korsnäbben finns i originalet.
- 3 Observera att den enda understrukna arten är duvhök! Jag var fullt klar över hur sällsynt duvhöken var här på 30-talet
- 4 Obs. också utropstecknet efter vissa arter, nämligen den stora vipflocken samt salskrak, stjärtand, spetsbergsgås och vitkindad gås.
- 5 Jag betvivlar observationen av dubbelbeckasin!
- 6 Spetsbergsgås och vitkindad gås är absolut riktiga. Beträffande fjällgås se kommentar till 1935-11-22.
- 7 Observera de sista raderna av renskriften! Jag avsåg att göra närmare anteckningar om vissa arter, och om vandringsvägen, och jag reserverade utrymme för detta, men ingenting mera blev skrivet, tyvärr. Naturligtvis reducerar detta anteckningarnas värde, liksom på många andra ställen i protokollen från dessa tidiga år. Men även anteckningarna från denna dag visar tydligt hur rikt fågellivet var, exempelvis på andfågel men även rovfågel och tättingar!

1935-11-19.

19/11, Bökebergsslätt, Yddingen, Fjällfotasjön, Sjödikena, Roslätt, Svedala. Artlista:

Kråka allm
Skata allm
Nötskrika allm
Mindre korsnäbb allm
Domherre allm
10 Gråsiska en flock, 30 st
Grönsiska en flock, c:a 300
Bofink rätt allm.
Bergfink ytterst allm., en flock
c:a 1000, flera småflockar
10 Gråsparv
Gulspurv en flock Sjödikena 10 st
Sånglärka 3 st i en flock
Trädkrypare 1
Talgöxe mycket allm., ojämförligt
talrikaste mesen, > 100
Blåmes 7-8
Svartmes 1
Entita allm, > 20
Kungsfågel my.allm.
Järnsparv 1, alldeles vid Hol-
meja i en rishög
10 Snöskata en flock, c:a 32
Rödvinge 2 vid Yddingen, 4 nära
Roslätt
Koltrast allm
Rödhake ett par st.
Gärdsmyg allmän, många, överallt
Gröngöling 1, ej noga undersökt!
Flög bort
Större Hackspett allm.

Havsörn 1 ad över Ydd. 2 ggr
Fjällvråk 1
Ormvråk flera, däribland en
nästan helt mjölkvit!
Ringduva 2 + 10, den senare
30 flocken vid Roslätt i en bok
Fasan my allm.
Sothöna i kärret
Häger allm
Storskrake 4 + 19, i första
flocken 2 ♂♂ ad, i sista
flocken 1 dito.
Salskrake 1 my. vacker ungfågel
i kärret med viggarna och
brunanden
Brunand 1 ♂ ad i kärret
Vigg 17 st, mestadels juv,
i kärret
Gräsand 4 i kärret, och c:a
200 i Fjällfotasjön
Knicka en i Fjällfotasjön
40 Sädgås 20 st Klågerup söder om
stationen
Skäggdopping ett par i Yddingen
41 Gråhake? långt ute på Ydd. en
flock på några mörka, vit-
kindade doppingar, säkert
gråhake.
Däggdjur! rådjur, hare, ekorre,
kanin samt kronhjort! se nedan

Växter: Ormgranen, f. virgata, nära Bökebergsslätt, fotograferades. Den är stor, > 10 m., alldeles rakvuxen och saknar numera grenar på de nedersta 4 meterna av stammen. De undre grenarna kan man nätt och jämnt nå. Jag fann ett skott, ogrenat, friskt, c:a 60 cm. långt, som jag tog med hem. Dessutom en gren av vidstående utseende:

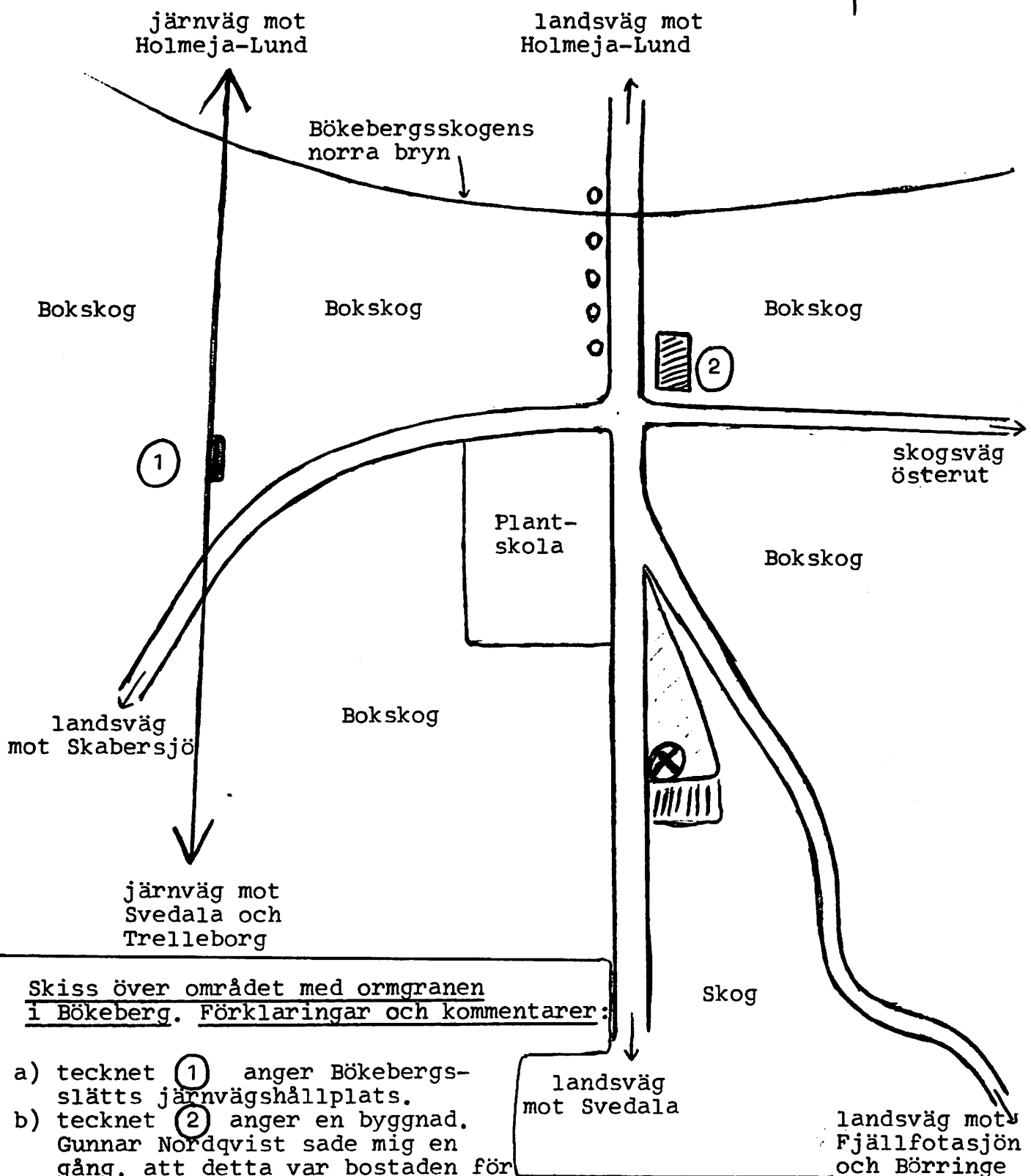
Det längsta skottet här torde vara c:a 130 cm. långt. Jag skall taga hem det sedan vid tillfälle. Båda dessa grenar hade väl blåst ner, trol. för ganska länge sedan.

Kommentarer 1986-02-01:

- 1 Understrykningar etc. som i original-anteckningarna, likaså frågetecknet vid gråhake(-dopping). Denna art därför osäker, trots texten!
- 2 Av ordvalet framgår också att iakttagelsen av gröngöling ~~måste~~ varit högst bristfällig!
- 3 Inga fler anteckningar finns, trots ordvalet vid kronhjort och trots att utrymme reserverats.
- 4 "Kärret" beläget strax söder om Yddingen, söder om vägen Bökebergsslätt - Roslätt.

- 5 den stora ormgranen, som växer i bokskog nära (dåvarande) Bökebergsslättens järnvägshållplats, hade jag funnit redan på någon av mina första exkursioner ditner, troligen år 1933 eller -34. Sedan dess har jag demonstrerat den för deltagarna i många exkursioner.
Se skiss nästa sida, med kommentarer!

Norr
↑

Skiss över området med ormgranen i Bökeberg. Förklaringar och kommentarer:

- tecknet ① anger Bökebergsslätts järnväghållplats.
- tecknet ② anger en byggnad. Gunnar Nordqvist sade mig en gång, att detta var bostaden för en på Skabersjö anställd jägare, samme man som sköt den första i Sverige anträffade ormörnen. Enligt Gunnar hade skytten stått invid detta hus; över honom hade passerat ett starkt ormvårksträck. Mot dessa hade han enligt uppgift inte skjutit, men när en extra stor rovfågel visade sig, sköt han den, och det var ormrörnen!
- tecknet ⊗ anger ormgranens plats. Linjerna närmast däromkring kan jag inte förklara, men ormgranen stod inne bland bokar, och jag tror att ett tätt unggrane fanns strax söder om ormgranen.
- denna skiss är kopierad ur min dagbok "Ornis Scanica III", p. 95.
- ungefärlig skala: avstånd ormgranen - huset kanske 200 meter.

1935-11-22.

Krankesj., ängarna, Furet, Våmsjön, Heljesjön, fred. 22/11 1935.
Arne Kl, Folke Nystrand, ego.

Kråka
Råka
Skata
Större korsnäbb
Mindre korsnäbb
Domherre
Gråsiska
Bofink
Gråsparv
Pilfink
10 Gulsparv
Gulnäbb. hämpling
Sånglärka
Ängspioplärka
Talgöxe
Blåmes
Svartmes
Entita
Kungsfågel
20 Sidensvans en flock
nära Harlösa
Koltrast
Snöskata

Gärdsmyg allm.
Större hackspett
flera ex
Jorduggla
Pilgrimsfalk
Tornfalk
Fjällvråk
Ormvråk
30 Havsörn
Sparvhök
Rapphöna
Fasan
Orre
Storspov!
Enkelbeckasin
Sothöna + alb.
Häger
Storskrake
40 Salskrake
Brunand
Vigg
Knipa
Gräsand

Kricka
Bläsand
Stjärtand
Sångsvan
Bläsgås
50 Fjällgås
Sädgås
Spetsbergsgås
Vitkindad gås
Skrattmå
Fiskmå
55 Gråtrut?
Ett par till, vilka?

Översvämningarna hyste relativt mycket fisk- & skrattmå.

Några små gåsflockar lyfte på ängen med Juncus osv. nära den lilla barrdungen vid Våmsjöns NV. hörn. Bland dessa gäss voro de 3 vitkindade, som voro ytterst trevliga att återse. Arne hade aldrig sett dem förut, utom på planscher. En gås lyfte ej: den gick lugnt och betade bland tuvorna nere vid Översväm., tills vi var 20 meter ifrån den! Ytterst originellt beteende! Det befanns vara en ung bläsgås, utan bläs, med helt kötttröd näbb och svart nagel samt gul-röda ben.

Översvämningarna voro fågelrika. Här lågo 6 sångsvanar, mycket gräsänder, > 500, bläsänder 200, några storskrakar, sothöns, rätt mycket vigg & knipa.

Våmsjön härbärgerade i en liten vassrugge nära udden en flock på c:a 800 krickor, som vi skrämde upp. De lågo p.s.s. sist. Vidare några stjärtänder.

Från ängarna ut över furet kom först en gammal havsörn och sedan en ungfågel, verklig uppvisning, oändligt ståtligt.

I Våmsjön låg också en salskrake juv., en del storskrakar, mest honor & ungfåglar, samt litet knipor osv. Vid Våmsjöns strand lekte två ormvråkar + 1 sparvhök. De kastade sig i vild fart ner gång på gång alldeles efter varandra.

Furet hyste mesar samt både större & mindre korsnäbb i flockar el. enstaka. Många voro gamla hanar, utsökt vackra, tegelröda, klängande eller sittande i talltopparna.

En orrhöna satt i ett träd alldeles vid Våms kyrka. Gråsiskeflockar här samt några individ nära Heljesjön. I denna låg mycket gräsänder, sothöns & dykänder, däribland 4 salskrakar. 1 enkelbeckasin vid stranden.

Vi gick en vid runda mot söder, då vi korsade ängarna på väg till Silvåkra. Här fanns först, nära Heljesjön, 3 rådjur, 1 med granna horn,. Några ängspioplärkor & sånglärkor funnos kvar.

Härute stötte vi på gässen. Vid smärre översvämningar lyfte småflockar av sädgäss, en flock innehöll också några fjällgäss (läte!). 6 sångsvanar styrde på stor höjd iväg över oss. De voro alla gamla.

Plötsligt lyfte en flock framför oss i god belysning. En av

76
FORTS

1935-11-22 forts.

gässen hade en enastående vacker, silvergrå, glänsande färg på nästan hela vingen. Jag såg också färgen på benen i uppfloget. Spetsbergsgås, säkert den gamla fågeln. Tutte har sett 3 brachyrhynchus härute, 1 ad. Bläsgäss syntes åter (läte!). De vitkindade likaså.

Vi gick upp mot vägen Silvåkra - Veberöd. En pilgrimsfalk kom med hög fart förbi och försvann i norr. Häruppe, på en liten mosse, stod en storspov! Vi hade flera gånger med häpnad hört dess vackra läte och undrat om det var något sattytg med i spelet, men, som sagt, här stod fågeln livslevande & lyfte tutande när vi kom.

Krankesjön erbjöd intet sensationellt. Hela raden av änder, även brunänder, var rikt representerad. Fiskmåls låg i vasskanten, sothöns flera 100, även den vita.

Revinge rungor: i skymn. en jagande jorduggla. Hörde snöskatflockar på vägen till stn.

En kråka arbetade sig nere vid Furet med mycken möda ifatt den unge havsörnen och slog efter den, ja, det såg ut som om kråkan nästan satte sig på den i luften! Örnen gav fan i den plebejiske kråkrackaren.

Gulnäbbad: en flock vid Revingeby på utresan.

Kommentarer, skrivna 1986-02-02:

- 1 Personer: Arne Kl. = Arne Klementsson. - Folke Nystrand var en naturintresserad medicinare, som rätt ofta deltog i våra exkursioner på 30-talet. - "Tutte", som omnämnes i texten, är förstås Gunnar Nordqvist. När han omtalades använde vi - och de flesta andra av hans bekanta - oftast "smeknamnet". Men inte när han tilltalades, ty det gillade han inte.
- 2 Originalanteckningarna har i detta fall inte gjorts omedelbart efter exkursionens slut, något som framgår av de sista orden i artlistan. Under dessa tidiga år hände det ibland att jag gjorde mina dagboksanteckningar i efterhand, en eller två eller några få dagar efter exkursionen. Detta är förstås en mycket dålig metod. Dessbättre lärde jag mig snart hur viktigt det är att anteckna direkt efter slutet på en utfärd eller, allra bäst, att föra löpande anteckningar i fält.
- 3 Vid renskrivandet har jag som vanligt följt originalet noga; dock brukar jag slopa parentestecknen. Om sådana finnas, brukar texten inom parentes utgöra tillägg, gjorda vid renskrivandet. Men de korta orden i dagens text inom parentes vid fjällgås och bläsgås finns i originalet.
- 4 Artbestämningar m m:
 - a) Det är kanske tveksamt om jag år 1935 var tillräckligt kritisk vid bestämningen av större resp. mindre korsnäbb. Men faktum är att större korsnäbben denna höst fanns relativt talrikt i Skåne. Och av den mindre arten var det stor invasion.
 - b) Det är ju bekant sedan länge att fjällgåsen bara uppträder som mycket sällsynt gäst i Skåne. Detta hade vi klart för oss, eller fick kanske veta just hösten 1935 av Nordqvist och Bergengren. Men faktum är att några få fjällgäss fanns bland sadgässen på Vombs ängar hösten 1935. Antagligen hade de upptäckts av Nordqvist. Och de sågs även av andra, däribland av mig. - Spetsbergsgåsen är absolut riktig; den såg jag första gången 4 oktober i år, tack vare Nordqvist (se dagbok!). - Vitkindad gås: ny art för dagen för Arne Klementsson. Sedd av mig och andra tidigare i höst. När detta berättades för Arne, sade han att han visserligen aldrig sett arten i levande livet, men på planscher hade han sett den. För det yttrandet fick han förstås uppbära mycken smälek. Men idag fick han alltså arten "på riktigt". - OBS också att albino-sothönan sågs även idag!! Därtill flera trevliga arter: orre väl det finaste, den abnormt försenade storspoven, vidare jorduggla, sidensvans, och fortfarande ett avgjort rikt fågelliv både ifråga om arter och individer.

1935-11-26.

Den 26/11 hade Dansk Ornithologisk forening sammanträde på St. Nørregade 10, Köpenhamn. Gunnar Nordquist och jag reste över. Vi ha varit tillsammans mycket på sista tiden.

Härinne var en massa folk samlat. Föredrag hölls av Kommunelaerer Rasmussen om Iakttagelser vid ett par bon av Circus pygargus. Utsökt vackra bilder, de bästa jag någonsin sett.

Härefter talade Berndt Løppenthin om Ringtrastens häckning på Bornholm i somras. Den har aldrig förut häckat i Danmark, och den kommer väl trol. ej att göra om det heller. Boet med de 4 äggen hade övergivits och tillvaratagits mot slutet av sommaren, och det visades nu upp här. Vi diskuterade vad det kunde ha varit för en ras av Turdus torquatus som slagit sig ned där, om det möjligen varit den i de sydeurop. bergen häckande eller om det var fråga om en "devierad" och "abbrevierad" flyttning av den skandinaviska rasen. De där begreppen tycker jag inte om, de äro alltför teoretiska och kunna, för att ur minnet citera Sven P. Ekman, "blott undantagsvis diskuteras på allvar". I F. & F. brukar Lönnberg, numera gammal och grå, med förkärlek diskutera sådana saker, ofta dragande ut det hela in absurdum. Så fört ett exemplar av t.ex. biätaren el. rosenstaren blivit anträffat uppe i norra Lappland, diskuteras dessa fynd på flera sidor i F & F. Naturligtvis kan man kalla förekomsten för deviation, prolongation el. dyl., men den är - åtminstone i regel betr. sådana ströfynd av enstaka ex. - väl ej mycket annat än en "tillfällighet", d.v.s. orsakad av storm, vilseflygning, kanske abnormt & felaktigt lokalsinne hos fågeln osv. -

Overlaege O. Helms talade sedan om äldre dansk fågellitteratur & demonstrerade flera sällsynta, lustiga gamla arbeten, t.ex. "Forslag til forbaetring av fuglesången i våra skogar" m.m.
vore skove

Härefter blev det ett animerat samkväm i all enkelhet: ett på förhand beställt antal smörgåsar, gamle Carlsberg el. Citronsodavand, akvavit för den som ville, kaffe och "sandkage". Det hela, 1 öl, 3 utmärkta smörrebröd, 1 snaps, kaffe och kaka, kostade mig (danska pengar) 2,25. Vi pratade mycket, Løppenthin, Madsen (formanden), Paludan, m.fl., Tutte & jag.

Övernattning på Hotel Nordland.

Tillbaka kl. 8,00 nästa morgon.

Kommentarer:

- 1 renskriften följer originalet noga, inclusive parentestecknen och placeringen av orden 'vore skove'.
- 2 det här var antagligen ~~min~~ första gången jag deltog i ett rent zoologiskt föreningsmöte utanför Sverige. Därmed också första gången jag bevistade ett möte i en ornitologisk förening, ty någon sådan förening fanns ju ännu inte i Sverige (om man inte vill anse Måkläppsföreningen som en ornitologisk förening; men faktiskt är den ju en naturskyddsförening). - I Sverige, närmare bestämt i Lund, hade jag alltsedan hösten 1931 deltagit i sammanträden i Entomologiska Sällskapet och i Zoologisk-Geologiska Föreningen.
- 3 Det var givetvis Gunnar Nordqvists förtjänst att jag kom med till Köpenhamn. Själv skulle jag inte drömt om att resa dit ensam. Redan från hösten 1931 kände jag säkerligen till att en Dansk Ornithologisk Forening existerade, men medlem i föreningen blev jag först år 1937.
- 4 Gunnar Nordqvist stavade sitt namn med v. Det är ett bevis på grov okunnighet att jag i originalet (rad två uppifrån härövan) stavade namnet med u.
- 5 Det är intressant att uppliva minnet av denna färd. Gunnar Nordqvist har förvisso betytt mycket för min "ornitologiska uppfostran". Även för min uppfostran i övrigt för den delen!
- 6 Dessa kommentarer skrivna 1986-02-05.

- 7 citatet ur minnet är från Sven Ekman: Djurvärldens utbredningshistoria på Skandinaviska halvön, ~~1922~~ 1922, p. 345. Den boken köpte jag omkr. år 1933, och den var min ~~favorit~~ favoritlitteratur länge därefter.

1935-11-28.

Sjölunda, "Skiddespiss", Arlöv, 28/11 1935 11,30-13,45 Solo.

Kråka allmän

Kaja otroligt allmän på avstjälpningsplatsen, många många 100-tal.

Skata 1 Arlöv

Stare 10-12 st. nere vid skjutbanan

Grönfink en mycket stor flock, 70-80 (styck) vid skjutbanan

Gråsparv

Pilfink: bl.a. i grönfinkflocken

Snösparv: flera st. vid stranden

Tofslärka

Ängspiplärka 2-3 st. kvar

Järnsparv 1 ex nära avstjälpn.

Rödhake

Sparvhök: 1 ♀ höll till nära förbränningsplatsen. Mycket orädd, flög blott 20 - 50 m., då den uppskrämdes

Tornfalk 1 starkt rödbrunt ind. på den lilla skräpiga ängen här innanför nya vägen. Fladdrade länge i luften. Jagades ilsket av en kråka

Pilgrimsfalken 2 st. När jag stod uppe vid "krickvattnet" och tittade upp mot den mörka himlen i NO, såg jag en liten liten punkt röra sig högt uppe. Jag tog till kikaren och konstaterade att det var en stor pilgrimsfalk som snabbt rörde sig mot mig. Ytterligare en likadan kom plötsligt in i synfältet. Fåglarna började leka med varandra och för i bågar och skarpa vändningar omkring, ibland gjorde de med svindlande fart en långdykning alldeles efter varandra. Det var ett härligt skådespel. Högt uppe voro de, och jag är ganska säker på att det ej var många par ögon som sågo falkarnas flyg lekar.

Änder lågo massvis i vattnet framför mig, måsar i tusental höllo till invid vägen, men ingen enda fågel lade märke till de båda falkarna. De voro ju också rätt långt borta. Jag hoppades nästan att de skulle komma fram och idka jakt här där jag stod, men därav blev intet, de försvunno efter en stund i öster, sänkande sig allt längre ned.

Sothöna allm. ute på grundvattnet
Ejder syntes långt ute till havs, både simmande och flygande

Knipan var allmän. Låg i regel utanför de egentl. änderna. Se följ.!

Gräsanden var utomordentligt talrik. Tusental, överallt. De flesta lågo på vegetationsöarna vid åmynningen eller i vattnet nära stranden. Utanför dem, så långt ute att det ofta nog var besvärligt att bestämma dem, lågo dykänderna, som vanligt här.

Bläsand var rätt vanlig också. En stor flock såg jag flyga, och låtet hördes litet varstades utifrån vattnet.

Stjärtanden: i krickvattnet låg 7 honor eller ungfåglar samt 5 gamla hanar + en ♀, utsökta vackra. Därefter såg jag vid skjutbanan dels flocken på 7 honor, trol. desamma som nyss, dels samtidigt ytterl. några honor, inalles alltså bevisligen minst 5 ♂ 12 ♀.

Kricka. När jag kom gående på vägen vid krickvattnet, skrämde jag gräsänderna samt en liten flock krickor på vingarna. Gräsänderna gick ut i havet, men krickorna cirklade länge runt över vassen och drog med sig alltfler och fler krickor, som dittills legat osynliga. Slutligen för en otrolig massa krickor fram över vassen. De höllo samman i 3 stora, skilda flockar samt några mindre, för runt och korsade ideligen varandras banor. Det såg ytterst egenomligt ut. → Säkert över 1000 krickor.

Sångsvanen: 26 st, varav en ung, låg nedanför skjutbanan.

6 svanar lågo my. långt ute, art okänd, trol. sång.

Skrattmåsar my. allm., dock blott få på sophögarna

Fiskmåsar my. allm.

Gråtrut ofantligt allmän, många hundra

Havstrut många! Över 25 gamla fåglar på sophögarna.

Sillmåsar några ad + juv.

Tillägg: även i krickvattnet låg många gräsänder, > 200 ex.

Kommentarer: jag tror inte på iakttagelserna av sillmåsar (=silltrut). Vin- terobsar av arten föreligger visserligen sällsynt från Sverige, men jag har på känn att denna bestämning är okritisk och felaktig. GRck 1986-02-06.

1935-12-03.

(80)
Färd tåg Eslöv - Bjärsjölagård ensam 3/12 1935, ank. 11,07, därpå marsch ned över Tulesbo - Övedskloster - stationen - stranden runt sjön efter stranden i många krumbukter vid de översvåmm. omr. vid Björkaåns utlopp, Furets strand - Stora Ladan - upp till Harlösa, ankomst 16,55. Tåg Lund.

På vägen ned till Tulesbo iaktt. ett par flockar gråsiskor, varav den ena c:a 25 st, höll till i örtbestånd vid landsvägen. När de flögo, såg jag att de ~~ej~~ ej hade rent vit övergump, men ett par voro tydligt ljusare, dock ej snövita. Var det nordiska former, A.l. holboelli, t.ex. (?)

En tornfalk seglade förbi. Större hackspett ovanligt riklig, ← I Våmb-sjön låg rätt många skäggdoppingar, inalles säkert 15 st. Gärdsmyg. Vidare befanns det att fågellivet här på sandstranden & de små ängarna innanför var rätt rikt. Gräsand i stora flockar, 2 - 3 hägrar, litet storskrake, ngra sädgäss.

Vid Björkaåns utlopp samt ngt norr därom var fågellivet oerhört rikt, först samlade på ett ställe > 100 storskrakar, dessutom flera mindre fl. så att de inalles uppgingo till > 130 st., därav dock relativt få gamla hannar, i den stora fl. endast 5 - 6 st.

Vidare mäktiga flockar av gräsänder, ett fåtal bläsänder däribland, samt ute i sjön knipor. En del av storskrakarna flög in i ån vid bron.

Över översvåmn. ett eller annat hundratal måsar, jag studerade dem noga och fann att de bestodo av ung. lika delar fisk- & skrattnås, den förra arten kanske ngt allmänare. Både unga och gamla, särskilt många unga fisk- (måsar). Ett okänt måsläte hördes då och då från flocken, ett fint, högt, en liten aning strävt pipande, pii men jag kunde ej se någon annan art och jag tror att det säkert var fisk-måsarna som lät så.

Gäss var det gott om här, c:a 350, kanske ngt mindre i början. Ett par bläsgäss hördes mycket vackert. Små flockar av gäss kommo fr. SO, Sövdé!?, flera ggr, de voro relativt oskygga, ty fast jag stod öppet ute på ängen - de ursprungliga fåglarna hade flugit ut & lagt sig i sjön - så slog dock de nykomna gässen ner rätt nära mig. Det var mest unga sädgäss. Sedan gick jag runt sjön. Bergfink- & bofinkflockar, en fjällvråk, en mängd koltrastar. Domherrar gulspårvar. Mesar: blåtofs - svart - mes talgoxe. Mycket kungsfågel. Större hackspettar.

I sjön massor av fågel: en ny storskrakflock 15 st, varav 13 ♂♂ ad lysande vackert. Först en ensam flygande salskrake, sedan 3 juv nära stranden. Vackra knipflockar, en stor viggflock, ett par ormvråkar, gräsänder i massor, likaså krickflocken på det vanliga stället i vassen inne i SV. viken. Vattnet oerhört högt, högre än någonsin, hela Våmb-sjöns sandstrand nedanför slänten i Furet översvåmmad, så att man måste kliva i branten. Vid stora ladan 2 rävar i skymn. på ängen, ngra gäss & änder, 2 hägrar, en sen ormvråk över sjön, en kniphane i 120 km/t över mig ut mot sjön. Kavlugn, mild, mulen dag. Ljuvlig fuktig skymning. Lagom trött, lyssnade till alla kvällens fågelläten, gladdes åt vinandet från knipornas vingar och åt den utsökta färgen på de gamla storskrakhanarnas bröst.

Sjön låg som en spegel, gråblank, svagt glänsande, på avstånd förtonande i diset. Matt svartgrönt speglade sig Furet i vattnet. Vassar-nas tunga sidenvippor hängde orörliga, de döda sälgbuskarna vid den översvåmmade sandstranden avtecknade sig spöklikt, liksom svepta i mjuk, skir ull.

Vid Skarhult på utvägen 1 Circus cyaneus juv., (och) nära Eslöv på en översvåmmad äng 2 svanar, trol. sång.

Kommentarer: Formuleringen i första stycket något kortfattad. Jag for alltså med tåg Lund-Eslöv-Bjärsjölagård; gick ner via Tulesbo etc. "Stationen" är Öveds station. Gick sedan Vombsjöns Ö sida - dess S sida - dess V sida och så till Harlösa. - Jag fick en bra skörd av fotografier denna dag. Dessa kommentarer skrivna 1986-02-08, direkt efter renskrivandet av dagboksanteckningarna.

1935-12-05, torsdag.

5/12, torsdag. Sol! Redan på morgonen klarnade det, jag beslöt att resa ut. Vart skulle jag fara? Höör, nu på vardagen när inte hela Malmö springer och skräpar därute? Nej! Krankesjön? Nej, när man inte ~~kommer~~ kommer upp till 7,31-tåget äro förbindelserna omöjliga! Örtofta? Nej! Sjöholmen? Nej, jag har redan gått utefter ån och på mossen! Men Rönneån längre upp från Ringsjön. Ja! Dit skulle jag fara.

Klockan 10,03 köpte jag en biljett till Billinge, kl. 10,58 var jag där med kamera och kikare och ett par bananer på fickan.

Det klarnade mer och mer. Jag gick ner till ån på vägen mot Hallaröd. Snart var hela himlen klar och blå utom i öster, där en grå molnbank i det längsta sökte följa solen. Dock, molnen sjönk snart undan, solen bröt fram och lyste snart från en molnfri himmel. Jag var förtjust, inte på 5 veckor hade jag sett solen ordentligt. Härligt, flödande solsken över ådalen, över de lummiga lövskogarna, de feta åkrarna och den tunna vita isskorpan vid åbrädden. Jag gick nere vid ån och njöt av det vackra vädret, tittade och fotograferade. Bland fåglar märktes grå- & grönsiska, gulspurv, domherre allm., dessutom en spurv-hök samt en ljus och (alltså) troligen ganska gammal ♀ av blåhök, den sistnämnda seglade vackert över ån. En kniphane slog ned där. Gräsanden fanns i flockar. Ormvråk 3. Förnämlig var kungsörnen. Jag gick som bäst och valde fotografiska motiv, då jag tittade upp och fick syn på en örn som kom seglande på 60-70 meters höjd mot mig över ån. Den var utomordentligt ståtlig, snart kom den i god belysning & befanns vara en ung kungsörn med vit stjärtrot. På stela vingar började den segla omkring över en översvämning vid ån. Längre gled den omkring i solskenet över skogen och vattnet, praktfull att skåda. Så småningom avlägsnade den sig och slog ner c:a 500 m. borta på en torrgren i en gammal ek. Kråkor började samlas omkring den, skrikande och slående efter den, en gång såg jag t.o.m. att en kråka, som länge varit aggressiv, slog till den så att den måste breda ut ena vingen för att hålla balansen.

Länge satt den där stilla med kraftfullt indragen hals, ibland rätade den på sig och såg sig omkring. Jag smög dit och såg på den, tog t o m. ett foto av den just när den lyfte, men på fotot syns den blott som en liten prick!

När den bredde ut vingarna och höjde sig upp i luften, hängde kråkorna som en lång svans efter den, skrikande och skränande i himlens sky. Men rätt snart lämnade de örnen, och efter ytterligare några svängar över vattnet satte den kursen mot söder och försvann i solens strålar.

Just som den försvunnit kom två stora hönsfåglar flygande från norra stranden, där örnen suttit, över ån och slog ner, den ena på marken, den andra högt uppe i en ektopp. Fåglarna voro my. stora, den ena ngt större. Ej kluven stjärt!! Det måste varit tjäder.

Sedan kom en annan flygande rakt mot mig i god belysning. Det var en höna, på framhals och kräva nästan rödgult el. ljust roströdgult färgad, vilket syntes utmärkt i solskenet. Tjäder? Trots allt? Det var nog tjäder.

Att orre finns i trakten, vet jag, jag har sett den flera ggr vid Rönneholms slott och på R:s mosse, men att tjädern fanns visste jag inte. Vad jag kan förstå måste det ha varit tjäder, fåglarna voro så oerhört stora och hade ej kluven stjärt, dessutom färgen.

Kommentarer: (a) Denna observation av ung kungsörn lärde mig åtskilligt. - Hösten 1931 och närmast följande år, när jag exkurrerade särskilt flitigt vid Krankesjön, lärde jag mig snart hur havsörnen såg ut, både som ung och gammal. ~~Obsarna~~ Obsarna av kungsörn blev dessa år fåtaliga och min kännedom om artens fältkarakterer därför bristfällig; detta gäller både utseende och vanor. Men fr o m nu bättrade det sig!

(b) Jag trodde absolut inte att tjäder fanns så nära Lund. Därav min tvekan. Men iakttagelserna idag var goda, mycket goda, och det var tjäder jag såg. Detta blev klart för mig mycket snart. Min nästa anteckningsbok (Ornis Scanica IV) inledes nämligen så: "Billinge: avresa

Lund 10,04, ank. B. 10,58. Gick ned till ån, Obs. Hönsfåglarna voro tjädrar, fastställt. För övr. redan avh. andlat denna exkursion).

SLUT

1935-12-06.

(82)
Ortofta följ. dag 6/12, fotograferade och såg efter fåglar. 11 vipor flög över ån mot Ö men slog snart ned. Stor gåsflock strax Ö om bron över ån, > 200, blott sädgäss iakttagna. Domherre, gulspärvar allm, talgoxe & entita likaså, blåmes ngra vid Håstad. 2 grönsiskor klängde bland mesarna, gråsisckor syntes i kardborrarna. 1 tornfalk över en äng vid stationen. Fotograferade f.ö. med bra resultat. Sol och vackert.

Kommentar, skriven 1986-02-09: vipflockar i december var något mycket sällsynt på 1930-talet. Men vid den tiden var förstas nästan inga observationer gjorda vid Foteviken och Löddeåns mynning och andra syd- och västskånska kustlokaler.

1935-12-08, söndag.

Krankesjön osv med Torsten Herner söndagen 8/12. På tåget ut sällskap med Löwis, Bergengren, Brodin j:r, vilka skulle jaga i Sjöbo Ora med Mårten Nordquist. Tutte & Carin voro idag uppe i Perstorp.

Vi (d v s Torsten Herner och jag) gick utefter järnvägen ned mot Bergströms, upprunt översvämningarna till furets hörna samt därefter så småningom över ängarna, runt Kr. samt upp till Revingeby. Dagen var i de flesta avseenden medelmåttig. Iakttagna arter:

Kråka

Råka

Kaja

Skata

Stare: en ensam på ett

nära Bergströms, my.

orädd. Dessutom 7

st. stora ladan.

Domherre allm.

Gråsiska

Bofink

Bergfink endast 2

Gråsparv

Pilfink

Gulspärvar

Ängspioplärka 1 ex

nära Furets hörna,

på sandmarken.

Nötväcka Silvåkra-

skogen, flera st.

Talgoxe Silvåkraskogen

Blåmes

Svartmes

Entita

Stjärtmes

Kungsfågel

Koltrast

Gärdsmyg my. allm.

Större Hackspett 6 st.

alla noggrant under-

sökta. 2 st till-

sammans i alarna

Kr. SO.

Stenfalk en liten

vacker över Kr.NV.

på eftermiddagen

Tornfalk 1

Fjällvråk 1 över översvämningarna

Ormvråk ett par

Sparvhök

Ringduva först 5, sedan 9 flygande över

skogen nära almen

Fasan

(30) Krankesjön var i mycket vacker eftermiddagsbelysning, när vi gick efter sydsidan.

Sothöns tusental! Albinisten iakttagen!!

Häger några

Storskrak: my. allm.

Salskrak: i Våmsjön samtidigt 12 st, varav

blott en gammal ♂. I Krankesjön sedan

minst 18, varav ej mindre än 16 gamla, otroligt

vackra hanar samtidigt sågos ligga

rätt nära båtlegan i Kr. S-SO. i utsöktaste

belysning.

Brunanden sågs ej blott i Kr. utan även en stor

flock i Våmsjön N.V. (Hjälmaröd).

Vigg allm.

Knipa likaså my. allm.

Gräsand: my. glädjande att se det svindlande

stora individantalet, lågt räknat 4000.

Uppe i Våmsjön NV. lyfte många sådana, där-

av en albinist, nästan helt gräddvit; jag

tyckte mig dock se att den var mörkare på

vingspetsarna eller åtm. vänstra vingspet-

sen. Den försvann utåt sjön omedelbart till-

sammans med 3 andra gräsänder.

Bläsand hördes flera ggr. Fanns dock tydligen

blott i ringa antal.

Knölsvan. Kullen i Kranke, 5 st 2 ad, 3 juv.

Sångsvan 7 i Kr, 12 på översvämningarna

Sädgås massvis

Bläsgås: den orädda unga, trol. samma fågel

som Nystrand & Arne K. & jag såg för en

tid sedan.

FORTS

1935-12-08 forts.

Spetsbergsgås: en verkligt säker, silverglänsande; gammal av allt att döma, dessutom en i en annan flock trolig. Ängarna vid lövdungen I.

Fiskmåsar } vid avtagsvägen till Våmb's Norregård höll dels en stor
Skrattmåsar } kajflock, dels en stor måsflock till. Måsflocken bestod
av c:a 75 fiskmåsar juv et ad, samt minst 25 skrattmåsar.

Gråtrut 1, kanske 2.

Havstrut 1.

Skäggdopping: flera st. Våmb'sjön NV utanför "den Gislénska gåslokalen", strandsporre.

Kommentarer:

- 1 namn på personer, som ej förekommit tidigare:
Brodin j:r = den yngre i ett brödrapar Brodin; båda läste medicin i Lund.
Mårten Nordquist = rätteligen Mårten Nordqvist. Yngre bror till Gunnar Nordqvist.
- 2 andra namn och lokalbeteckningar:
Bergströms = gården vid Kävlingeåns utflöde ur Vombsjön. Brukade praktiskt taget alltid kallas "Fiskar Bergströms", eftersom en fiskare med det namnet bodde där eller intill nyligen hade bott där.
Kr. eller Kranke = Krankesjön.
Den Gislénska gåslokalen = den bågformiga sandrevel eller strandsporre, som avgränsar innersta delen av Vombsjöns NV hörn, det hörn som ibland kallas Hjälmarödshörnet. Här låg en liten anhalt, som hette Hjälmaröd, på linjen Harlösa - Sjöbo. På en exkursion, sannolikt år 1933 eller 1934, fick platsen sitt namn. Gunnar Nordqvist bjöd ett par tre personer att följa med honom i bil till Krankesjön och Vomb. Det var Gislén och jag och troligen ännu en eller högst två man. Då fann jag på denna revel en död sädgås, något trasig, men huvud och hals var oskadade. Gislén blev oerhört entusiastisk och undervisade oss om denna "vackra storskrake". När vi gjorde taktfulla invändningar, sade han ivrigt: "Visst är det en storskrake, se själv: den har ju lameller på näbben!" - Jag minns att Gislén vid detta tillfälle var ganska nyutnämnd professor. Han utnämndes år 1932, och händelsen måste ha timat ganska kort därefter.
Trots sjöreglering m m finns denna bågformade revel kvar ännu idag.
- 3 om hägern står det i dagboken: "några, ej så många som 12/12". Detta, och ett par andra detaljer i språket, indikerar att jag inte gjorde anteckningarna i omedelbar anslutning till utfärden.
- 4 om "lövdungen I": på Vombs ängar, norra delen, fanns två dungar med gamla lövträd. Dungarna låg rätt nära varandra. Jag kom mycket ofta förbi eller genom dem på 30-talet, och jag nämnde dem i dagboken som "lövdunge I" och "lövdunge II". (om-)
Numera har jag tyvärr glömt till vilken dunge resp. nummer hänförde sig, dock tror jag att nr I var den sydligare. Dungarna finns kvar ännu idag. Bastardparet av glada, där ena föräldern var Milvus milvus och den andra Milvus migrans, häckade i södra dungen. Detta märkliga fall upptäcktes av Magnus Sylvén mot slutet av 70-talet. (tidpunkt osäker. GRck).
- 5 observera även denna dag den rika fågelfaunan! Häckningen av knölsvan i Krankesjön särskilt remarkabel. Arten fanns inte häckande där när Swanberg undersökte sjön 1927-30, ej heller de närmaste åren därefter. Men mitt ordval denna dag tyder på att fallet var bekant för mig fast det ej förekommer tidigare i dagboken.
- 6 dessa kommentarer skrivna 1986-02-10.

1935-12-12, torsdag.

Krankesjötrakten med Noréhn och Hallberg torsd. 12/12. Till största delen klar, vacker, frostig dag, tunn is på alla smärre vattensamlingar samt i ringa utsträckning på Kr.SÖ., även på översvämningarna mestadels. Belysning my. bra. 8,35 - 16,45.

- 1 Kråka allm. överallt på isar, stränder osv.
- 2 Råka allm., vid stora ladan även på isen 5 st.
- 3 Kaja allm., bl.a. Vombs by, S om Revingeby osv.
- 4 Skata flerstädes. En flock på > 8 i Silvåkraskogen
- 5 Nötskrika 1 Vombs fure, flög tyst undan.
- 6 Stare: en flock på precis 20 stora ladan, föreföll pigg och livlig, hoppade bland de frusna tuvorna osv.
- 7 Större Korsnäbb. En flock kom ut vid Furets hörna. Bestod av 9 el. 10 st. Utsökt vackra, kraftiga, jättelika fåglar med något skiljaktig lockton. Minst 5 av djuren voro hanar, mörkt tegelröda utom på övergumpen som var lysande röd, en härlig färg. Vi trodde nästan att det var tallbit först, men det var det säkerligen ej. Sedan de suttit på telefontrådarna en stund och flugit ett par korta stycken, återvade de in i Furet.
- 8 Mindre korsnäbb. Ett par ex. över dungen vid Norregård.
- 9 Domherre mycket vanlig, syntes överallt i flockar, bl.a. en flock på > 20 Våms kyrkogård. Ståtliga.
- 10 Gråsiska 5 st nära Norregården över ängen i solen.
- 11 Steglits 2 ex kommo lockande över vägen nära stora Ladan.
- 12 Hämling 8 st på eftermiddagen över furuskogen vid Almen. Slog ned, trol. för övernattning. Här kom förresten åtskilliga småfåglar, (entita, andra mesar, rödvinge) och slog ned i full fart, säkert för övernattning.
- 13 Gulnäbbad hämling: när vi gick på ängarna sågo vi ofta småfågel-flockar på avstånd, först vid kvarnen skrämde vi upp en tät flock > 50 gulnäbbade, som flög ner till Silvåkra by, där vi åter sågo dem i träden.
- 14 Bofink: fanns i snåren & skogen vid Kr. Sydsida, rätt många, även en ♀
- 15 Bergfink, minst 10 tills. m. föreg. samt 2 flygande över Silvåkra kvarn.
- 16 Gråpjodd Harlösa
- 17 Gulsparv 5 ex Silvåkra by samt ett ex. vid Klingvallsån nära hopflödet (vid) nedersta bron här.
- 18 Snösparv. På väg över översväm. syntes 8 ex nära, springande på isen under lockläten; sedan ej mindre än 26 st, utsökt vackert vid Stora Ladan.
- 19 Ängspioplärkan: 1 ex vid Klingvallsån (och) 1 ex nära Almen! Ej många kvar nu.
- 20 Talgoxen allmän, synlig på många ställen, särskilt vid Norregård.
- 21 Blåmes likaså, även nära Södergården osv. flera ex.
- 22 Svartmes 2 ex i björkkärret, Norregården
- 23 Entita: 1 ex därstädes, även vid Almen 1 ex osv.
- 24 Stjärtmes: hörd vid Norregård samt hörd och därefter iakttagen vid Kr. Sydsida i snåren. Hel flock.
- 25 Kungsfågel Norregård samt Furet samt Kr. Sydsida
- 26 Rödvinge: 3 ex Kr. SV, lockade, flög över & slog ner tillsammans med de övr. nyssnämnda.
- 27 Koltrast tillsammans med föreg. i häcken mot fruktodlingen osv. 2 ex ++.
- 28 Rödhake 2 ex, på olika ställen på Kr. Sydsida, 1 vid de föregående, 1 i björnbärssnåren.
- 29 Gärdsmyg allm, flerstädes.
- 30 Gröngöling 1 Norregård
- 31 Större Hackspett 1 Norregård, 1 Furet.

FORTS

1935-12-12 forts.

- 32 Pilgrimsfalk 2 ex över ängarna, åtminstone det ena säkert en ♂ med full fart. Granna att skåda i solen. Det andra ex. skrämde upp 4 hägrar från en äng.
- 33 Stenfalk 1 ex Almen på eftermidd.
- 34 Tornfalk 1 ex, mycket mörkt, något rödbrun och svartfläckig på ryggen, vid stora ladan; 1 ex över ängarna nedanför kvarnen.
- 35 Ormvråk 1 ex Furets hörna, 1 ex Ängarna, andra flygande litet varstans, minst 3 - 4 ex. inalles.
- 36 Havsörn: 1 ex, juv., skrämde vi upp ur Furet "hitom" udden. Seglade ut över sjön.
- 37 Sparvhök 1 ex, trol. en ♀, kom, samtidigt som vi hade tornfalken i sikte, seglande förbi stora ladan.
- 38 Blåhök: 1 ex, mörkt med vit stjärtrot, seglade och slog ned vid sandbacken S om vägen till Norregård. Var säkert juv. - 1 ex ♂ ad, utfärgad, över ängarna nära Klingvallsån, utsökt. 1 ex, i varje fall ej ♂ ad, kom seglande rätt högt i utmärkt belysning över Krankesjön, samt slutligen 2 ex, båda ♂ i tredje året, ej fullt utfärgade, seglande tillsammans över Rungorna i solnedgången. Ovanligt rikt!
- 39 Fasan flerstädes Kr. SO, S, Norregård osv.
- 40 Rapphöns en flock på 7 på fältet vid Södergården.
- 41 Sothöna: rätt många på de stora översvämn. i närheten av strömfåran i det öppna vattnet, samt ännu i tusenden & åter tusehuden i Krankesjön!
- 42 Häger idag påfallande allmän. Först en + en till flygande nära Norregården, sedan åtskilliga enstaka vid olika tillfällen, sittande på översvämn. osv. - 14 stycken lyfte samtidigt från Heljesjön, åtskilliga av dem satte sig på ängarna. I Krankesjön syntes flera, sittande och flygande.
- 43 Storskraken allmän, flygande fram och tillbaka över vägen mellan Våmsjön och översvämn., ofta även högt, kommande från Heljesjön eller den andra lilla sjön. I Krankesjön likaså allmän, ~~men~~ låg också allmänt i Våmsjön som vanligt. Den fanns säkert i ett 100-tal ex. inalles, troligen flera.
- 44 Salskraken: I Våmsjön minst 13, varav 2 gamla ♂♂. I Krankesjön idag allra minst 23, varav 7 ♂♂ ad. OBS att jag i söndags såg 16 ♂♂ ad samtidigt i Krankesjön!! En verkligt vacker siffra för denna lilla utsökta simfågel. - Vid nedslagen i sjöarna gjorde särskilt ett par ex. tvärvändningar så skarpa att jag aldrig sett maken förr.
- 45 Brunanden: vi såg den endast i Krankesjön, men där i rätt stort antal, väl 20, trol. fanns flera. Åtskilliga praktfulla ♂.
- 46 Viggen var allmän, såväl på översvämn. och i Våmsjön som särskilt i Krankesjöns sydöstra del.
- 47 Knipan likaså allmän, särskilt i strömfåran på översvämn. samt i Våmsjön.
- 48 Gräsanden var oerhört allmän. När vi var på väg utefter översvämn. ningarna rätt nära landsvägsbron vid Harlösa, lyfte nästan alla änderna, inalles tusental, ur översvämn. och for till Våmsjön. Just när vi kommit upp på vägen utefter Våmsjöstranden, började änderna att i småflockar återvända till översvämn. Småflockarna kommo ~~fram~~ tätt, ofta flera samtidigt, och snart hade en massa ändar återvänt till översvämn., även om naturligtvis massor voro kvar i sjön. De återvändande flockarna studerade vi naturligtvis. Över 90 % var gräsand, resten storskrake, åtskilliga vackra flockar som dock delvis kommo från andra håll, vidare en flock bestående av 2 gräsänder + 3 unga bläsänder, en flock på 3 gräs + 4 bläs, en flock på 7 bläs samt möjligen ytterligare några bläsänder. Vigar i småflockar kommo ofta i full fart tillbaka, likaså enstaka knipor samt troligen 2 unga salskrakar ut till översvämn. Inga som helst krickor syntes idag, ej ens vid deras gamla älsklingslokal i vassarna nedanför Furet.

FORTS

Även i Krankesjön var gräsanden - näst sothönan - allmännast, åtskilliga 100-tal.

- 49 Bläsand: se gräsanden. Inalles 14, möjligen någon därtill. Låtet hördes flera ggr, en gång i Krankesjön också, ehuru inga bläsänder kom till synes (där).

- 50 Knölsvanen: givande dag: när vi från Stora Ladan sågo ut över Våmbssjön kommo 2 svanar österifrån och slog ner mycket långt bort. En stund senare lyfte de emellertid och kommo över oss, vidare över översvämn. mot Krankesjön. 2 gamla knölsvanar.

I Krankesjön iaktogs sedan följande svanar; från väster till öster: 2 gamla knöl, som även vid ett tillfälle flög ståtligt förbi & därefter fällde här västerut. Dessa 2 var väl desamma som de i Våmbssjön. - Sedan, mitt på sydsidan, 3 gamla knöl, vilka även de voro älskvärda nog att göra en stor flyktsväng under vinande vingsus. Därefter uppåt nordstranden av sjön 5 sångsvanar. De röjde sig genom låtet; en av dem lyfte lustigt nog också och passerade förbi på södra stranden!! Alla 5 voro gamla. Därefter vid östra sidan 2 gamla svanar av okänd art, dock sannolikt sång. Slutligen ~~en~~ i SO, dock utanför vassarna, 5 knölsvanar varav 2 ad 3 års-
ungar, d v s årets kull i Krankesjön.

Vi få således i Krankesjön minst 5 främmande knöl (och) 5 hemma-knölsvanar = kullen, samt 5, men troligen 7, gamla sångsvanar.

- 51 Sångsvan: 15 gamla lågo på översvämn. Se f.ö. föregående art.

- Gässen: Då vi voro på väg med mot Stora Ladan, lyfte åtskilliga rätt stora gåsflockar & försvunno upp mot ängarna. Vid vår ~~fram~~ framkomst fanns inga gäss kvar. Ett par helt ~~små~~ små flockar på resp. 4 & 6 & 9 sädgäss kom dock tillbaka och försvann i NO. - N.

För övrigt syntes småflockar ofta i alla väderstreck.

Först då vi korsade ängarna kl. 12,40 - 14,10 sågo vi gässens stora massa. De sutto - utom 9 sädgäss rätt nära vägen från Södergård - idag i utsöktaste belysning nere kring Klingvallsån nära lövdungen samt på ängar och marker söder om Norregård. Vi studerade dem länge, deras antal var 470, de voro rätt skygga, många unga sädgäss sågos, många ljusa sädgäss likaså. Blott de som stodo närmast oss lyfte. En flock vid Klingvallsån var intressant att iakttaga: en gammal vacker gåse stod med sträckt hals medan de andra betade.

Efter en lång stund fick vi lön för mödan. I en liten flock på 10 gäss, som kom flygande mot oss, var en gammal bläsgås med blänkande vit panna. Flera gånger lät fågeln höra sitt gälla läte. Alltså:

- 52 Sädgäss nära 500

- 53 Bläsgås 1 ad.

- 54 Skrattmå: idag katastrofal minskning sedan sist, blott 2 st, båda vid åns utlopp ur Våmbssjön. En var gammal fågel, den andra troligen av år 1934.

- 55 Fiskmå my. vanlig överallt.

- 56 Havstrut 2 ex ad översvämnarna & Våmbssjön. Ett ex, mycket stor ad, också över Krankesjön. Kan naturligtvis ha varit ett av de andra.

- 57 Gråtrut flera ex ad ropande över sjön & ängarna.

- Inga dopping ~~en~~ iakttagen! Dock tror jag nog att någon fanns kvar.
= 57, verkligt god siffra en decemberdag!

OBS: Ovanligt fina kronhjortspår idag i furet nära brynet mot byn.

Kommentarer se nästa sida!

FORTS

en

Kommentarer till denna exkursion:

- 1 Hallberg = Carl Eric Hallberg, naturvetare, ett par tre år äldre än jag. Det var en trevlig prick, han deltog i åtskilliga exkursioner men tog examen rätt snart, blev lärare och försvann från Lund. Sedan början av 40-talet har jag nog bara sett honom en gång, i Helsingborg omkring 1966-68, när jag höll ett föredrag där.
- 2 artfrågor:
 - a) större korsnäbb. Jag hade klart för mig att större och mindre korsnäbb är svåra att skilja. Men det går, om man ser dem bra. Vi trodde också att de kunde bestämmas på lätena; den större arten skulle ha djupare lockton. Detta har visserligen betvivlats många gånger och är kanske ännu inte avgjort. Men dagens bestämning till större korsnäbb är säkert riktig. Båda arterna uppträdde i riklig mängd denna höst, även om jag själv tror att den mindre arten var talrikast, så som fallet brukar vara. Även i angränsande länder betydande invasion, se t.ex Tischler 1941, pp 157-164 om förekomsten i Ostpreussen. Spekulationerna om tallbit är värdelösa; ingen av oss hade sett arten ännu.
 - b) blå kärrhök. Alla ex bergsäkert rätt bestämda till arten. Men jag är tveksam beträffande åldersangivelsen på de 2 hannarna "i tredje året". Hannar i gammal dräkt med spår av ungdraekten har jag sett ytterst sällan både i fält och i samlingar.
- 3 vissa arters talrikhet. OBS att understrykningarna är som i originaltexten.
 - a) staren är understreken eftersom jag bedömde decemberobservationer av denna art som mycket märkliga, åtminstone när det gällde hela flockar.
 - b) domherren anges som "mycket vanlig". Den har figurerat som allmän i flera tidigare protokoll denna höst. Numera ses den inte tillnärmelsevis lika allmänt som förr. Jag tror på kraftig minskning. Men naturligtvis kan arten uppträtt invasionsartat just hösten-vintern 1935, liksom den gjorde år 1961, när jag själv upplevde domherren som dominerande dagsträckande småfågel i Falsterbo på senhösten!
 - c) OBS snösparvflockarna! Numera ser jag snösparv mycket sällan i Skånes inland.
- 4 numreringen och sammanräkningen av antalet sedda arter har gjorts senare än övriga anteckningar, dock tydligen tidigt, säkerligen redan på 30-talet.
- 5 anteckningen om "ljusa sädgäss" kan verka förvånande. Men den innebär att vi studerade sädgässen mycket noga. De varierar i färg som de flesta andra fåglar, och översidan kan te sig avgjort ljus i viss belysning. I sådana fall finns risk för förväxling med spetsbergsgås, en art som vi lärt känna på hösten detta år. (Förväxling med grågås bedömde vi redan nu som osannolik, eftersom det ljusa på grågåsens vinge är väl koncentrerat till framkanten/övre täckarna).
- 6 jag tog fotografier även denna dag. Ett foto är publicerat i Skånes Natur, Skånes Naturvårdsförbunds Årsskrift 70, 1983, p. 25 överst till vänster. Observera orienteringen: markvägen löper ungefär i ost-västlig riktning och pekar rakt mot "Furets udde", den välavsatta udden med hög skog på Vombsjöns sydsida.
- 7 dessa kommentarer skrivna 1986-02-13.

1935-12-15, söndag.

15/12 sönd. Krankesjön m. Carin Eklundh och Sven Sahlin. Fikade i Harlösa på morgonen, gick kl. 8,30 - 16,50: översvämn - Vombsjöstranden - tillbaka - Furet till Hörnan något bortom, ut till Vombs by, över Södergården - ängarna - Silvåkra kvarn - Krankesjöns östra & norra strand - Revingeby.

Kråka
Råka
Kaja
Skata
Stare 7 st stora ladan
Domherre allm
Gråsiska stor flock bl
a. vid översvämn.
mitt emot Harlösa
Steglits: först 4,
sedan 2 rakt över
oss på ängarna. De
lockade, låg höjd,
flög mot stora ladan
(d v s mot) NO.
Gulnäbbad hämpling en
stor flock på backar-
na vid Silvåkra kvarn.
Bofink
Gråsparv } Vombs by.
Pilfink }
Gulsparv
Snösparv, stor flock
> 20 på ängarna vid
översvämn rätt nära
ladan
Blåmes
Stjärtmes
Entita
Kungsfågel
Koltrast

Snöskata flock på
kvällen nära Re-
vingeby
Rödhake Kr. N nära
Fönesjön
Gärdsmyg
Spilkråka Vombs fure
Större hackspett ock-
så Vombs fure
Pilgrimsfalk 1 stort
ex ängarna, satt
hopkurad i ett torr-
träd vid rödspov-
lokalen, lyfte &
flög snabbt mot
ladan
Tornfalk samma ex som
sist, St. ladan.
Fjällvråk 1 vackert
ex. ängarna
Vanl. Ormvråk flera
Havsörn 1 juv över
översvämn & isen
Sparvhök
Blåhök 1 juv nedan-
för Silvåkra kvarn
Fasan
Sothönan i 1000-tal
kvar i Krankesjöns
sista vak. En enda
stor svart massa
ute på den vita
isen (vid) Östra
sidans mitt, 150 m
från stranden. Här

låg också ngra vig-
gar, storskrakar
samt 6 knölsvanar
(varav) 3 juv 3 ad.
Häger flera
Storskrake allm. över
översvämn., Vombsjön
osv.
Salskrake d:o d:o. Såg
2 ligga på översvämn.
nära ån & ladan, dess-
utom många i Vombsjön,
6 st vid Furets
strand juv, orädda.
Vigg allm, ovanligt
stor flock Vombsjön
> 150.
Knipa allm
Gräsand allm
(Bläsand 1) se nedan!
Knölsvan en ensam
bländvit kom sträckan-
de över översvämn och
ut i Vombsjön
Sångsvan ovanl. litet
i år, blott flocken
på c:a 15 ännu kommen
på översvämn.
Sädgås c:a 500. Ovanlig
tur med gässen idag.
Bläsgås minst 3, utom-
ordentl. bra iakttagna
Vitkindad gås 3
Skrattmåsar Bergströms
1 eller 2 juv, 1 ad
Fiskmåsar allm.
Gråtrut flera
Havstrut 2.

Summa arter 49.

Bläsand: endast den gamle ♂ vid landsvägsbron kvar, han har skadat vingen, vilket vi fick se idag, när han sträckte på sig.

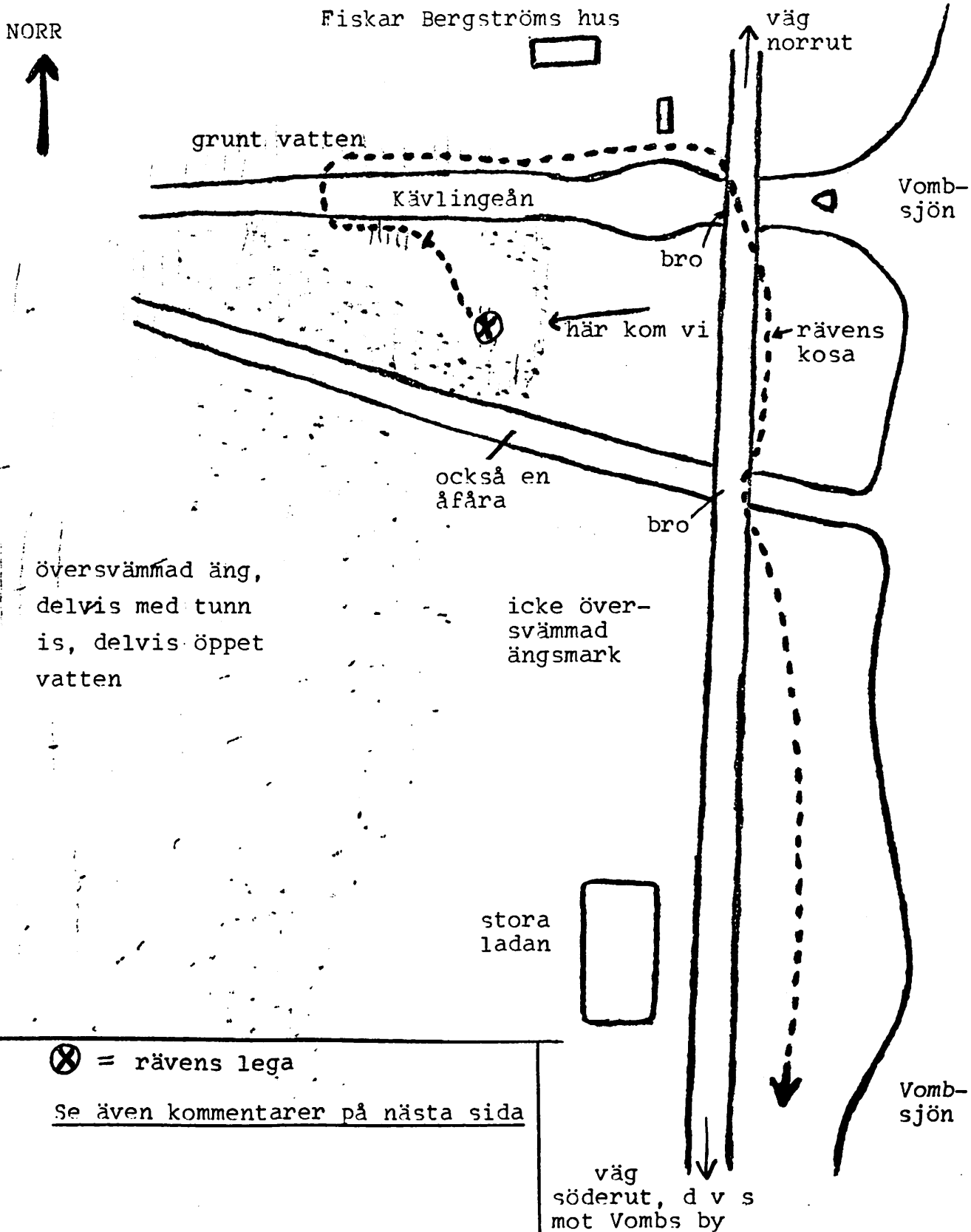
Dessutom det okända lätet: En ensam rätt stor finklik fågel kom sträckande rätt högt under oavbrutet lockande mot S över ängarna. Lockandet var ett vemodigt, entonigt läte, visserligen mycket lägre(?) än domherrens och ej med samma tongång men vackert & melodiskt tluu - tluu. Tallbit möjl, i varje fall garanterar jag att lätet var nytt för mig.

Räv: alldeles enastående upplevelse. Vid Kävlingeåns utlopp ur Vombsjön strax S. om ån är stora översvämnningar. Vi stod och tittade ut över dem. Här var mycket fågel, änder osv. Redan helt nära vägen började det bli blött mellan tuvorna, och 50 m längre ut stod vattnet över grässtråna, här började den stora översvämn. Naturligtvis slutade inte ängen alldeles jämnt; så t.ex. gick ett 2 dm djupt och några meter brett vattenstråk över på ett ställe och avsnörde en liten "ö" av gräs. Härute såg jag plötsligt något svart röra sig i en tuva.

FORTS

1935-12-15 forts.

Trodde det var en tryckande fasantupp vars huvud jag sett. Vi gick ned (ditåt) så långt vi kunde, d v s på 20 m avstånd. Då såg vi det: en räv låg hopkrupen i det högsta gräset, hela ryggen vänd mot oss. Det var huvudet vi sett röra sig. Vi blev naturligtvis mäkta förtjusta. Jag gick över dit. På 10 m sprang räven upp och ut mot översvämn. Stannade 2 ggr och tänkte tydligen efter hur den skulle göra. Den kunde ej springa över hela översvämnningen, här var isen tunn eller också öppet vatten. Den simmade över ån och sprang tillbaka utefter andra stranden alldeles utefter Bergströms. Mäktiga språng i vattnet. Änder lyfte, men somliga lågo kvar helt nära. Sedan sprang den över bron och i full fart bort till furet!

Kommentarer till denna exkursion:

- 1 Sven Sahlin var zoolog i Lund, en mycket kunnig man. Efter fil-lic-examen hamnade han på Fiskeristyrelsen, där han avancerade till byråchef och, om jag minns rätt, fiskeriintendent. Efter c 1940 har jag haft några få kontakter med honom, huvudsakligen 1966-78 när jag hade hand om Zoologiska Museet i Lund.
- 2 artlistan:
 - a) OBS att några uppgifter om vigg, storskrake och knölsvan finns nämnda inte endast under resp. art utan också under sothöna. Viktigast är, som synes, uppgifterna om knölsvan.
 - b) bläsanden står inom klammer i originalet, dock inte på grund av tvivel om bestämningen. Tvärtom! En gammal bläsanddrake låg i en damm invid gården strax norr om landsvägsbron över Kävlingeån på vägen Harlösa - Silvåkra by, alltså vid Kvinnevad som platsen hette. Jag hade sett samma bläsand där tidigare. Men först idag såg vi vad man länge kunnat misstänka, nämligen att exemplaret var vingskadat. Detta var dagens enda bläsand. Artens förekomst i trakten var alltså inte "spontan". Därför placerade jag den inom klammer.
Observera att detta hände innan ån reglerades. Ån var då omgiven av kärrmarker, numera försvunna. Gården ligger kvar ännu; även dammen finns kvar, men dess vattenstånd är 1 eller 1,5 meter lägre än i gamla dagar.
- 3 det okända lätet är fortfarande oklart. Det tycks inte stämma med tallbit. Jag vet inte varför jag överhuvudtaget nämnde denna art (såsom skett även tidigare i höst). År 1935 hade varken jag eller någon av mina ungefär jämnåriga kolleger sett tallbit.
- 4 OBS den synnerligen utförliga skildringen av mötet med räven, jämte tillhörande skiss! Vid denna tid hade jag inte alls sett räv många gånger, och detsamma gällde säkerligen för Sahlin. Carin Eklundh, själv jägare och dotter till en av landets mest erfarna jägare, måste rimligen ha sett räv ofta, dock kanske inte ofta innan djuret skränts upp. - Rävens val av lega och beteende när den skränts upp var onekligen intressant. Och vi fick ju verkligen goda möjligheter att se hela förloppet, t.ex. hur räven, efter att ha simmat över ån, sprang en sträcka varvid den nalkades oss, innan den rusade iväg mot söder.
Vombsjön var vid denna tid oreglerad. Som skissen visar, hade den faktiskt två avlopp. Praktiskt taget allt vatten rann visserligen i den fåra som betecknats som Kävlingeån, men en kort sträcka söder om dess avflöde gick ännu en fåra eller kanal ut ur sjön; denna fåra var rätt igenväxt men var helt komplett och mynnade i ån ett par tre hundra meter nedströms.
- 5 fågelanteckningarna denna dag är som synes rätt knappa, men tydligt är att fågellivet var rikt!
- 6 dessa kommentarer skrivna 1986-02-14.

(91)

1935-12-21 och 22.

21/12 Bil med Nils Herslow till Rimbo. Gick i markerna hela nästa dag, 22/12. Rätt många orrar blåste på olika håll. Järpe 1 ex flög tvärs över den lilla skogsväg där vi stod.

Kommentarer:

- 1 jag hade mitt föräldrahem i Stockholm och for ditupp för att fira jul. Även familjen Ernst Herslow bodde nu i Stockholm. Fem år tidigare hade jag varit läskamrat - alltså förkovrats i den rena evangeliska läran - tillsammans med sonen Nils Herslow. Familjefadern och ett par av sönerna var ivriga jägare, och de hade arrenderat ett jaktområde nära Rimbo i Uppland. Dit for jag alltså nu med Nils Herslow, men någon jakt blev det inte; vi gick en lång runda i skogen.
- 2 iakttagelsen av järpe var kortvarig, men fågeln kom nära och syntes utmärkt. Sannolikt var detta min första observation av arten. Somrarna (ungefär) 1920-22, när vi vistades nära Pjätteryd vid Möckeln, såg jag orre och tjäder många gånger men aldrig järpe. Några somrar, det var 1926 och 1928, tillbragte vi delvis i Härjedalen, och sommaren 1932 blev det en långvarig vistelse i Lappland, även i skogslandet vid Muddus etc.; det blev många trevliga iakttagelser, men ingen järpe såvitt jag minns.
- 3 dessa kommentarer skrivna 1986-02-14.

Härmed slut på dagboksanteckningarna för år 1935.